

Vier Handen op één Luyk

Stilstaan bij de Lucky Luyk en weer verder

Deel 2

Er is ruim een half jaar aan dit boek gewerkt.
De meesten kwamen uit de Vondelpark-Concertgebouw-
buurt. Enkele analitici werden ingehuurd.

Het hele skala van krakers en kraaksters was present:
bunkerkrakers en herkrakers, aktiecentristen en ge-
zuiverden, de heffo's en softies, met en zonder.

Wie het waren:

Arjen, Bas, Carin, Daan, Ellen, Eveline, Frank, Geert,
Geert, Gerrit, Hanna, Herman, Jaap, Maarten, Marlene,
Nanneke, Nico, Ottoline, Rob, Ton, Wolter, Peter.

Voor de foto's zorgden:

Bert Zijlma, Bob van Dantzig, Daan, Eduard de Kam,
Hannes Wallrafen, Herman, José Melo, Joop Blom, Leen-
dert, Maarten, Martijn, Maurits, Moniek, Rob Brouwer,
Sam, Stijn, Jehane, Piet, Taco Anema, Yvonne.

(wil je meer informatie over de foto's, bel naar Lont).

Zij die geprobeerd hebben om te wonen in de Lucky Luyk:
Arjen, Bart, Benjamin, Christine, David, Nicole, Pietje,
Michel, Rob, Judith, Cecile, Joris, Allard, Jeroen, Jo-
sé, Jehane, Rutger, Joost, Yvonne, Catherine, Piet, Ja-
pie, Martijn, Bas, Martien, Erik, Peerke, Pieter, Petra,
Jos, Chris, Maarten, Marlene. (niet allemaal tegelijk
natuurlijk. Zoek de juiste woongroep).
Bezitters zijn ook bewoners, maar die noemen we niet,
want dat zou teveel worden.

Sympatisanten bij het samenstellen van dit boek waren:
Rina, Minke, Jaap, Jaap, Willem, de Moreelse, het per-
soneel van kasteel Asseburg, Opstand, de radio, Bluf,
de Palmduars, Janny Oei, Fan Eberhard, Henk Kersting,
Phon vd Biesen, Saskia, Benjamin, Leen, Piet, niemand
vergeten?

Alles is door onszelf getypt en gelay-out.
Voor het drukken zorgde: *brukkerij* Luna

Voorwoord bij het tweede deel

In oktober 1982 zijn wij begonnen met het maken van een boekje over de Lucky Luyk. Voor ogen stond ons een leesbaar en overzichtelijk boekwerk van ongeveer 250 bladzijden. Tijdens het drukklaar maken bleek dat we zoveel te vertellen hadden dat we uit zouden komen op meer dan 400 pagina's. Om te voorkomen dat het een onoverzichtelijk en dik werkje zou worden, besloten wij het in twee delen uit te geven.

Het eerste deel gaat over 'het verhaal van de Luyk'; datgene wat rond en om de Luyk gespeeld heeft.

Het tweede deel, dit boekje, heeft een meer thematische opzet en bevat diepergravende artikelen over notarissen, de CPN en de Luyk, een offensief tegen de media en de noodtoestand.

Het eerste boekje draagt als titel 'Halte Jan Luykenstraat - Stilstaan bij de Lucky Luyk en weer verder'.

"Waar het om gaat is dat van een beweging, die als één van haar wezenskenmerken aanvoert geen overheersende ideologie te bezitten, niet verwacht mag worden dat zij verder komt dan een analyse op het niveau van 'de gemeente is begonnen' en waarbij voor een belangrijk deel van de kraakbeweging het gebruik van geweld een doel op zichzelf is geworden om op deze wijze de hegemonie van de overheid aan de kaak te stellen."

Uit de nota 'Omgaan met de kraakbeweging',
door Bureau Bestuurscontacten, gejat tijdens de
bezetting van Bureau Bestuurscontacten op 15 februari '83.

Inhoudsopgave

inleiding

7

Het verval van een notoire broeder

9

De notaris is nog steeds een zeer gerespekteerd figuur. De laatste jaren begint dit aanzien een aantal scheurtjes te vertonen. Toch is tot nu toe alleen Slis-Stoom veroordeeld. Wie en hoe worden de anderen gedekt? Schijnwerper over een zeer duister wereldje, waar alles kan als niemand het maar merkt.

De rol van de banken bij de Luyk

25

Kort overzichtje van de werking van de banken of: hoe komen onze spaarcentjes terecht bij industriëlen, spekulanten, Pinochet, enz. Het altaar van het rendement.

Een muis met vele staarten; over de noodverordening en de klachten

29

terug naar de Duitse bezetting? Tijdens de ontruiming leek het er wel op. Onder het mom van relbeheersing kon de politie ongelimiteerd razzia's houden. Volgens Polak en Valke heeft de noodverordening goed gewerkt, tja: moeders achter de kinderwagen weggeplukt, verbrijzelde ledematen, hersenschuddingen, iedereen vogelvrij. Het maakt allemaal niets meer uit.

'Overigens verloopt het klachtenonderzoek voorspoedig'

66

De CPN heeft de Luyk verraden! En dat was zeker niet de eerste en waarschijnlijk ook niet de laatste keer dat ze dit soort dingen uithaalden. Het begint 'de kameraden' te duizelen, wanneer ze weer een keertje naast de PVDA mogen aanschuiven. Kiezen tussen ADM en Luyk.

Media-offensief in oorlogstijd

109

Iedereen klaagt altijd steen en been over 'hoe de pers nú weer over ons geschreven heeft'. Journalisten lijken onverbeterlijk. Een oproep om onze eigen berichtgeving te gaan verzorgen: radio, televisie, Bluf, Lont, Vluchtig Weerzien, diaserie, video, enzzzzzz.....

Inleiding

'Alles is al gezegd, alles is al geschreven'. Deze zinsnede kan je vinden in dit tweede deel van wat vroeger 'het Luyk-boekje' heette. Waarom moest het komen tot zo'n grote stapel papier die leidde tot het splitsen in twee delen? Onze argumenten om de Luyk destijds niet te ontruimen waren toch duidelijk genoeg? Het werd niet voor niets een symbool van de strijd die de kraakbeweging al jaren voert. Gekraakt werd de Luyk op 4 april 1981 om een stokje te steken voor de speculatiepraktijken van de malafiede notaris Slis-Stroom, die een half jaar later hiervoor veroordeeld werd en de bak in ging. Herkraakt werd de Luyk op 20 oktober 1981 om de knokploeg van de nieuwe eigenaar Lüske, het pand uit te zetten om de knokploegen-terreur een halt toe te roepen. Akties werden er gevoerd na de 15de juli 1982 toen het haagse gerechtshof Polak gebood het pand voor Lüske te ontruimen. Gereld werd er tenslotte op 11 oktober '82 toen de gemeente de Luyk voor haarzelf ontruimde nadat onderhandelingen over de bestemming op niets waren uitgelopen. Ze had hiermee gekozen voor een gewelddadige oplossing, inclusief het uitroepen van de noodtoestand, met alle gevolgen vandien. Genoeg argumenten en akties tegen de speculatie van Slis-Stroom, tegen de knokploeg van Lüske, tegen de betrokkenheid van de RABO-bank bij deze mafioso, tegen het uitblijven van een gemeentebeleid t.a.v. speculatie en knokploegen, tegen het failliete GDH-beleid, ga zo maar door. Maar het belangrijkste was nog wel dat kraaksters die zelf eindelijk iets gedaan hadden tegen de huisbazenterreur natuurlijk niet zonder meer na aankoop door de gemeente eruit gezet moesten worden. Alles is al gezegd, alles is al geschreven, alles is al gedaan. Maar waarom werd de kraakbeweging bij de Luyk zo'n zware slag toegediend? En dat terwijl de gemeente een anti-knokploegenbeleid schijnt te hebben, de CPN in B&W zit en de bewonersters van de Luyk graag aangekocht wilden worden en er zelfs uitwilde voor een 'sociale oplossing', vele kraaksters bezig zijn met aankoop-procedures, GDH-legali-

sering, erfpacht etc. Polak geeft hierop het beroemd geworden antwoord: "Het ging erom wie er de baas is in Amsterdam". Stenen en argumenten waren er de laatste jaren al genoeg gevlogen. Het moest maar eens afgelopen zijn met die lastige kraakbeweging. In krisistijden als deze kunnen politici geen lastige burgers gebruiken. De zgn. "signaalfunctie" is voorbij, er wordt nu genoeg gebouwd in de stad, de woningnood moet maar weer van de agenda af.

Het eerste deel 'Tramhalte Jan Luykenstraat' beperkt (?) zich tot de direkte gebeurtenissen rondom de Luyk en de discussie achteraf over de gevoerde strategie. Dit tweede deel staat vol met verhalen die zijdelings met de Luyk te maken hebben, maar het blijft een kunstmatige indeling. Het boek is zo uit de hand gelopen omdat er zoveel te zeggen valt over al die verschillende onderwerpen die bij het kraken, herkraken en verdedigen van een kraakpand komen kijken en waar je zelf mee te maken krijgt. Maar waarom moet alles op papier gezet worden? Eigenlijk zonde van je tijd al dat schrijven, concepten bespreken, typen en lay-outen en het lezen niet te vergeten. Is het een teken dat de beweging eruit is of juist dat er beweging in de zaak zit? Steeds meer panden worden bedreigd, nieuwe kraken mislukken. En dat ligt niet alleen aan de 'boze buitenwereld' van spekulanten en 'de gemeente'. De groep mensen die zich nog exclusief met kraken bezig houdt is kleiner aan het worden, het woningnood-verhaal brengt niet meer spontaan duizenden op de been en de al veel langer bestaande verschillen binnen de kraakbeweging komen duidelijker aan het daglicht. Maar misschien jammer voor die spekulanten en de gemeente, maar met het kraken is het nog lang niet afgelopen. Het was niet zomaar een modegril om een pandje open te breken en als afwisseling op straat met stenen te gooien. 'Woningnood spekulantenbrood' mag nu misschien wat afgesleten klinken, maar 'het kraken gaat door' is voor ons een vaststaand feit. Daarom hebben we maanden lang aan deze encyclopedie over de Luyk zitten te werken om informatie, meningen etc. vast te leggen en zo door te geven aan nieuwe generatie krakers en om er zelf iets van te leren, ook al lijkt het soms erop dat het een half jaar te laat geschreven is.

Het verval van een notoire broeder

— hoezo notaris? —

Bepaalde handelingen kunnen alleen bij notariële akte gepleegd worden, omdat de wet dit voorschrijft. Dit betreft bijvoorbeeld huwelijkse voorwaarden, testament, het overdragen van onroerend goed en het verlenen van hypotheken. Ook zonder wettelijk voorschrift kunnen handelingen in notariële akten worden vastgelegd, zoals huurovereenkomsten, samenlevingskontrakten en geldleningen. Het voordeel van een notariële akte boven de zelfgemaakte onderhandse akte is, dat men met een notariële akte sterker staat als het op bewijzen aankomt. (uit consumentengeldgids april '82)

Sommige notarissen zijn de mening toegedaan, dat deze taakomschrijving niet ruim genoeg opgevat kan worden: zij zijn verwickeld in allerlei dubieuze zaakjes, die als corrupt betiteld kunnen worden. Onderstaande zwarte lijst van ongeoorloofde praktijken, illustreert dat deze mentaliteit zich snel verspreid heeft binnen het ambt.

H.B. Bak - Zwijndrecht	Aktieve handel en investeringen (failliet verklaard)
M.C. Blank - Amsterdam	opmaken illegale splitsingsaktes
J. van Bavel - Breda	valsheid in geschrifte
J.B. Bonninga - Den Haag	aktieve handel in onroerend goed m.b.v. van stichtingen, die als camouflage dienen.
J.V. Broos - Amsterdam	betrokkenheid in zake(n) Slis-Stroom (surseance van betaling)

Brummelhuis en Bunk - Amsterdam	spekuleren met onroerend goed, thuisbankier via ondoorzichtige BV's
J.G. van Buizen - Sappermeer	opmaken van onduidelijke hypotheekaktes, dubieuze financiële transakties in Zwitserland, verduistering.
P.J. Busch - Den Haag	financiële transakties via dubieuze maatschappijtjes
G.H. van Empel - Utrecht	opmaken illegale splitsingsaktes
M.P. Feltzer - Den Haag	opmaken van dubieuze aktes voor kollega Haversmidt, valsheid in geschrifte
E. Haversmidt - Den Haag	geknoei met hypotheekaktes, valsheid in geschrifte, verduistering
Medewerker kantoor Haversmidt, P.A.M; Schuurman	valsheid in geschrifte
J. Goudstikker - Den Haag	handel in onroerend goed, medewerking aan met zwart geld gefinancierde overeenkomsten
A.N.J.M. Janssens -Heerlen	Aktieve handel in onroerend goed
J.H.L. Kerckhoffs - Maastricht	verstrengeling van funkties met name in de bouwwereld, grondspekulatie
W. Koch - Amsterdam	opmaken van valse koopaktes
P.M. van der Laan - Amsterdam	opmaken van illegale splitsingsaktes
Prof. E.A.A. Luyten - voorzitter ring van notarissen in Maastricht	als notaris betrokken bij zaken waarin hij zelf weer adviseert (kommissariaten e.d)
W.J. Mekking - Amsterdam	opmaken illegale splitsingsaktes
C.G. Smeets + kandidaatsnotaris en echtgenote J.A.M. Douncks - Maastricht	aktieve handel in onroerend goed
Schotanius - Den Haag	opmaken illegale splitsingsaktes
J.J.E. Stuyt - Amsterdam	aktieve deelname in de huizenhandel (1974 berisping Kamer van Toezicht)
J.E.D.M. Thielen - Den Haag	betrokkenheid bij dubieuze maatschappijtjes die opvallend snel over de kop gaan, kommissariaat bij de Centrubank
C.F.J. van der Valk i.s.m. kandidaatsnotaris H.L.M.M. Janssen - Schiedam	handel in onroerend goed via eigen BV's

A. Verhoeven - Amsterdam

opmaken illegale splitsingsaktes, actieve belegging in projektontwikkeling, i.s.m. zijn liefhebbende echtgenote

C.L. Zabel - Amsterdam

opmaken illegale splitsingsaktes

.....en alle broeders, die zich gedekt weten in hun zaakjes, die (nog) niet bekend zijn.....

én natuurlijk notaris Josje Slis-Stroom uit Amsterdam, geroemd om haar uitgebreide cliëntèle, de bekendste notaris van Nederland.

Maar daarover later meer.....

De opsomming van 'zwakke' broeders toont een veronrustend beeld. Je vraagt je af hoe betrouwbaar en integer de notaris vandaag de dag nog is.

Wat is er overgebleven van het nostalgische prentje van de man met de strenge blik en de grote boekenverzameling *De notaris moet het voorbeeld geven.*

Een notaris mag best wel van eigen middelen onroerend goed kopen als beleggingsvorm, maar actief handelen hierin, dát kan niet. En handelen met geld, onder notarieel beheer, kan zeker niet.

In geval van een transactie heeft hij de taak de belangen van de koper te beschermen: deze bescherming is nogal twijfelachtig, wanneer blijkt dat de koper hem wel als notaris kent, maar niet als vriend van de makelaar, hypotheekbank, of louche spekulant.

Via slimme trুকjes en handige konstrukties weet hij zijn partijdigheid te camoufleren zoals handel in onroerend goed op naam van zijn eega of door middel van ondoorzichtige B.V.-ketens. Bij moeilijke of vervelende vragen beroept hij zich op zijn vertrouwenskode.

De Telegraf van 3 november '79 maakt het helemaal bont en toont zijn ware gezicht: "*Zij (notarissen) zouden op grootscheepse wijze in onroerend goed handelen, dubieuze relaties hebben, spekuleren, geld lenen, op de rand van het toelaatbare met de wet goochelen -allemaal dingen die vrijwel iedere Nederlander mag doen, maar zij nu juist niet.*"

De indruk ontstaat dat er geen betrouwbare notaris meer bestaat. Dit ontlokt Santen, bestuurslid van de broederschap, het volgende commentaar: *Hij veroordeelt de mensen, die praktijken van notarissen in de pers brachten en had liever gezien dat er in besloten sferen over gepraat werd. en bovendien heeft hij kritiek op de gemeente Amsterdam, die veel te lang doet over het behandelen van splitsingsaanvragen. Het woordje fraude durft hij waarschijnlijk niet in de mond te nemen!*

Later neemt de broederschap zelf het initiatief de geslotenheid iets te doorbreken met de volgende argumenten:

- de ten onrechte beschuldigde notaris kan door openbaarheid van blaam gezuiverd worden.
- publicatie kan in geval van verzaking van de ambts plicht de maatschappij inzicht verschaffen in de feiten en de beoordeling daarvan. (opmerking: hiervan is alleen sprake als alle uitspraken worden gepubliceerd:- de broederschap wil het in de toekomst aan de tuchtrechter overlaten te beslissen over wel of niet publicatie)
- geheimhouding werkt geruchtvorming in de hand waardoor het beroep kan worden geschaad.

Toezicht en controle op het doen en (na)laten van de notaris wordt geregeld in de wet op het notarisambt. Drie instanties zien toe op naleving van deze beroepskode, die de notaris bij z'n ambtsaanvaarding bekrachtigt door de eed af te leggen dat hij/zij zijn/haar post zal waarnemen met eerlijkheid, onpartijdigheid en zwijgzaamheid.

de broederschap

Dit is een soort gezelschap dat ereregels opstelt, om de leden-notarissen op het rechte pad te houden. Dit gebeurt met zachte hand en vol tolerantie. De broederschap heeft ook een rechtsprekende taak: ze is verdeeld in ringen, met aan het hoofd een ringbestuur, waarin uitsluitend notarissen en kandidaat-notarissen zitting

hebben. Bij dit ringbestuur kun je terecht als je een klacht over een notaris hebt. Dit bestuur zorgt ervoor dat beide partijen hun standpunt kunnen toelichten en kan eventueel sanktie uitvaardigen. Beroep op de uitspraak is mogelijk bij het college van beroep, dat bestaat uit twee leden van het hoofdbestuur van de broederschap en een 'onafhankelijke' voorzitter.

Als je kijkt naar de samenstelling van al deze organen ben je snel geneigd de onpartijdigheid in twijfel te trekken. De klacht gericht tegen een bepaalde notaris wordt in behandeling genomen door een vakbroeder-notaris, die waarschijnlijk niet al te snel geneigd is z'n eigen branche door het slijk te halen.

Het besef dat er binnen het vak minder frisse praktijken door de beugel gingen, deed het hoofdbestuur van de broederschap, op 25 juli '77 besluiten een schrijven te richten aan alle leden broeders. Dit geheugensteuntje brengt nog een keer in de herinnering wat de notaris gezworen heeft bij zijn eedsaflegging, maar dan meer praktisch gericht: "Bepaalde minder nette handelingen verhogen het risico van de openbaarheid, hetgeen afbreuk kan doen aan het vertrouwen in het notariaat; de notaris als onafhankelijk jurist, die belast is met het effectueren van afspraken tussen partijen inzake onroerend goed mag niet zelf, hetzij rechtstreeks, hetzij door middel van vennootschappen, financieel geïntere sseerd zijn; het is verboden zich schuldig te maken aan wangedrag of onzedelijkheid dat zich uitstrekt tot het privéleven van notarissen, voorzover dit in de openbaarheid komt."

Over de eventuele verwerpelijkheid van de handelingen wordt met geen woord gerept, alleen de openbaarheid moet vermeden worden. Je mag de tent afbreken, als je maar verdomde goed zorgt dat het niet in de krant komt.

de kamer van toezicht

Er zijn negentien kamers van toezicht; in ieder arrondissement één. Deze kamers is het toezicht opgedragen over het notariaat. Onder dit toezicht valt ook het

tuchtrecht. Een kamer van Toezicht bestaat uit zes personen: de president van de arrondissements rechtbank, (voorzitter), de griffier (sekretaris), twee door de minister van Justitie benoemde leden en twee door de notarissen aangewezen personen.

De hoofdtaak van de Kamer van Toezicht is in te grijpen, als een notaris die in haar ressort werkt, "zijn ambts-plichten verwaarloost, zich schuldig maakt aan wangedrag of onzedelijkheid of handelingen pleegt tegenstrijdig aan de eer of de waardigheid van zijn ambt." aldus de wet op het notarisambt.

Het tuchtrecht is een puur interne aangelegenheid, bedoeld om het notariaat te bevorderen en niet om serieus op een klacht in te gaan.

De klager heeft geen recht op hoger bercep nodig, de notaris wel, want de procedure is alleen bedoeld om de notaris van blaam te zuiveren. Het is verstandiger de misstappen en de frauduleuze handelingen van mede-notarissen binnenskamers te houden, dan het publiek in te lichten.

Meer dan een berisping wordt er meestal niet uitgedeeld in dit gesloten toezichtwereldje; artikel 50c van de wet op het notarisambt kent als sanktie: berisping, berisping met waarschuwing en afzetting.

het centraal buro van bijstand

Dit orgaan ziet toe op de financiële handelingen van notarissen. De ambtenaren komen gemiddeld eens in de vijf jaar de boeken doornemen.

De laatste jaren komt het steeds vaker voor dat notarissen gaan bankieren met geld onder hun beheer.

Dit deed een aantal stemmen opgaan voor uitbreiding van het aantal CBB-ambtenaren om jaarlijks een controle te houden. Deze geluiden resulteerden in een initiatief van staatssekretaris Scheltema om een wijziging van de

wet op het notarisambt in te dienen, met strakkere regels voor het toezicht op notarissen.

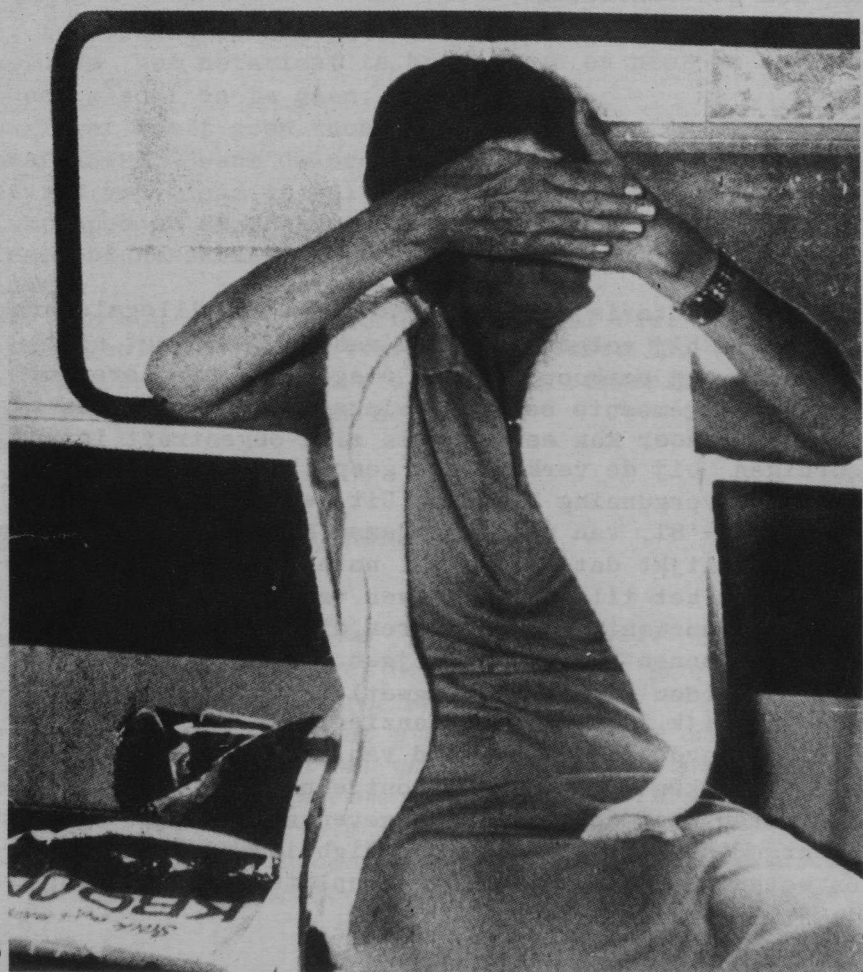
In het voorstel is onder meer terug te vinden dat notarissen verplicht zijn tot het voeren van een deugdelijke en overzichtelijke boekhouding. De Kamer van Toezicht kan van iedere notaris inzage in deze boeken eisen.

Voor de rest nog wat aanvullingen en wijzigen van de klachtenprocedure: de tuchtrechter moet de mogelijkheid gegeven worden te bepalen of een uitspraak geheel of gedeeltelijk openbaar gemaakt wordt. Openbaarheid bestaat dan ook niet: hiervan is alleen sprake als alle uitspraken gepubliceerd zouden worden. Momenteel geldt nog een geheimhoudingsplicht waardoor de handel en wandel van notarissen niet al te doorzichtig is.

woningsplitsing

Hoewel een notaris niet mag meewerken aan illegale praktijken, is hij volgens art.56a van de Woningwet niet verplicht bij verkoop van een étage te controleren of er door de gemeente een splitsingsvergunning (1) is afgegeven. Hierdoor kan een notaris zich ongestraft laten gebruiken bij de verkoop van gesplitste woningen waarvoor geen vergunning bestaat. Uit een onderzoek, gedaateerd 21-2-'81, van de Amsterdamse dienst Bouw en Woningtoezicht blijkt dat een aantal notarissen hebben meegewerkt aan het illegaal splitsen van ongeveer honderd goedkope huurwoningen. Eigenaren, die zonder vergunning splitsen, kunnen een boete krijgen van ten hoogste vierduizend gulden (art.96 Woningwet), wat op zijn minst aantrekkelijk is gezien de aanzienlijke bedragen die verdiend worden door het leed van anderen.

De notaris kan via een telefoontje naar Volkshuisvesting informeren naar de (niet) afgegeven splitsingsvergunning. Het argument, dat hij (door nalatigheid) niet heeft kunnen weten of er al dan niet een splitsingsvergunning was

afgegeven, stelt zijn onbewuste medewerking in een onwaarschijnlijk daglicht.

De gemeente raad, in een poging om de horizontale verkoop in te perken, neemt op 14-3-'79 maatregelen die dit kwalijke verschijnsel enigzinds aan banden kunnen leggen. Maar de praktijk past zich snel aan, wat blijkt uit de volgende variant: een andere mogelijkheid voor het illegaal splitsen van goedkope huurwoningen is de oprichting van een coöperatieve (flatexploitatie) vereniging door 'belanghebbenden', met medewerking van een notaris. Het lidmaatschap van zo'n vereniging is vrij verhandelbaar, waardoor via een omweg de mogelijkheid ontstaat van handel in gesplitste etages. Ook verleent de notaris medewerking aan het oprichten van malafide b.v.'s.

Slis

De gekraakte Luyk was eigendom van Slis; zij liet de villa voor kapitalen verbouwen. Deze werd gefinancierd met haar snel verdiende en verduisterde geld.

De notaris in het bijzonder: de eerste bewoonster van de Luik, niet vies van luxe, altijd uit op eigen financieel gewin, die later genoeg zou moeten nemen met een klein appartementje aan de rand van de stad: notaris Josje Slis-Stroom. Samen met haar vriendin en advocate Dientje Hollander in allerlei vreemde zaakjes verwickeld.

Het in de notaris veronderstelde vertrouwen nam Josje niet zo nauw: ze werd gebombardeerd tot het zwarte schaap van de notarisethiek en bekend als toonbeeld van negatieve publiciteit.

De kontinuingjoew story van deze notaris is zeker geen incident, zoals de broederschap al te graag doet beweren, maar valt samen met de opkomst en ondergang van allerlei maffiose zakenelementen, die de schaarste op de woningmarkt als uitgangspunt namen om zichzelf te verrijken.

Slis voelde zich wel aangetrokken tot deze snelle manier van geld maken: ze kon de verleiding niet weerstaan en haar kantoor ontpopte zich zeer snel tot het verzameladres van allerhande figuren, die hun kruidenierswinkeltje inruilden voor een snelle bankrelatie.

Bovendien zat Josje dicht bij het vuur zodat ze goed op de hoogte was van de wandel in de onroerend handel. Enkele veelgeziene bezoekers waren: Leen Rijkers, Ronald van de Putte, notaris Haversmid uit Den Haag, Max Hasfelt, Slager Moens, Wim Evers, Peter Stanley Versteeg, Ton Fagel, Splitser van Mourik, Willy Léon, Peter Beerents en zo zijn nog wel enige pagina's te vullen.

Zomer '79 wordt "Tante Josje" ongevraagd op non-actief gesteld en met verlof gestuurd. Rijksaccountants onderzoeken haar boekhouding, waarin "onregelmatigheden"(2) worden gekonstateerd.

Het gerechtshof bepaalt hierop dat de boekhouding van Slis voor 2 februari '80 in orde moet zijn. en de financiën op peil. Is dit niet voortijdig het geval, dan zal ze uit haar ambt. onthéven worden. (Ze krijgt dus een half jaar de tijd om haar malafide praktijken weg te werken!)

Deze uitspraak doet twee kollega's, uit onvrede met deze ongehoorde gang van zaken, besluiten op te stappen uit de Kamer van Toezicht.

Wederom mag het beeld van de notaris niet geschaad worden. De ethiek moet behoed worden voor slechte publiciteit. Ook deze laatste lijmpoging mocht niet baten:

de val (vervelende publiciteit)

Uiteindelijk kwam Stroom in zo'n uitzonderlijk moeilijke financiële positie, dat haar geen keus overbleef het ene zwarte gat op te vullen met het andere: Arie Olivier, de inmiddels (ook) gearresteerde oplichter, speelde handig in op de uitzichtloze financiële positie van de wanhopige notaris. Hij stelde haar een miljoenenlening in het vooruitzicht, waardoor zij voor 2 februari uit de geldzorgen zou zijn. Slis hapte toe: Olivier wist een partij van 12 miljoen valse dollars te koop, via een Canadese zakenrelatie, tegen betaling van 3 miljoen Hollandse gulden.

Dit geld werd geleend bij de Tilburgse hypotheekbank: op het onroerend goed bezit van haar zakenvriend Ronald van de Putte wist ze een 13 daagse hypotheek los te peuteren van 3.201.400 gulden. Het visrestaurant "Fruit de Mer" te Noordwijk (eigendom van van de Putte's vrouw)(3), stond garant.

Het geld werd op verzoek van het notariskantoor Broos en Slis-Stroom bij de Slavenburg's bank Minervaplein gestort.

Nu zou het verhaal een andere wending krijgen: Nog voordat het geld is overgeschreven van Slis' thuisbank naar de Amrobank meldt Olivier zich aan het Minervaplein en int daar de zes door S.-Stroom uitgeschreven cheques t.w.v. 3 miljoen gulden. Daarop vlucht Olivier, samen met vriend Willem Pouw naar Parijs, na het bedrag onder vrienden verdeeld te hebben. Slis ziet geen andere uitweg dan aangifte doen.

Even later zal ze zelf onderduiken, omdat ze het geld voor dubieuze doeleinden trachtte aan te wenden, en de bron van herkomst niet van manipulaties gevrijwaard was. Haar kantoor kan een bankroet nu zeker niet meer ontlopen.

Wat is zoal meer bekend van de notaris?

Ze heeft het pensioenfonds voor de Grafische Bedrijven voor enige tonnen opgericht. Dit i.s.m. A.D. Hofland, beleggingsadviseur voor het Pensioenfonds..

Ze heeft een ongedekte lening verstrekt aan de inmiddels overleden onroerend goed handelaar P.S. Versteeg voor een bedrag van 7,9 miljoen gulden. Ze handelde uitgebreid in onroerend goed met haar verdedigster en ook in opspraak geraakte Dien Hollander. Deze bekleedde zeven jaar lang een kommissariaat van het Gelders Hypotheekfonds (directeur is W.Camminga) (4), een instelling die bekend stond om z'n grote geldleningen aan onroerend-goed-speculanten. Deze leningen werden afgesloten in het kantoor van Slis-Stroom. Een aantal leningen bleken achteraf niet of niet voldoende gedekt, wat in '79 leidde tot de financiële ondergang van het Fonds. Dit ging ten koste van de pensioengelden van de Grafische Bedrijven. Advocate Dien kwam ook al in opspraak omdat ze enige weken 4,5 miljoen aan Caransa-losgeld "beheerde" in haar Slavenburg's kluisje aan het Minervaplein. Dientje smokkelde ook brieven met instructies voor Slis-Stroom uit de Bijlmerbajes, gericht aan Camminga om bewijsmateriaal weg te werken.

Ze was ook betrokken bij de z.g. 'achterste-voren-transactie: onroerend-goed-handelaar J.A.van den Enden verkocht voor 2 miljoen aan onroerend goed, nog vòòrdat hij het gekocht had. Dit gebeurde anderhalf uur later ten kantore van notaris Haversmid (zie zwarte lijst). De verkoop was tevoren al geregeld op het kantoor van Slis-Stroom. Maar er was meer aan de hand: de verkoopakte, opgemaakt bij Slis vermeldde een bedrag van 2.075.920 In werkelijkheid werd het onroerend goed verkocht voor bijna een miljoen meer. Dit bedrag komt voor op de afrekeningsnota die beide notarissen aan Van den Enden verstrekten: valsheid in geschrifte, oplichting/ontduiking van belastingen en besteding van vals geld.

Ze verleende ook medewerking aan zeer frauduleuze huizentransakties: samen met de oplichter W.J. Kroegman presteerde ze het eenzelfde onroerend goed-pakket driemaal te koop aan te bieden. Ze stelde een valse inkoopverklaring(5) op bij de verkoop van Villa Betty.

In '79 kocht Ronald van de Putte van Sabel Coatings een fabrieksterrein. Deze transactie werd voltrokken bij Slis aan de Hobbemastraat. Hierbij zou een borgsom van één miljoen worden gestort. Telefonies gaf Josje door dat het bedrag was gestort: in werkelijkheid werd niets overgemaakt. Toen Van de Putte, wegens niet nakomen van z'n verplichtingen, een proces aan gespannen werd, moest Slis wel met het geld over de brug komen.

Ze was op de hoogte van de vervalsing van de hypotheek op de panden Rokin 109-111 en 113: in de koopakte stond een prijs van 1,6 miljoen vermeld terwijl de werkelijke prijs 2 miljoen bedroeg: de resterende vier ton werd met zwart geld afbetaald. Samen met Wim Evers(6) (ze logeerde vaak in z'n villa in Badhoevedorp -Dellaërtlaan 48-) had ze een lukratieve truuk verzonnen om huizenkopers te tillen: Evers kocht een huis (via voorlopig koopkontraakt), waarbij hij geld moest storten bij de notaris. Slis bevestigde de storting door de telefoon. Achteraf bleek de termijn waarbinnen de verkoper aan z'n verplichtingen moest voldoen, veel te kort. Het voorlopig koopkontraakt is dan ongeldig en de verkoper moet een boete (vaak 10% van de koopsom) aan de koper Evers betalen. Zonder een cent uit te geven werden zo kapitalen afgedongen. Ook hielp ze 'vriend' Wim bij het oplichten van Turken en andere buitenlandse minderheidsgroepen, door hen huizen te verkopen, waar ze geen woonvergunning voor konden krijgen of bij de illegale verhuur van étages tegen woekerprijzen.

Ook bij de oplichting van de restaurateur Van Nes nam ze weer een onbescheiden rol in. Wederom samen met A.D. Hofland, die deze keer in de functie van onroerend goed handelaar opereerde. Hofland kocht van Van Nes restaurant "La bonne auberge" voor

1,4 miljoen gulden. Toen de koopakte op het kantoor van Slis-Stroom opgemaakt werd, bleek 'Hofje' maar over negen ton te beschikken. Achteraf kwam de koop toch rond, omdat Hofland als zekerheid voor het resterende bedrag enkele huizen en het restaurant in onderpand gaf. Deze overeengekomen hypotheek werden als tweede en derde hypotheek afgegeven. In werkelijkheid was er sprake van vijfde en zesde hypotheek, waarvan Slis op de hoogte was.

In december '80, in een uiterste poging haar prekaire financiële positie weer wat ruimte te geven, ging ze over (de kans op slagen werd doorgenomen met haar oplichtings-adviseur Olivier) tot opmaken van een valse telex, middels omkoping van een platte bank-employee. De telex van 2,5 miljoen maakt melding van een onroerend goed transactie, die onderweg zou zijn naar Slavenburgs in Nederland bestemd voor Josje. De hele onderneming mislukte omdat de telex verkeerd opgesteld was.

Olivier, in een poging om de notaris op te lichten had alles verzonnen: de bankemployee bestond helemaal niet, zodat het omkopingsgeld automatisch in zijn zakken zou vloeien en de telex was verstuurd vanuit de kruidenierswinkel van zijn kollega Wim Pauw. In de periode dat het hof zich in Hoger Beroep boog over de vraag of de schorsing van de notaris wel of niet voortgezet moest worden, gebruikte Slis een afschrift van de bewuste telex om de heren te overtuigen van haar liquiditeit.

Ze hield een gedeelte van een erfenis achter, in de wetenschap dat de benadeelde moeilijk- of geen tegenactie kon ondernemen omdat deze in Canada woonde.

Bij haar getuigenis in het proces, waarin twee van haar personeelsleden terecht moesten staan op beschuldiging van verduistering, valsheid in geschrifte en belastingontduiking, gaf ze twee totaal tegenstrijdige verklaringen en werd een vervolging tegen haar wegens meened ingesteld.

Met Slis liep het niet zo goed af; hoewel het 'geschokte rechtsgevoel' over het algemeen zwaardere straffen oplegt, werd ze op 15 oktober '81 veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf en negen jaar schorsing uit het ambt.

In Hoger Beroep op 22 maart '82 werden hier acht maandjes op afgesnoept, omdat de notaris 'de laakbaarheid' van haar handelingen had ingezien, en doordat ze ook al verschrikkelijk zwaar getroffen was door haar ambtsuitzetting en faillissement, (al- dus het Hof.)

Zelf vond ze, dat ze onschuldig was, omdat er geen sprake van opzet was geweest. In beide rechtszaken werden acht van de tien aanklachten bewezen verklaard.

De rol die de notaris speelt als bemiddelend doorgeef- luik tussen twee in feite tegenovergestelde partijen is allang niet meer houdbaar. De onpartijdigheid is voor velerlei uitleg vatbaar en het toezicht hierop is twee handen op één buik.

Wij stellen het beroep van notaris ter diskussie, maar gaan hier niet op in, omdat wij alleen misstanden aan de kaak willen stellen en de hapklare brokken over willen laten aan een verse maatschappelijke stuurgroep-kommissie, zodat het drijfzand de bodem vertroebelt.

Samenvattend stellen wij, dat de voortzetting van het ambt in het bijzonderop eigenbelang berust, en dat dit eigenbelang maar al te vaak op een niet toe- laatbare wijze strijdig is aan het algemeen belang.

NOTEN:

(1): Splitsing of horizontale verkoop betreft meestal goedkope huurwoningen, waaraan in Amsterdam een zeer groot gebrek is. Grof geld verdienen aan deze schaarste kan als crimineel worden bestempeld.

(2): Rijksaccountant J. van Leeuwen constateerde een tekort van 8,8 miljoen in de boeken van het notaris-kantoor Broos en Slis-Stroom.

(3): Dit was duidelijk overhypothekering, daar de Amro-bank al een hypotheek van 4miljoen op het restaurant had verstrekt.

(4): W. Camminga investeerde het geld van het Pensioenfonds in, op z'n zachtst gezegd, onduidelijke projekten, die grotendeels gericht waren op versterking van zijn eigen financiële positie. Ook bij de afwikkeling van de Caransa-affaire nam hij een ongebruikelijke rol in; hij trad op de voorgrond als bemiddelaar bij het boven water gekomen losgeld.

(5): een soort verklaring, die kontraktueel vastlegt dat je iets wilt kopen.

(6): Wim Evers, alias "Pimmetje Paf", is een zeer onfrisse jongen. De huizenhandel is voor hem een middel om zijn zwarte heroïnegeld te witten.

N.B. De figuur Leen Rijkers, in dit stuk nog niet vernoemd, had ook een belangrijke rol in het duistere schimmenspel, waarin Slis de hoofdrol vertolkte. Rijkers, vriendje van Slis, en bekend als projekt-ontwikkelaar van failliete bouwprojekten in warme streken, wordt door de Nederlandse Justitie verdacht van medeplichtigheid aan oplichting (de valse dollar-affaire van Josje en Olivier), verduistering (rijks-accountant Pieters verklaarde dat een grote geldstroom van Slis naar Rijkers voerde), en bedriege-lijke bankbreuk (bij de afhandeling van zijn fail-lisement zou hij onoirbare handelingen hebben ge-pleegd).

De rol van de banken bij de Luyk

Eerst een korte inleiding voor degene die niet precies snappen hoe het gaat met hypotheeken.

Een hypotheek is een geldsom die je bij een bank kunt lenen om bijv. een huis te kopen. Het huis is dan het onderpand voor de bank. De hypotheek wordt in termijnen terug betaald met een extra bedrag erbij, de rente.

Iemand die dus een huis wil kopen kan ongeveer 70% van de koopprijs als hypotheek krijgen. Huizenhandelaren daarentegen kunnen meestal een veel groter bedrag krijgen. Voor een bank aantrekkelijk omdat ze renten krijgen over een veel groter bedrag. Dit geldt dus voor handelaren die een soort zakelijke vertrouwensrelatie opgebouwd hebben met die bank.

Er bestaan nog andere geldzuchtige instanties die hypotheeken geven, bijv. verzekeringsmaatschappijen of pensioenfondsen (die hebben per jaar 250 miljard te besteden cq investeren).

hoe het ging in het geval van de Luyk

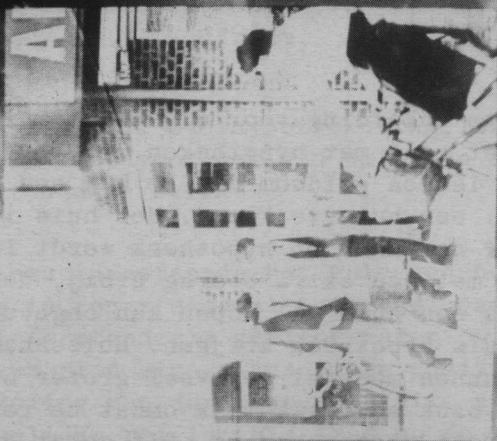
De corrupte notaris Josje Slis -Stroom kocht het pand in 197... voor haar vriend de speculant Peter Stanley Versteeg. Deze speculant reed zich het jaar daarop op mysterieuze wijze dood. Dit was het begin van de moeilijkheden van Slis -Stroom, die leidden tot haar gevangenis straf.

Ze kocht het pand voor f550.000,- en ze kreeg maar liefst f750.000,- aan hypotheek van het grafies pensioenfonds. Dit geld heeft het fonds nooit teruggezien.

Dit gaat ten koste van de pensioenuitkeringen van drukkers. Twee directeuren van dit pensioenfonds zijn wegens illegale praktijken zoals dit soort hypotheeken aan speculanten om omkopingspraktijken, in de gevangenis terecht gekomen. Behalve deze hypotheek kreeg Slis -Stroom nog een

De Amaro Bank

sterk voor
aandememers.

tweede hypotheek van Mees en Hope (dochter van de ABN) van maar liefst 4 miljoen. De bank heeft naar dit geld kunnen fluiten

Wanneer een huiseigenaar zijn hypotheek niet terug kan betalen, heeft de bank het recht te veilen. De bank krijgt de opbrengst.

Op de veiling bracht de Luyk f277.800,- op. Dit bedrag was mede zo laag omdat het inmiddels gekraakt was.

Op veilingen mogen alleen makelaars bieden, vrijwel altijd in opdracht van anderen. Peter de Vloodt bracht het hoogste bod uit. Deze makelaar en zijn compagnon Peters staan zeer slecht bekend. Intimidatie van huurders, knokploegen tegen krakers, zelf speculeren (wat in strijd is met de erecode), kortom, zij werken vaak voor louche eigenaren.

De Luyk werd gekocht in opdracht van Bertus Lüske en Henk Bootsma, twee onderwereldfiguren. Zij kregen van de Rabobank Halfweg een hypotheek van f800.000,- voor dit pand met twee andere panden samen. Die twee andere kochten ze voor f550.000,- zij kregen dus f250.000,- extra.

De Rabo-bank Halfweg staat goed bekend bij speculanten en slecht bij buurtgroepen. Deze bank financiert louche speculanten als Doerga, de makelaar Ten Bosch, de gewapende huizenhandelaar J. Goozen, de terrorist P. Dufour, de geschorste notaris Arie Verhoeve en vele anderen. De directeur van deze bank Wijsman, was zelf ook actief in de huizenhandel, pensioenexploitatie, horizontale verkoop. Eerdere publikaties over hem hebben hem ten val gebracht. Lüske en Bootsma zijn kind aan huis bij de Rabo-bank Halfweg, zij hebben miljoenen te leen gekregen.

Het is inmiddels duidelijk dat banken er nogal smerige praktijken op na houden.

Een muis met vele staarten

— over de noodverordening en de klachten —

Terwijl burgemeester Polak in New York zat, hield de amsterdamse politie van 4 tot en met 8 oktober een stiptheidsaktie. Als de kat van huis is, dansen de muizen op tafel, zullen we maar zeggen. Onder de noemer 'Aktie Signaal' wilde de politie door modeloptreden politieke druk uitoefenen om meer mensen, meer salaris en minder overwerk te krijgen. De stilzwijgende bondgenoot hierbij zou de amsterdamse burgerij moeten zijn. Agenten zouden zoveel mogelijk de straat op gaan, zoveel mogelijk letten op de kleine kriminaliteit, aandacht voor de burger die politie-assistentie inroept hebben veel meer leuke dingen voor de burger. Parkeerbonnen werden niet uitgeschreven, maar vervangen door waarschuwingen, arrestanten voor wie geen celruimte beschikbaar was werden heengezonden. De aktie verliep zonder wanklanken of brokken en ondervond aardig wat sympathie.

Vrijdagmiddag 8 oktober kwam er een abrupt einde aan het vriendelijke gezicht van de politie. Drie dagen voor de uiteindelijke ontruiming van de Lucky Luyk werd bij het Rijksmuseum een groep van 44 arrestanten omsingeld en gearresteerd. Even ontstond er paniek in de buurt. Vele mensen belden de gemeente: werd de Luyk al ontruimd? Nee hoor, nog niet, was het antwoord. In het museum werd op dat moment de slotmanifestatie van "200 jaar Amerikaans-Nederlandse betrekkingen" gehouden. Bussen vol hoogwaardigheidsbekleders waren aangevoerd en ook koningin Beatrix was aanwezig. De demonstranten wilden met name protesteren tegen de rol van de V.S. in Midden-Amerika, de steun aan dictatoriale régimes bij het bestrijden van de bevrijdingsbewegingen in die landen.

Zover kwam het niet. De demonstratie was (als zovele andere) niet aangemeld en iedereen werd opgepakt.

Maandagochtend 11 oktober was het dan zover. De Lucky Luyk werd ontruimd. Dat er een ontruiming van de Luyk aan zat te komen wist iedereen. Het tijdstip waarop was echter een totale verrassing. De woensdag na de ontruiming zou er nog een gesprek zijn tussen de bewonersters van de Luyk, het wijkcentrum Vondelpark-Concertgebouwbuurt en wethouder ETTY. Een initiatiefkomité probeerde brede steun te krijgen om een gewelddadige oplossing te voorkomen. De Rechtswinkel vond dat Polak geen gebruik mocht maken van het vonnis van eigenaar Lüske om de Luyk te ontruimen. En ook de CPN was eindelijk wakker geschrokken en probeerde nog onder een ontruiming uit te komen. Of was het tijdstip toch te voorzien? Misschien. In het voorlopig koopkontraakt tussen Lüske en de gemeente was bepaald dat de gemeente voor elke dag na 1 oktober dat er nog niet ontruimd was, een boete moest betalen. De ontruiming zou dus niet zoals bij de Groote Keyser eindelijk uitgesteld worden. De gemeenteraad besloot pas op 22 september de Luyk aan te kopen en te bestemmen tot 4 driekamerwoningen. Een ontruiming voor 1 oktober is dan wel erg snel. Bovendien ging Polak op 4 oktober naar New York en hij zou pas de 11e 's ochtends terugkomen.

Een ontruiming vlak voor de burgerij-vriendelijk aktieweek zou maar bonje met het personeel en de bonden van de politie geven. En ook Trix moest eerst rustig kunnen borrelen. Maar veel langer zou het waarschijnlijk niet duren. Ondertussen was iedereen wel een beetje in slaap gesust door de afwezigheid van Polak, de aktieweek van de politie en alle pogingen om ETTY en de bewonersters weer om de tafel te krijgen.

Bij de gemeente zat men in de tussentijd niet stil. Er werden knopen doorgehakt en besluiten genomen tijdens de voorbereidingen, die een aantal nog nooit eerder vertoonde elementen in het spel brachten.

Polak besloot tot een soloaktie: wat anderen ondertussen ook deden, hij zou het besluit tot ontruiming in z'n eentje nemen. Het was voor hem een manier om de patstelling in het college van Burgemeester en wethouders te omzeilen. De PvdA (en anderen waarschijnlijk) was vóór

ontruimen, de CPN was tegen of in ieder geval niet vóór. Een keiharde machtsstrijd in het college had het gevolg kunnen zijn. Een solotoer van Polak was nog de meest galante oplossing: de PvdA had haar ontruiming, de CPN kon haar handen in onschuld wassen.

Polak wilde een overval. Volgens hem was het pand dusdanig zwaar gebarrikadeerd, dat een 'normale' poging het pand te ontruimen uren zou duren, met alle rellen en (zoals hij zelf zegt) zeer grote risico's voor het in te zetten politiepersoneel van dien. En dat moest nou net voorkomen worden. Polak wilde kost wat kost bewijzen dat de overheid niet als eerste met geweld zou komen. Het pand moest en zou in bezit van de politie zijn, vóórdat die verder op zou moeten treden. Dit betekende ook dat het amsterdamse korps voor mobilisatie uitgeschakeld was. Dat zou onherroepelijk leiden tot uitlekken en wég was de verrassing.

Hier had Polak van te voren iets geregeld. Gelijkzeitig met het betreden van de Luyk zouden bijstandseenheden van Marechaussee en Rijkspolitie de gemeentegrenzen van Amsterdam overschrijden. Deze mensen zouden 's ochtends, onder het mom van 'oefeningen in Noord-Holland', bij elkaar getrommeld worden. Maar Polak had nog iets in petto voor die stenengooiende, eigen richting hantierende en distributie verstorende krakers: de noodverordening. De zwaarste openbare orde-maatregel ooit in Nederland genomen.

De tekst ervan luidde:

art. 1

het is verboden zich in Amsterdam op of aan de openbare weg of op voor het publiek toegankelijke plaatsen zodanig te gedragen dat redelijkerwijs kan worden aangenomen dat zulks geschiedt om de openbare orde te verstoren of te bedreigen.

art. 2

het is verboden om in Amsterdam op of aan de openbare weg of op voor het publiek toegankelijke plaatsen voorwerpen of stoffen bij zich te hebben, te dragen of te vervoeren die kennelijk zijn bestemd of mee gebracht om de openbare orde te verstoren.

artikel 219-220 gemeentewet

Zo'n noodverordening is mogelijk op grond van de artikelen 219 en 220 van de Gemeentewet. Deze artikelen luiden:

"Art. 219. In geval van oproerige beweging, samenschooling of andere stoornis der openbare orde of van ernstige rampen, dan wel van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, is de burgemeester bevoegd alle bevelen, die hij ter handhaving van de openbare orde of ter beperking van gemeen gevaar nodig acht, te geven.

Hij laat tot maatregelen van geweld niet overgaan, dan na het doen der vereiste waarschuwingen.

Art. 220. In de gevallen bedoeld in art. 219 eerste lid, kan de burgemeester ter handhaving van de openbare orde of ter beperking van gemeen gevaar algemene voorschriften terstond ter kennis van Onze commissaris in de provincie en zo spoedig mogelijk ter kennis van de raad doen toekomen.

Een burgemeester heeft dus de bevoegdheid om in buitengewone, onvoorzienbare en akute noodsituaties, algemene voorschriften ter beperking van gemeen gevaar of herstel van de openbare orde uit te vaardigen. Of zo'n situatie bestaat en zo ja, hoe die voorschriften er uit moeten zien staat puur ter beoordeling van de burgemeester en hem alleen. Nogal een beleidsvrijheid dus.

Op overtreding van zo'n voorschrift (bv. de noodverordening) staat een maximale hechtenis van twee maanden of een geldboete van 300 gulden (art. 443 Wetboek van Strafrecht).

Schending van de noodverordening is dus slechts een overtreding, geen misdrijf. De mogelijkheden om iemand vast te houden zijn daarbij geringer. Verdachten kunnen alleen bij ontdekking op heterdaad worden aan-

gehouden en zes uur worden vastgehouden. Daarna moet een verdachte worden vrijgelaten. Men kan dus niet dagenlang vastgehouden worden. De wetgever heeft daarom een bijzondere regeling getroffen voor strafbare feiten die een ernstige aanranding van de openbare orde inhouden, maar geen misdrijf opleveren waarvoor iemand langer dan zes uur kan worden vastgehouden: (art. 540 Wetboek van strafvordering). De verdachte moet dan een bereidverklaring tekenen, dat hij zich aan deze bevelen zal houden. In de meeste gevallen eist de RC daarbij dat de verdachte een bedrag in geld moet betalen als borg. Weigert de verdachte te tekenen of kan hij niet betalen, dan beveelt de RC dat hij 5 dagen in verzekering wordt gesteld.

Naast de bevoegdheden van art. 219 en 220 zijn wel meer uitzonderingstoestanden in Nederland mogelijk. Die kunnen echter niet door een burgemeester uitgeroepen worden. Indien de 'rechtsorde of het volksbestaan' wordt bedreigd door "oproerige bewegingen, onlusten of soortgelijke stoornissen van de openbare orde of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan", kan de regering voor heel Nederland of een deel daarvan de 'toestand van verhoogde waakzaamheid' dan wel de 'burgerlijke uitzonderingstoestand' instellen, volgens de wet Buitengewone Bevoegdheden Burgelijk Gezag. Nog verder gaat de Oorlogswet voor Nederland. Die kent de 'staat van oorlog' en de 'staat van beleg' en dan nemen de militairen het roer over.

Vroeger kwamen noodverordeningen van burgemeesters zeer zelden voor. De mogelijkheid ertoe bestaat al zo'n 130 jaar (de Gemeentewet is van 1851). Bekend zijn de noodverordening gericht tegen anti-oorlogspropaganda in 1938 in Heereveen en die bij de Watersnoodramp van 1953. In de roerige jaren zestig is er opvallend genoeg geen gebruik van gemaakt; wel is in 1966 serieus overwogen de burgerlijke uitzonderingstoestand voor Amsterdam af te kondigen. De laatste jaren raakt artikel 220 steeds meer in trek. De toepassing ervan bij de vondst in Maas-tricht van een bom uit de Tweede Wereldoorlog en bij de gifwijk in Lekkerkerk roepen verder weinig weerstand op. Anders ligt dat bij de afsluiting van de Dam en omge-

ving, met bijbehorende pasjesregeling, tijdens de kroning in april 1980. Een aantal buurtbewoners protesteerden tegen de Ausweis-achtige toestanden en spannen een kort geding aan. Eigenlijk had hier ook gebruik gemaakt moeten worden van art. 220, maar de gemeente was zo onhandig zich te beroepen op artikelen in de Politiewet inzake openbare orde. De President van de Rechtbank was toen zo vriendelijk dit juridies gestuntel te beschouwen als een toepassing van art. 219, terwijl het eigenlijk 220 had moeten zijn. Maar ja, dan had de verordening officieel ter kennis van de Commissaris moeten zijn gebracht en ter bekrachtiging aan de raad moeten zijn voorgelegd. Dat was niet gebeurd, dus zou de afsluiting van de Dam niet rechtsgeldig zijn geweest... Niets dan de vriendelijkheid van de rechter redde de gemeente van een bestuurlijke en juridiese afgang.

Artikel 220 was toen wel meteen goed bekend in Amsterdamse gemeentekringen. Het messenverbod op de Zeedijk van eind 1981 is door Polak ook vastgesteld op grond van 220. Eigenlijk kan dat helemaal niet. Er is ruim een maand over gebakkeleid, ook in raadscommissies, en vaststelling door de gemeenteraad was dus ook mogelijk geweest en zelfs verplicht. De spoed die bij art.220 aanwezig moet zijn, ontbrak. Hetzelfde geldt voor de afsluiting van de Dam. Maar met deze twee voorbeelden was aan artikel 220 wel een openbare orde-draai gegeven, die bij natuur- en giframpen nog afwezig was. Zo kon het gebeuren dat art. 220 ook bij de tweede grote Dodewaarddemonstratie (september 1981) en het kappen van het bos bij Amelisweerd (september 1982) gebruikt werd. Overigens zijn de verschillen tussen de noodverordeningen bij Amelisweerd en die rond de Luyk minstens even opvallend als de overeenkomsten. Bij Amelisweerd gold de verordening voor een duidelijk omgrensd en beperkt gebied, dat tot verboden gebied was verklaard. Heel Amsterdam daarentegen valt onder de werking van de amsterdamse versie, en heel Amsterdam tot verboden gebied verklaren is een praktische onmogelijkheid. Dit na-deel is vervangen door een zeer ruime bewoording voor het oppakken van verdachten. Bij Amelisweerd waren duidelijk bepaalde handelingen verboden: er mocht geen vuur gestookt worden, geen boomhutten gebouwd worden,

en geen machines vernield worden. In Amsterdam is elk soort gedrag en elk meegedragen voorwerp in principe grond voor verdenking van het overtreden van de noodverordening. Verder had burgemeester Vos van Utrecht nog de beleefdheid het onding een avond van te voren af te kondigen en erbij te zeggen wanneer hij afliep. Polak kondigt hem af zonder dat iemand dat weet en laat in het midden hoe lang zoiets duurt. Als het geen noodverordening was waar we hier over praten, dan zou ik haast zeggen dat de utrechtse variant nog een schoolvoorbeeld van de rechtsstaat was vergeleken met het vodje van Polak.

de omstandigheden

Maar waren de omstandigheden nu zodanig dat Polak van art. 220 gebruik mocht maken? Een academische vraag, hij heeft het tenslotte gedaan en het valt moeilijk te ontkennen dat hij die bevoegdheid heeft. Des te meer zou je dan verwachten dat de politieke controle achteraf extra grondig en nauwkeurig is. Vergeet het maar. Zowel Tweede Kamer als Gemeenteraad hebben Polaks optreden zonder meer geslikt en her en der zelfs gesteund. En dat op basis van een flodderige notitie van Polak, interessanter was wat er niet in stond dan wat er wel in stond. De juridische kritiek van het Klachtenburo Politieoptreden Amsterdam en de door haar verzamelde klachten (beide te vinden in de brochure 'Geen Nood-Zaak') hebben in de beraadslagingen geen enkele rol gespeeld. Polak bestaat het om te zeggen dat hij 'Geen Nood-Zaak' nog niet bestudeerd heeft en slechts vluchtig doorgelezen. Minister Rood verklaart in de Kamer dat hem niets bekend is van het naar binnen schieten van traangas in besloten ruimtes, (wat verboden is) terwijl in 'Geen Nood-Zaak' drie gevallen met naam en toenaam vermeld worden.

Het is ook een retorische vraag: natuurlijk waren de omstandigheden niet aanwezig. Het is in ieder geval zo, dat de situatie zoals die er aan de vooravond van de ontruiming lag, Polak (én B&W, de raad, politie en justitie) grotendeels aan zichzelf te danken had.

Als men meteen de knokploeg uit de Luyk had gehaald, zat men nu niet met de gebakken peren. Bovendien is art. 220 bedoeld voor spoedeisende, akute gevallen, waar geen andere middelen voor handen zijn. Polak kon de ontruiming echter maanden van te voren aan zien komen. En hij had de datum van de ontruiming nota bene nog zelf in de hand ook! Dat er geen andere middelen voorhanden waren is natuurlijk ook lariekoek. Polak stelt in zijn notitie aan de gemeenteraad dat de gebruikelijke juridische middelen tot optreden tegen verstoorders van de openbare orde in geval van massale ordeverstoringen tekort schieten, *"zoals in het verleden meer-malen is gebleken"*. Volgens hem bieden het Wetboek van Strafrecht en de Algemene Politie Verordening onvoldoende instrumentarium. Ons strafrecht kent tenslotte geen strafbaarstelling van door groepen gepleegde delikten, de politie moet een individuele dader aan kunnen wijzen. *"Wie het maandag na 13 uur bestond om met een steen in de hand in de buurt van een rel te lopen, diende ingesloten te kunnen worden, ook al had hij of zij met die steen nog geen medemens geraakt"*, aldus Polak. Hij doet hier net alsof er geen strafrecht bestaat en hij dat op z'n eentje opnieuw aan het uitvinden is. Hoe je verder ook over de toepassing ervan denken mag, het is elke dag van het jaar mogelijk mensen op grond van het Wetboek van Strafrecht aan te houden op openlijke geweldpleging, mishandeling of diefstal, al dan niet in vereniging. Sterker nog, het gebeurt elke dag.

Kortom achter dit strafrechtelijk argument lijkt eerder een ander argument schuil te gaan: zelden of nooit krijgen stillen iemand te pakken.

De verenigde schadeverzekeraars hebben het "oproer erger dan de kroning" (hoofdofficier van justitie van Steenderen) achteraf een rel genoemd. In vrijwel elke verzekering zit een clausule over molest (niet-aansprakelijkheid) door oorlog, oproer, atoomaanval etc. Rond de Luyk betaalde men echter gewoon uit. Rellen worden

door hen gezien als "een geweldssituatie die het gevolg is van onvrede met een bepaalde maatschappelijke situatie". Dat is dus wat anders dan een oproer ("een georganiseerde gewelddadige beweging gericht tegen het openbaar gezag"). Verzekeraars, meestal de eersten om gebruik te maken van de kleine lettertjes om niet uit te betalen, vallen Polak hier dus openlijk af.

Wat leert een vergelijking met andere grote ontruimingen, zoals die van de Vogelstruys, de PHkade of de Grote Wetering? Allemaal zwaar gebarrikadeerde panden met een grote symboolfunctie. Toen is geen gebruik gemaakt van de uitermate zware bevoegdheden van art.220 en is dat ook niet overwogen. Achteraf kunnen we konstaten dat het optreden van zowel politie als krakers rond de Luyk hard was, zelfs voor amsterdams begrippen af en toe zeer hard. Maar kan zoiets een argument zijn om vóóraf een noodverordening te legitimeren?

Nee, niet de omstandigheden waren anders, er zat dit keer als het ware een andere burgemeester. Het is reeds enige jaren gebruikelijk dat de VVD, de Telegraaf en de politie schreeuwen om harder en doelmatiger optreden tegen rellenschoppers. Een ongekend nieuw hoogtepunt vond deze campagne rond het '1e paal oproer', het vernielen van machines en materieel in de bouwput van de Stopera op zaterdag 3 juli. De politie trad daar tot haar grote ergernis niet tegen op, ze mocht niet van Polak. De kop van de Telegraaf de maandag erop luidde: 'In Amsterdam mag alles'. Polak kreeg ongenadig op z'n lazer. Niet alleen van pers en politie, maar ook van de regering en door de Tweede Kamer. Polak moet daarna gedacht hebben: dit nooit meer. Wat immers te denken van dit kurieuze zinnetje uit de Notitie:

"Omdat bij voorgaande rellen in de stad tot toenemende ergernis van de burgerij niet adequaat kon worden opgetreden door het maken van een aantal arrestaties dat in redelijke verhouding stond tot de ernst van het gebeuren".....?

preventief arresteren

Wat is de noodverordening anders dan de methode Valken in vermomming? Deze hoofdkommissaris van Politie te Amsterdam wilde in 1981 de Algemene Politieverordening (APV) zó aanvullen dat vermeende reischoppers opgepakt konden worden "op weg naar hun werkterrein".

Er ontstond een kleine rel. Velen vreesden een grote willekeur bij het oppakken, het kunnen ventileren/uitleven van vooroordelen door de politie en een ongehoorde aantasting van de privacy van de burger. De politiechef kon de beduchte burger - wiens leren jasje, meegevoerde plastic tas, in Amsterdam voor fietsers niet ongebruikelijke fietsketting, laat staan wandelstok wegens een niet direkt zichtbare rugkwaal - ook niet veel meer geruststelling bieden dan het onderscheidingsvermogen van de politieman (of -vrouw) ter plekke. De gemeenteraad wilde er dan ook niet aan. Het voorstel werd met een ruime raadsmeerderheid afgewezen. In de nieuwe APV staat iets dergelijks dan ook niet. Artikel 53 eerste lid verbiedt alleen om de orde te verstoren, personen lastig te vallen of te vechten op of aan de openbare weg. Allemaal duidelijke konstateerbare handelingen dus.

Het is dan ook onbegrijpelijk dat dezelfde gemeenteraad nog geen jaar later een artikel aanneemt dat nog verder gaat dan Valkens voorstel. Art.53 tweede lid luidt: "het is verboden op genoemde plaatsen een voorwerp of stof, kennelijk meegebracht om de orde te verstoren, bij zich te hebben". Er wordt nu niet eens de eis gesteld dat er al een rel gaande is of een ordeverstoring dreigt. De politieagent krijgt permanent een ongehoord grote beoordelingsvrijheid. Als iemands smoel een agent niet aanstaat, kan een bosje prei al teveel zijn.

Over uitlatingen van Valken werden vragen in de Tweede Kamer gesteld. Het antwoord van minister van Justitie de Ruiter kwam hier op neer: *"preventief arresteren is niet toelaatbaar. Hoe moeilijk het ook soms is om een gericht arrestatiebeleid te voeren, dit mag geen belemmering zijn voor een rationeel justitieel beleid. De politie moet zich richten op het arresteren van mensen, verdacht van ernstige strafbare feiten. De meelopers moeten geïsoleerd worden van de aanstichters"*.

De Ruiter had de vragen nog niet beantwoord, of op Koningsdag 1981 werden in Breda 148 mensen opgepakt tijdens het bezoek van Beatrix aan die stad. De meesten worden aangehouden op grond van 'ordeverstoring kleding/haardracht'. Eerst wordt heftig ontkend dat het zou gaan om preventief arresteren, maar na enige tijd wordt toch duidelijk dat men over de schreef is gegaan. De redactie van het CDA-partijorgaan CDAktueel schrijft: *"Mensen horen niet te worden opgepakt, tenzij met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid vaststaat dat zij een strafbaar feit hebben gepleegd. Maar iemand meenemen omdat hij of zij jong is en iets anders dan een oranje vlaggetje in de hand houdt, is uit den boze"*.

Ook dit politieoptreden leidt tot kamervragen aan de Ruiter. Zijn antwoord is andermaal: *"Het aanhouden van personen, ten aanzien van wie geen redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit bestaat, vindt geen steun in het recht"*.

Overigens zijn de 148 gearresteerden van Breda allemaal vrijgelaten zonder dat het tot een strafproces kwam. Er werd dus gebruik gemaakt van bevoegdheden uit het Wetboek van Strafvordering niet om een strafproces voor

de onafhankelijke rechter mogelijk te maken, maar om volgens de burgemeester en de officier van justitie ongewenste personen van straat te halen.

'Détournement de pouvoir' heet zoiets in de politiek: misbruik van bevoegdheden voor andere doeleinden dan waarvoor ze gegeven zijn. Het grote nadeel voor burgers van deze werkwijze is dat het hun effectief onmogelijk wordt gemaakt hun beklag te doen tijdens een proces. Iets wat trouwens bij de Luyk weer dreigt te gebeuren. De laatste, vernietigende uitspraak over preventief arresteren dateert van mei 1982, ook in antwoord op kamervragen. Ze is even duidelijk als ze kort is: *"Met de vragensteller ben ik van mening dat het geldende recht geen grondslag biedt voor maatregelen als door hem bedoeld. Een wettelijke regeling voor het vasthouden van niet-verdachten, op de enkele grond dat aangenomen wordt dat zij voornemens zijn een strafbaar feit te plegen staat op gespannen voet met de grondbeginselen van de rechtsstaat en wordt door mij niet overwogen".....*

Voor alle duidelijkheid herhalen we hier nog even lid één van de noodverordening: *"Het is verboden zich in Amsterdam op of aan de openbare weg of op voor het publiek toegankelijke plaatsen zodanig te gedragen dat redelijkerwijs kan worden aangenomen dat zulks geschiedt om de openbare orde te verstoren of te bedreigen".*

Voor alle zekerheid herhalen we hier ook nog even de wet: volgens het wetboek van strafvordering is iemand verdacht *"te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit"* (art. 27 Wetboek van Strafrecht). Feiten of omstandigheden, die in andere bepalingen van het wetboek nader omschreven worden. Wat Polak met de noodverordening doet is een nieuw strafbaar feit kreëren, zonder daarbij nadere criteria te stellen. Van wettelijke waarborgen blijft niets over als strafbare feiten zodanig geredigeerd worden, dat onder feiten of omstandigheden vrijwel alles te verstaan is: kleding, boodschappentas, haardracht, het simpele feit dat je op het Museumplein aanwezig bent. Volgens het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten is de noodverordening dan ook strijdig met artikel 6.2 van het Europees verdrag

tot Bescherming van de Rechten van de Mens. In de noodverordening vallen verdenking en strafbaarheid samen. Dit betekent een omkering van de bewijstlast. Het Openbaar Ministerie hoeft enkel te bewijzen dat betrokkene verdacht is. Dit leidt automatisch tot strafbaarheid. De verdachte moet het tegendeel maar bewijzen. En wat te denken van het feit dat de verordening voor heel Amsterdam geldt? Verwachtte Polak ook massale ordeverstoringen in Holendrecht? Het lijkt er dan ook op dat de burgemeester de noodverordening uitsluitend heeft uitgevaardigd om zodoende de publieke opinie te kunnen sussen met een groot aantal arrestanten. (*"Omdat bij voorgaande rellen in de stad tot toegenomen ergernis van de burgerij niet adequaat kon worden opgetreden door het maken van een aantal arrestaties, dat in redelijke verhouding stond tot de ernst van het gebeuren....."*)

De konklusie kan niet anders zijn dan dat 3 dagen lang de grondrechten van burgers uit heel Amsterdam opgeschort waren, het Wetboek van Strafvordering buiten werking was en iedere Amsterdammer die zich buiten zijn eigen huisdeur waagde, zich plotseling in een juridies niemandsland bevond.

grondrechten

Polak heeft zijn bevoegdheden uit art. 219 en 220 niet alleen gebruikt voor het maken van een noodverordening. Om op het dak van de Lucky Luyk te komen is de politie met een bevel op grond van art. 219 het pand ernaast binnengedrongen. En op basis van hetzelfde artikel is de Vrije Keizer TV vanaf 11 oktober van de kabel geweerd. Omdat de Lucky Luyk niet met een normale poging veroverd zou kunnen worden zonder grote risico's moest wat anders verzonnen worden. De zwakke plek bleek het dak te zijn. Dus dan maar via de burens. Dit binnendringen in het buurpand Jan Luykenstraat 5 is gebeurd tegen de uitdruk-

kelijke wil van de gebruikers-bewoners. Helaas, een bevel op grond van 219 kan desnoods "tegen de wil van de recht-hebbenden ten uitvoer worden gelegd".

Polak schrijft dat Jan Luykenstraat 5 *"grotendeels als bedrijfsruimte in gebruik is"*. Dat klopt. Het addertje onder het gras zit hem in het feit dat de rest als woning in gebruik is. En bewoners hebben volgens de Grondwet art. 172 huisrecht. De vraag is dus nu of Polak met zijn bevel ex. art. 219 grondrechten van burgers opzij mag zetten. Deze vraag klemt des te meer omdat niet beslissend is hoe er (deze keer) feitelijk gebruik van gemaakt is, maar hoe er gebruik van gemaakt zou kunnen worden. Deze keer bleef het bij het uit de lucht halen van Vrije Keizer TV, terwijl andere piraten ongemoeid werden gelaten. Kan de volgende keer Radio STAD uit de lucht worden gehaald, of het Parool een verschijningsverbod worden opgelegd?

Normaliter is het natuurlijk wel mogelijk dat de politie een huis binnengaat, bv. voor huiszoeking. Maar dit kan alleen in het kader van het opsporen van strafbare feiten. En de burens waren nergens van verdacht behalve dan dat ze burens waren dus die weg was afgesneden. In twee van de vier reeds genoemde uitzonderingstoestanden is het mogelijk in bepaalde gevallen een woning binnen te treden ook al gaat het niet om strafbare feiten. Dit zijn: de burgerlijke uitzonderingstoestand en de staat van beleg, de twee zwaarste dus. De toenmalige minister Verdam verklaarde in 1967 in de Kamer: "*Sedert art. 219 in de gemeentewet kwam, hebben wij de oorlogswet en de Wet Buitengewone Bevoegdheden Burgerlijk Gezag gekregen. De daar gegeven bijzondere bevoegdheden zijn met bijzondere waarborgen omgeven. Wanneer men dan in art. 219 Gemeentewet een vrijbrief leest om diezelfde bevoegdheden zonder waarborgen te hanteren, dan onttrekt men aan die andere wetten in feite hun zin*".

Volgens Polak was er geen juridies alternatief voor het gebruik van art. 219. Inderdaad, althans niet een waar hij greep op had. Alleen de regering kan immers de uitzonderingstoestanden instellen. Maar het ontbreken van een alternatief levert nog geen bevoegdheid op!

De konklusie kan niet anders zijn dan dat Polak onrecht-

Is there a right to start of protest?

matig J. Luykenstraat 5 is binnengedrongen.

Ook overheidsdienaren hebben zich te houden aan de grondwet. Polak doet zich in toespraken en nieuwjaarsredes altijd kennen als een hartstochtelijk verdediger van de rechtsorde. Wie herinnert zich niet zijn historische woorden bij de opening van de metro op 10 oktober 1980?

"Er zijn lieden die zeggen: uw rechtsorde is de onze niet. Welnu, zij mogen weten dat wij pal staan voor die rechtsstaat, die de burgers beschermt tegen geweld en intimidatie. Wij zullen die rechtsstaat en deze stad met alle kracht verdedigen".

Twee uur later werden meer dan honderd Amsterdammers volstrekt wederrechtelijk van hun vrijheid beroofd. Tijdens het gemeenteraadsdebat over de Lucky Luyk zei Polak:

"Al die fijnzinnige juristen die achter hun buro of schrijftafel zeggen hoe ver de burgemeester te ver is gegaan, kunnen de komende jaren een goed stuk brood verdienen met het aangeven van andere effectieve juridische middelen".

Van zo'n uitspraak zouden de honden nog geen brood lusten. Dat overheidsorganen zich aan het recht hebben te houden is de centrale betekenis van de rechtsstaatsgedachte. En niet dat burgers zich aan het recht moeten houden - al proberen politici steeds vaker deze variant ingang te doen vinden. De Hoge Raad zegt er dit over:

"Naar het ons voorkomt is het wel begrijpelijk dat men in ernstige gevallen geneigd is eerder gebruik te maken van onwettige middelen, middelen in strijd met de wet of van 'détournement de pouvoir', als anders aan die gevaren geen passend antwoord gegeven kan worden, maar waar gaan wij naar toe, als het begripen van zulk optreden in zulke omstandigheden, bovendien leidt tot het (wettelijk) geoorloofd achten daarvan? Dit is een rethorische vraag, want het antwoord is duidelijk".

De aanleiding voor het instellen van de noodverordening vormde uiteindelijk voor Polak het 'op ruime schaal opwerpen van barrikades en het in brand steken van auto's'. Om 12.03 uur, het tijdstip waarop Polak de noodverordening tekende, lagen er op de hoek van de Jan Luykenstraat een stel autobanden te fikken. Er was ook een barrikade opgeworpen (van stoeptegels), die zelden hoger was dan 10 centimeter.

En de auto's gingen pas veel later in de middag in de hens. Maar in feite deed de aanleiding er niets toe. Er was immers allang besloten tot invoering van de noodtoestand? De enige reden waarom het ding niet van te voren afgekondigd was, was immers dat de verrassing gehandhaafd moest blijven, dat gebruik van geweld niet in de eerste plaats van de kant van de overheid mocht komen.

De noodmaatregel was onderdeel van een alomvattende strategie. Deze wordt onverbloemd opgesomd op p. 13 van de Notitie: *"Met de invoering van de noodbepalingen zouden drie doeleinden gediend kunnen worden:*

- *een algemene preventieve werking op degenen, die geneigd zouden zijn aan acties deel te nemen.*
- *de mogelijkheid te creëren om te zorgen, dat relschoppers in voorkomende situaties tijdig van de straat kunnen worden verwijderd en door middel van een rechtelijk bevel ter handhaving van de openbare orde ook verwijderd blijven.*
- *een betere mogelijkheid om mensen op grond van art. 443 van het Wetboek van Strafrecht te doen veroordelen."*

Kortom, men wilde proberen omstanders/toeschouwers/sympatisanten zoveel mogelijk weg te houden, de vermoede harde kern isoleren en deze oppakken, vasthouden en veroordelen, waardoor de rellen klein zouden moeten blijven en snel moeten verlopen of verzanden. De strategie is duidelijk. Dat ze in het water gevallen is ook. Opge-

merkt wordt dat in de voorbereiding de nadruk met name op het tweede element heeft gelegen.

Aan de eerste doelstelling is inderdaad niet veel aandacht besteed. De noodverordening is via het ANP en STAD bekend gemaakt, maar wie luisterde daarnaar en wist dat er wat aan de hand was.

In het begin van de middag werden pamfletten van de hoofdcommissaris uitgedeeld, waarin deze oproept, mocht het tot ongeregeldheden komen, een beetje uit de buurt te blijven en gebruik te maken van *"ons aller recht op demonstratie"*. Geen woord over de noodverordening, ook geen pamflet erover. De noodzakelijke waarschuwingen voor een charge ('op grond van art. 220 Gem. Wet, bla bla verwijdt u of geweld zal worden gebruikt') zijn door de busjes nooit gegeven, zoals ook verschillende gemeenteraadsleden gekonstateerd hebben. Het is duidelijk dat het overgrote deel van de mensen die zich in de buurt van het Museumplein bevonden, zeker de hele middag niet wisten dat een noodverordening van kracht was. Wist de politie dat zelf eigenlijk wel? Wisten ze zelf wel wat mocht en niet mocht?

Voor wat betreft de derde poot van het beleid is duidelijk dat er van te voren uitgebreid contact is geweest met het Openbaar Ministerie en Rechter Commissarissen.

Advocaat mr. P. Ingelse schreef hierover in de Volkskrant:

"In de vroege middag van 11 oktober werden de eerste arrestanten het hoofdburo van politie binnengebracht. Het Openbaar Ministerie en de Rechter Commissarissen hebben de marathonzittingen gezamenlijk voorbereid. Toen daarna de vier opgetrommelde Officiëren van Justitie en vier Rechter-Commissarissen met de 'controle' wilden beginnen, realiseerde men zich plotseling dat er ook advocaten bij moesten. Om half negen 's avonds, ten minste een kwart dag te laat, werd de deken van de amsterdame advocaten opgebeld. Deze benaderde weer de voorzitter van de Vereniging Sociale Advocatuur te Amsterdam met het verzoek de nodige raadslieden op de been te brengen. Gelukkig lukte het omstreeks 22.00 zes advocaten op het hoofdburo te krijgen. Niemand had er aan gedacht dat de advocaten hun cliënten ook wilden spreken. De politie zag ook geen mogelijkheid dat te

regelen. Toen de advocaten dreigden de verdediging dan niet te voeren, kon het plotseling wel. Alleen toen bleek dat er een bewaker bij het gesprek tussen raadsman en client aanwezig moest zijn. Ja, u leest het goed en het controleteam begreep onze bezwaren. Maar men was nu eenmaal 'te gast' bij de politie. Ook nu hielp de dreiging te vertrekken."

Het was niet mogelijk een kopie van de noodverordening te krijgen, het was niet mogelijk te telefoneren, men moest zijn werk (en de gesprekken) op de gang voeren, er was geen kamer beschikbaar. De RC's bleken behoorlijk opgefokt. Naar verweren werd niet of zeer verveeld geluisterd, verweren werden afgedaan met "wilt u ophouden met dat gezeur" of "ik heb geen behoefte aan uw mening". Officieren kwamen binnen, bladerden wat in hun papieren en eisten, zonder naar het verweer te luisteren 1000 piek borg. Mensen die eigenlijk allang vrijgelaten hadden moeten worden werd de tijd van binnenkomst of de tijd van verhoor in de papieren domweg aangepast. Het ziet er niet naar uit dat deze arrestanten nog ooit vervolgd zullen worden. Hoofdofficier van Justitie van Steenderen liet een paar dagen na de ontruiming in een interview met het NRC al weten: "Op zich zijn die arrestaties al getoetst, namelijk door de rechter-commissaris. Het is de vraag of je daar bovenop nog eens een hele riedel moet gaan bouwen". Verdwijnt het derde doel, veroordeling op grond van art. 443 SR., hier definitief van het toneel? Of was de rechtsgrond toch een beetje zwak? Of is het sowieso hier nooit om te doen geweest? Zoals gezegd, de nadruk lag op punt twee van het beleid: isoleren, oppakken en vasthouden van de vermoede harde kern vanrellenschoppers. Men ontwerpt er zelfs een hele noodverordening voor.

Maar wat was de materiële basis van dit beleid als zelfs Polak moet toegeven dat er aanvankelijk helemaal geen ME aanwezig was, dat die mentaal totaal onvoorbereid was, dat er niet genoeg aanhoudingseenheden waren of beter: dat die zelden iemand te pakken krijgen? Veel krakersters hebben nu eenmaal onderhand een redelijke ervaring met tactieken van ME en stillen en zullen ook niet onbekend geweest zijn met het strijdterrein, een

voordeel dat door geen enkele strategie van overheidszijkte meer teniet kan worden gedaan.

De strategie kan dan in het water gevallen zijn, er is niet niks gebeurd drie dagen lang. Wat gebeurde er nu werkelijk? Blevèn de toeschouwers weg, zoals Polak het zich had voorgesteld? Wellicht hebben enkelen gehoord van de noodverordening en zijn daarom thuis gebleven. Velen echter wisten niet wat er aan de hand was en gingen van de terechte veronderstelling uit dat als ze maar geen steen gooien 't wel mee zou vallen. De nieuwsgierige aard van de Amsterdammers kennende had Polak ook beter moeten weten: kijken bij een opstootje is een typies amsterdams gebruik. En een brandende tram is tenslotte ook geen alledaags gezicht. Later zou blijken dat het niets uitmaakte of je een steen had of niet. Daar waar het beleid op papier nog onderscheid beoelde te maken tussen een harde kern en de rest,

blijkt daar in de verordening en op straat niets van. Iedereen die de politie voor de voeten loopt (en als er niks voor hun voeten loopt gaan ze er wel actief naar op zoek,er moeten immers 'zoveel mogelijk ar - restanten gemaakt worden'?), kan klappen krijgen of opgepakt worden.

Temidden van het strijdgewoel bevonden zich ook vele buurtbewoners, schoolkinderen, mensen die van of naar hun werk gingen, boodschappen aan het doen waren, museumbezoekers, toeristen, uitgaanstypes (Leidseplein bv) en mensen die bij iemand op bezoek wilden gaan. Niet zo maar toeschouwers dus, maar mensen die een gegronde reden hadden om daar te zijn. En op deze groep mensen moet Polaks strategie noodzakelijkerwijs altijd stuk lopen.

... in de praktijk: klachten

Het startpunt is de solotoer van Polak. Hij heeft besloten tot een ontruiming, een verrassing, een overval. Hij wilde niet nog een keer in de publieke opinie voor joker gezet worden. Hij wilde zoveel mogelijk arrestaties om de schijn van standvastig besturen te handhaven. Maar hij heeft daar vele andere dingen mee mogelijk gemaakt.

De overval betekent een politiemacht die van het ene op het andere moment zich gesteld ziet voor forse ongeregelheden zonder enige mentale voorbereiding, en met onverwacht grote bevoegdheden? De aanvankelijk weifelend dom of zelfs kolderiek optredende ME krijgt her en der flink stenen te happen. De veiligheid van politiemensen, die Polak bij de ontruiming zelf nog zo lief is, blijkt nog geen uur later géén punt van overwegingen meer te zijn. Geen wonder dat later op de middag ME-ers hun gram halen voor de vernedering en angst uit de beginuren: er wordt kei- en keihard geslagen. En hier speelt niet alleen wraak. Hoe langer de

dag duurt, hoe minder het politieoptreden nog een band heeft met het handhaven van de openbare orde of het oppakken van rellenschoppers. Het had meer het karakter van kollektief afreageren van frustraties. Die frustraties zullen zeker gedeeltelijk terug te voeren zijn op de kraakbeweging zelf, maar ook op heel andere dingen. Het heeft te maken met wat in politietermen vaak 'de werkdruk' heet. Het verminderde gezag van de politie, het ontbreken van sociale vaardigheden in het contact met burgers op straat, te weinig mensen in het korps, te veel overwerk, te weinig geld, het gevoel aan niets echt toe te komen, het gevoel puinruimer te zijn van een slecht gemeentebeleid, en nog veel meer van dat soort zaken. De eigen richting van de politie, het standrecht dat Polak met zijn noodmaatregel zei te willen voorkomen (pg. 13 van de Notitie), heeft hij daarmee JUIST een kans gegeven. De beer was los in Amsterdam. Stillen en ME zijn als beesten tekeer gegaan.

Het uiteindelijk resultaat van drie dagen noodverordening is 172 arrestanten: 124 op maandag, 48 op dinsdag. Van deze arrestanten blijken slechts 11 mensen vanwege openbare geweldpleging (zeg maar stenengooien) opgepakt te zijn. Alle andere mensen zijn opgepakt op grond van de noodverordening. Een veelvoud van het aantal arrestanten blijkt 'alleen maar' in elkaar geslagen te zijn. In de dagen na de ontruiming komt uit deze beide groepen een konstante stroom klachten over het politieoptreden binnen bij het Klachtenburo Politieoptreden. Het worden er uiteindelijk 95. Nog nooit waren het er zo veel. Nog nooit waren de verhalen van klagers en klaagsters zo afschuwelijk:

"Ik wist van de 'ongeregeldheden' in de Paulus Potterstraat. Vandaar dat ik van plan was niet helemaal door te lopen richting Museumplein, om niet te laat op mijn werk te komen. Dat het rampgebied uitgebreid was tot de hele omgeving van het Concertgebouw was mij niet bekend. Ik probeerde om te draaien. Helaas was het al te laat: vanuit de andere richting waren we al ingesloten door een aantal ME-busjes."

"Ik was op weg van mijn werk in de Govert Flinckstraat naar huis (vlakbij Mercator). Ik fietste langs de voor mij gebruikelijke route. Op mijn werk had ik niets gehoord van de gebeurtenissen en ik was flink verrast om te zien wat er zich afspeelde. Bij het Stedelijk Museum werd ik ingesloten."

"Ik was maandag om 17.30 op weg naar mijn reclasseringsambtenaar, via de van Baerlestraat naar de Bos en Lommerweg. Op de hoogte van het Stedelijk Museum kwam er een kordon ME-ers aan. Van de andere kant werd ik ingesloten. Ik vroeg of ik erdoor kon maar als antwoord kreeg ik een klap in mijn gezicht."

"We vluchtten een portiek in, maar een jongen kon er niet meer bij. Hij werd op fietsen gegooid en helemaal in elkaar geslagen. Voor onze portiek stond een groepje ME-ers die zich stonden te verdringen om ons in elkaar te rammen, waarbij ze elkaar behoorlijk stonden op te ruien. "Ram ze in elkaar, pak ze goed". Als er twee ME-ers doorrenden kwamen er weer anderen die ook weer op ons begonnen in te slaan. Vijftien mensen werden afgevoerd met hoofdwonden."

"Zonder waarschuwing kwamen ME-ers op ons af rennen. Een ME-er met een hond kwam op mij af. Ik kon niet weg en werd in mijn been gebeten. Hij was buiten zinnen en tot veel in staat. En hij schreeuwde: "Als je niet weggaat maak ik je hardstikke dood". Ik weet van twee anderen dat zij ook gebeten zijn."

Vooraf 's avonds draait de klop- en veegmachine op volle toeren. Mensen op weg naar het Koningsplein (of zelfs dat niet) worden door stillen gepakt. Het zijn korte hit-and-run-akties: aan komen scheuren, busje met gierende remmen tot stilstand brengen, met getrokken pistool de menigte inrennen, iemand oppakken (doet er niet toe wie het is) en vlug naar het busje. Rond het Koningsplein zijn ook veel busjes, blauwe dit keer. De demonstratie die daar zou beginnen is niet aangemeld, wordt verboden verklaard en uit elkaar geslagen nog voor ze goed en wel van start is gegaan. Uiteindelijk ontstaan er 'twee' demonstraties: eentje wordt achter-

volgd richting Pijp, de andere komt uit bij de Vondelbrug. Daar gaat het hard aan toe:

"Toen ik vlak bij de Vondelbrug was, kwamen er plotseling ongeveer 6 ME-busjes over de brug. Ze stopten en de ME-ers stelden zich zo op dat niemand meer over de brug kon. Ineens kwam van alle kanten ME aanrukken. De enige kant die ik nog uit kon, was het park, dus ik smeed m'n fiets neer en rende achter een groep mensen aan het park in. In het park was een wolk van traangas en ik rende met tranende ogen het park in, de bosjes in. Toen zat er ineens een busje achter me aan en ik zat klem tussen een muur en een hek. Hier kwamen de stillen op me af en ik schreeuwde "ik geef me over, jullie hebben me". Toen begonnen ze op me in te slaan. Ik werd meegegleept en op de grond van het busje geslagen".

"Ik wachtte op mijn vrouw en ik zag van twee kanten de ME de straat binnen rijden. Het enige waar ik op dat moment aan dacht was 'wegwezen' en ik dook een tuintje in, in welke ik me aan het eind probeerde te verstoppen voor het geweld. Echter na een minuut kwamen er vier of vijf ME-ers de tuin in naar me toe, die me zonder iets te zeggen hebben geslagen. Ik denk dat dit een minuut zo doorging, ondanks mijn geschreeuw en verklaring dat ik niets met de rellen te maken had en mij daar bevond om iemand af te halen. Integendeel, de mannen schreeuwden elkaar toe "hem kapot te maken en harder te trappen". Nadat ze opgehouden waren lieten ze me daar bloedend liggen, met gebroken neus en zeer pijnlijk lijf."

"Plotseling kwamen er een aantal ME-ers hollend van de Vondelbrug en begonnen daar op het groepje aanwezigen in te slaan. Bijna iedereen loopt wel een paar klappen op. Ik dacht 'ik heb niets gedaan', en stak mijn handen omhoog. Toch kreeg ik een klap in mijn nek. Ik viel op de grond. Alle anderen zijn inmiddels weggevlucht en ontsnapt. Op de grond krijg ik nog een klap na. Ik werd met handboeien in een ME-bus gezet. Ik ben "nog mijn enige arrestant", zoals de ME-er mij uitlegt. In het busje begint de intimidatie: geduw, gescheld en schijnbewegingen, met klappen tegen een stang in de bus, zodat je steeds denkt dat je een klap krijgt."

"Ik wilde maandagnacht met enkele vrienden in de stad uitgaan. We parkeerden onze auto's in de Vossiusstraat, omdat er nergens anders plaats was. Toen we uitgestapt waren kwam de ME van voren en van achteren. Ze sloten ons in en begonnen te rammen en te slaan en te schoppen, zonder eerst een waarschuwing te hebben gegeven."

"In paniek probeerden we het Vondelpark in te komen. Ook daar zat het vol ME. Ze sloegen met hun knuppels in de bosjes. Ze zochten meter na meter af of er mensen verborgen zaten. We riepen: "Waar moeten we heen?" Als antwoord begonnen ze te slaan en we werden op de grond geslagen. Terwijl we daar lagen werd er met volle kracht op ons ingehakt. Ze hadden het vooral op onze hoofden gemunt. Die begonnen hevig te bloeden. Pas toen hielden twee ME-ers op met slaan, terwijl de rest gewoon door sloeg. We konden ontsnappen en werden door een buurtgenoot in zijn huis binnengelaten. Het duurde twee uur voor we het huis veilig konden verlaten om naar het ziekenhuis te gaan. Onze verwondingen: kneuzingen, striemen op de rug, hoofdwonden en een gekneusde hand".

Zelfs EHBO-mensen zijn niet veilig: "Maandagavond was ik met een vriendin op straat. We wilden iets doen tegen de ME-terreur. We liepen dan ook op straat met EHBO-spullen en met een hesje waar een rood kruis op stond. Doordat we mensen wilden helpen, die in elkaar geslagen waren, probeerden we zo dicht mogelijk bij de charges in de buurt te blijven. We merkten al snel, dat voor ons, met EHBO-spullen om mensen te helpen, geen uitzondering zou worden gemaakt door de ME."

Er wordt uitermate kwistig van traangas gebruik gemaakt. Dit notabene in oorlogstijd verboden gifgas mag kennelijk wel tegen een burgerbevolking gebruikt worden. De onbekende risicoos bij het gebruik ervan, en de gevaren voor de volksgezondheid maakten, dat de Minister van Binnenlandse Zaken bepaalde, dat slechts 'met uiterste terughoudendheid' van CS-gas gebruik gemaakt mocht worden. Die verordonneerde terughoudendheid verdween in de loop van de maandag als sneeuw voor de zon. Polak: "Echter, indien het schild en de wapenstok niet langer een regen van

stenen kunnen weerstaan is duidelijk sprake van een levensbedreigende situatie". Op vallend genoeg is juist in die situaties geen gebruik van CS-gas gemaakt.

Hoe is traangas dan wél gebruikt?

De ME probeerde de menigte op het Museumplein te verspreiden, een menigte die nog geen steen gegoid had, maar waar alleen al door het aantal demonstranten een dreiging van uitging. Het was het enige wat zou kunnen helpen in een verdwijnpunt als het Museumplein. Granaten zijn ook meermalen ter vervanging van het pistool gebruikt en werden recht vooruit de menigte in geschoten.

's Avonds vervulde CS-gas de functie van rookgordijn (waarachter oprukkende ME'ers) en sufmaker (waren de demonstranten makkelijker tepakken). En traangas is zelfs gebruikt om wraak te nemen. In drie gevallen is traangas in afgesloten ruimtes (huizen dus) naar binnen geschoten. De grens van de uiterste terughoudendheid of levensbedreigende situaties waren vervallen verklaard. De enige grens die overbleef was: 'Hoeveel granaten hebben we nog?'.

"Ik werk als vrijwilliger bij de Telefoniese Hulpdienst. Ik had maandagavond dienst. Om ca. 0.30 uur stelden ME'ers (+ 30) zich in linie op, hoewel zich slechts twee jongens op straat bevonden. De twee werden tegen de grond gewerkt. Hoe wij ook riepen om op te houden, men ging rustig door. Hierna liepen de ME'ers nog wat rond en stapten in de bussen. De laatste ME'er die in bus 2401 wilde stappen kreeg ons in het oog. Ik zag hem daarop iets pakken en met een zwaai naar ons toegooien. Raketlings schoot er iets langs mijn hoofd, dwars door de balkondeur naar binnen. Het bleef rokend liggen. Onder de 11 aanwezigen brak een lichte paniek uit vanwege het verstikkende gas. Iedereen probeerde de centrale te ontvluchten. De gasgranaat bleef nog 15 minuten doorroken. Een gezin dat op de bovenverdieping verbleef, moest deze ontruimen. Vanaf die tijd is het lange tijd (een week) onmogelijk geweest om in de telefooncentrale te werken".

Op een gegeven moment komt over de politieradio het bericht dat er geen arrestaties meer gemaakt mogen worden. Het hoofdburo is een heksenketel, de cellen zijn overvol. (maandagnacht worden zo'n 50 arrestanten in een zwaar bewaakt konvooi, als waren het zware criminelen of een transport radio-aktief afval, op transport gesteld naar de militaire strafgevangenis Nieuwersluis. Dinsdagavond gebeurt dit weer, nu met 40 andere arrestanten).

Toch blijft de ME nog tijdenlang rondtoeren, gifgas braken, mensen insluiten en in elkaar hakken, bij voorkeur in portieken of de busjes van het Vondelpark. Mensen die 's nachts huiswaarts gaan zijn ook tussen vrienden en thuis of de kroeg niet veilig. De busjes stillen en ME zijn nog steeds op zoek naar prooi. Mensen worden klemgereden tegen gevels, moeten rennen voor hun leven, kruipen onder geparkeerde auto's, etc.

Dinsdag hadden de ME en de stillen de smaak van de noodmaatregel duidelijk te pakken. Deze scheen zich nu ook uit te strekken tot buiten de openbare weg.

"Ik zag hoe de ME een boekwinkel binnenstormde en er mensen uitsleurde, 5-6 agenten per slachtoffer. Met hun stokken sloegen ze deze. Een persfotograaf, die van dit gebeuren foto's wilde maken, werd door de ME in elkaar geslagen".

"Ik zag drie- vier ME'ers de portiek van een boekhandel binnenstormen. De mensen werden in elkaar geschopt en geslagen. Drie vrienden van mij werden met wapenstokken en een karabijn en laarzen bewerkt. Ze probeerden één van hen naar hun busje te trekken. Daar bij het busje, zetten ze haar recht op met haar rug er tegenaan. Een ME'er schopte haar hard in haar buik. Haar gezicht was onder het bloed. Een andere kennis werd door twee ME'ers aan haar sjaal meegesleurd. De sjaal was zo strak om haar nek gedraaid dat haar hoofd rood aanliep".

Hetzelfde gebeurde bij een winkel van Albert Heyn:
"Toen ik (de filiaalhouder van A.H.) de binnenstormende ME beval rechtsomkeert te maken, sloegen ze met de wapenstok op mij in".

De mishandeling op grote schaal begint her en der de poging tot doodslag gevaarlijk dicht te naderen!

"Ze sloten ons in en begonnen te rammen, slaan en trappen zonder een waarschuwing te geven. Ze riepen "Doorslaan, doorslaan", hoewel ik riep dat ik er niets mee te maken had. Ik kon niet meer wegkomen. Een ME'er gaf me met zijn wapenstok een duw door de ruit van een bank, hierbij heb ik mijn

hand open gehaald. Toen trokken ze me aan mijn haren en sleurden me over de grond. Ze gingen op mijn hand staan. Hierbij zijn al mijn pezen gescheurd en de botten in mijn hand gescheurd en gebroken. Van mijn hand is weinig over, al mijn knokkels zijn weg. Terwijl ik op de grond lag, gaven ze me een trap met hun schoenen in mijn gezicht, waardoor mijn neus gebroken is. Ik moest tegen de ME-bus gaan staan, gestrekt met mijn handen omhoog en werd gefouilleerd. Ze hebben me toen ook nog geslagen en ook weer op mijn hand. Op m'n rug had ik een zwarte plek van het bloed. M'n hoofd, benen en armen waren helemaal beurs geslagen. Ik heb ook bloed gespuwd. Er kwam bloed uit mijn oren, ogen, mond en neus. Tijdens de rit moest ik afwisselend gaan staan en liggen. Verder hoorde ik dat ze triomfantelijk vertelden, dat ze iemand z'n been verbrijzeld hadden".

"Ik kreeg opeens een klap tegen mijn linkerbeen met een wapenstok. Ik kreeg een heel raar gevoel in mijn been en het leek alsof het zwabberde. Ik viel in een kuil in de weg, vóór Keyzer Bodega. Ik werd vastgepakt en gesommeerd op te staan en te lopen. Ik zei dat ik dacht dat mijn been gebroken was. Ze zeiden dat ze zulke smoesjes niet geloofden. Ik werd overeind gezet en gedwongen te lopen. Dat ging niet en ik zakte gelijk weer in elkaar. Toen sloegen ze weer op me in. Vervolgens hebben ze me daar laten liggen. Een oude man, die in een portiek had gestaan, legde zijn jas onder mijn hoofd. Later in het ziekenhuis bleek dat mijn linker onderbeen verbrijzeld is".

Iemand anders raakte bij zijn arrestatie aan neus en jukbeen gewond. Een contactlens werd in dertien stukjes in zijn oog uiteen geslagen.

Er waren kennelijk nog niet genoeg arrestanten. Vanwege de ontruiming van de Paulus Potterstraat worden alle aanwezigen van het Stedelijk Museum rond drie uur verzocht naar buiten te gaan. Men blijft op de hoek kijken naar de rustig verlopen ontruiming. Onder de aanwezigen veel schoolkinderen, buurtbewoners, museumbezoekers, plooirokken, aktentassen en een complete klas van de Rietveld-akademie, aangelokt door het schouwspel met de blauwe busjes. Zonder enige aanleiding of waarschuwing gebeurt het ongelooflijke: traangas, chargerende ME'ers met honden. Er werd niets geschreeuwd, niets gegoid. Mensen worden verstikt en versuft van het CS-gas, geslagen en gebeten. Een groot aantal mensen wordt tegen de muur van het RPS-gebouw aangezet. Op de grond liggende mensen worden door aanhollende ME'ers vol in het gezicht of de buik geschopt (beelden die op het NOS-journaal te zien waren). Andere beelden, van de jongen wiens been verbrijzeld werd zijn niet te zien omdat een ME'er zijn schild voor de camera houdt.

Amsterdam, 12 oktober, of: Hoe het gezag er een rel van maakte. Het hardst hadden de arrestanten het te verduren.

"Tijdens het transport naar het hoofdburo moest ik met mijn hoofd op de rand vóór mij, tussen de bank waarop ik zat en die van de bestuurder gaan zitten. Als ik door de hoge snelheid mijn hoofd niet in positie kon houden, werd ik bij mijn haren gegrepen en tegen die rand geslagen. Ook als ik in de bochten onwillekeurig tegen één van mijn begeleiders die mij flankeerden aankwam, werd ik in mijn oorspronkelijke positie teruggeslagen. Kort na aankomst op het buro heb ik de dienstdoende agent verzocht om mijn bril en om een arts omdat ik hevige pijn had in mijn lendenen. Mijn verzoeken werden weggewuifd. Door de mishandelingen had ik mijn

tijdsgevoel verloren, dus weet ik niet precies hoe laat ik door een dokter onderzocht werd. Deze arts van de GG en GD konstateerde een fors aantal kneuzingen. Hij lichtte de dienstdoende agenten in over mijn toestand, met de vermelding dat ik geneeskundige bijstand nodig had en dat ze mijn verzoek daaromtrent serieus moesten nemen. Tevens heeft hij ervoor gezorgd dat ik woensdagochtend opnieuw onderzocht werd door een arts. Ook deze arts konstateerde zware kneuzingen en was bezorgd over de toestand van mijn nieren".

De arrestanten worden, na zonder uitzondering geslagen te zijn, in een busje gekwakt.

"We werden in een busje gepropt dat voor was komen rijden. Er lagen 13 mensen in het achtergedeelte languit op elkaar gestapeld. Als iemand zijn mond opendeed, werd diegene door een stille op zijn hoofd geslagen".

"In het ME-busje kregen alle arrestanten porren, slagen en trappen, ook bijvoorbeeld een jongen die op de vloer van het busje werd gekwakt en niet meer uit zichzelf overeind komen kon".

"Ik werd naar de bus gesleurd en op vier of vijf mensen geworpen. De onderste kon tijdens de rit nauwelijks ademen. Mensen die wilden opkijken kregen een stomp op hoofd of handen".

"Met zoveel mogelijk mensen tegelijk werden we in een busje gegooid. De leden van het arrestatieteam leken er een spelletje van te maken. Alsof er een weddenschap was afgesloten wie het meeste arrestanten in zijn busje had".

"Ik werd bij mijn kraag gepakt en mijn arm werd op mijn rug gedraaid. Ze duwden mijn hoofd tegen de bovenkant van de bus. De bus werd tot het dak toe gevuld met arrestanten. De stillen wrongen zich dan ook over ons heen, trappend en slaand om bij hun zitplaats te komen".

"Ik werd met de handboeien in de bus gezet. Ik ben 'nog mijn enige arrestant', zoals een ME'er mij uitlegt. In het busje begint de intimidatie: geduw, gescheld en schijnbewegingen, met klappen te-

gen een stang in de bus, zodat je steeds denkt dat je een klap krijgt".

"Ik werd het arrestatiebusje ingesleurd waarbij ik eerst een klap op mijn hoofd kreeg en vervolgens een schop in mijn maag. De plastic handboeien die ik omkreeg werden zo strak aangetrokken, dat mijn bloedcirculatie werd afgesneden; ik had helemaal paarse handen bij aankomst op het buro".

"Bij het oppakken maakten ze 'ruzie' over wie een vrouw had opgepakt. Mannen waren 5 punten waard, vrouwen 10".

"Op het buro werden we met gejuich ontvangen door de daar aanwezige politie. We werden geteld en vooral de vrouwelijke arrestanten waren als buit kennelijk erg in trek. Ik maakte me erg kwaad over de intimidatie: al naar gelang je kleding of haar-
dracht werd je beoordeeld of onbeschoft afgebekt. Er werd ons geweigerd om te bellen, of om op een andere manier contact op te nemen met de buitenwereld. Ikzelf wilde graag mijn vader of moeder bellen, omdat mijn moeder die dag een zwaar hart onderzoek had ondergaan. Toen ik dit kenbaar maakte zei één van de agenten dat zijn oma ook morgen dood ging".

De moeder van een 14-jarige arrestante:

"Mijn dochter heeft herhaaldelijk verzocht haar moeder te mogen bellen. Dit werd niet toegestaan. Een vrijgelaten celgenote vertelde mij dat mijn dochter gearresteerd was. Na een aantal telefoontjes ben ik er achter gekomen waar mijn dochter zich bevond. Ik heb de politie herhaaldelijk verzocht mijn dochter te vertellen dat ik wist dat ze opgepakt was. Het antwoord van de politie:

"Mevrouwetje, wij weten waar uw dochter zit, u weet het, meer is niet nodig".

(Er blijken nogal wat kinderen opgepakt te zijn, de buurt stikt ook van de scholen. De hoofdofficier: "We hebben konstant aan de telefoon gezeten om de ouders te waarschuwen". In geen van de gevallen die bij de advocaten of het klachtenburo

bekend zijn is dit gebeurd. Als ouders zelf opbel- den kregen zij nul op rekest).

Arrestanten worden met 35 mensen in één dagverblijf (pakweg 3 bij 4 meter) gezet. Arrestanten worden de trappen van het buro opgeslagen of aan de haren omhoog gesleurd, of er juist vanaf gelazerd. Men krijgt geen drinken, geen eten, mag niet piesen, krijgt geen bril terug, geen medicijnen of tampons. Pakjes van vrienden met schone kleren en eten verdwijnen op mysterieuze wijze. De hele dag worden mensen meegenomen naar de deur om dan vervolgens te vragen of ze al voorgeleid waren en ze dan weer terug naar de cel te brengen. Het treiteren gaat door. Tijd wordt niet gezegd. Radio aan, radio uit, aan, uit. Lekker kontje, wat een zeikerds die wijven (als men eindelijk mocht piesen). Tientallen naakte jongens moesten met bebloede hoofden en handen tegen de muur staan. Tijdens het fouilleren, met de broek op de kuiten, werden de benen onder hen vandaan geschopt, ze worden op de grond geslagen, aan de haren naar de cel gesleept, tegen de trap gekwakt.

De advocaten die hun werk in de gang op het hoofdburo moeten doen, zijn daarom onbedoeld getuige van heel wat politiegeweld. Ze zien hoe een arrestatieteam vertrekt om een half uur later terug te komen met bebloede, gewonde, strompelende arrestanten. Zo'n hoopje arrestanten wordt hardhandig voortgeduwd en komt tot stilstand omdat ze tegen een dichte deur gedreven worden. Eén jongen valt daarbij. Als hij verder strompelt hoort een advocaat een rechercheur zeggen: *"Jammer, hij loopt nog"*. De advocaten zijn geschokt door de mate van geweld die blijkt te zijn gebruikt. Advokaat Dolf Hartkamp: *"Al mijn kliënten zijn geslagen"*.

Chili, ten tijde van de coup van Pinochet tegen Allende? of Amsterdam, op 11, 12 en 13 oktober 1982?

De inzet van de Luyk was niet meer de woningnood of het optreden tegen knokploegen en speculatie. De inzet was ook niet meer 4 drie-kamerwoningen

versus jongerenhuisvesting. Het ging eenvoudig niet meer om een sociale oplossing, of om een politieke oplossing van een sociaal probleem. Van de gemeente uit was de Luyk inzet geworden van een spelletje zwarte pietten: de krakers willen geen sociale oplossing, de krakers gebruiken (als eerste) geweld. Het was een machtsstrijd geworden voor de gemeente: de kraakbeweging moest op haar plaats gezet worden. Zoals Polak het zegt: *"Het ging hier om de vraag of rechterlijke uitspraken en besluiten van de gemeenteraad al dan niet moeten worden uitgevoerd dan wel of er mensen en groepen zijn, die menen dat zij zich buiten elke wet en regel kunnen stellen. En in laatste instantie om de rechtmatigheid van het gebruik van alle de overheid ten dienste staande middelen om het geweld dat van de andere kant wordt ontwikkeld te keren/ de kop in te drukken"*.

Het geweldsmonopolie van de overheid moest herbevestigd worden. En in dat spel was veel geoorloofd.

het geweldsmonopolie

Het gebruik maken van een zeer dubieus ontruimingsbevel, waartegen de gemeente nota bene nog in cassatie is gegaan, nu voor haar zelf te gebruiken. Het gebruik maken van art. 219 en art. 220 op zeer dubieuze gronden, waarbij het in de grondwet verankerde huisrecht (Jan Luykenstraat 5) en de vrijheid van meningsuiting (een verboden demonstratie, het van de kabel weren van VKTV) opzij gezet worden. Een noodverordening voor héél Amsterdam, waardoor het wetboek van strafrecht op de vuilnisbelt belandt, verdacht zijn en strafbaarheid samenvallen, en van onafhankelijke rechtspraak geen sprake meer is. Preventief arresteren, wat op gespannen voet staat met de beginselen van de rechtstaat. Een vrijbrief om te mishandelen voor de politie. Een politieke verantwoor-

ding achteraf waarbij de feiten er niet toe doen en liegen zonder meer geoorloofd is. Polak handhaaft de rechtsorde door haar even op te schorten.

De gevolgen in de zin van opgeschoven rechtsgevoel zijn aanzienlijk. Daar waar de overheid zich niet houdt aan haar eigen rechtsregels, ontvalt haar het morele recht om van burgers te eisen dat zij dat wèl doen. De effecten laten niet lang op zich wachten. Medewerkers van de piraat Einstein TV dreigen bij verschillende kraakpanden brandbommen naar binnen te gooien als niet binnen 2 dagen 10.000 gulden op tafel komt voor hun, door onbekenden vernielde, busje. Een week later brandt één van de 6 panden van de Groote Keyzer tot de grond toe af. Een paar dagen daarna gaat het archief van STAD Radio Amsterdam in vlammen op. Dan pas geven de verzamelde partijen uit de gemeenteraad een verklaring uit waarin deze 'aanval op de persvrijheid' wordt afgekeurd. B&W houden zich stil. Het lijkt erop alsof na de politie- en mediaterreur, nu de rechtse terreur gebruikt wordt om de schrik even goed in de benen te jagen. Moeten er soms eerst doden vallen?

Van 4 tot 11 oktober vertoefde burgemeester Polak in New York om Amsterdam te promoten. Amsterdam, het culturele hart van Nederland, met zijn grachten, musea, universiteiten, dagbladen, financieel centrum, haven en Schiphol. Hij was nog geen twee uur terug in Nederland of hij werd gekonfronteerd met een beweging die dit beeld aan het wankelen brengt en af en toe zelfs verdringt: de kraakbeweging. In hun ogen is Amsterdam een stad met grote woningnood, cityvorming, een falende woningdistributie en stadsvernieuwing, een stad in handen van speculanten, onderwereldfiguren en banken. Deze bedreiging van Polak's idylliese beeld heeft de kraakbeweging gemeen met dat andere grote probleem waar hij maar geen vat op krijgt: de heroïne. Amsterdam in dat beeld teruggebracht tot de Zeedijk en omgeving. Polak trekt zich dit slechte image van Amsterdam persoonlijk aan en laat geen gelegenheid voorbij gaan om zijn stad aan te prijzen. Ondertussen maakt hij zich kwaad op iedereen

die zijn beeld van Amsterdam bedreigt of verstoort. Polak's motieven rond de Luyk (mijn lief Amsterdam gaat naar de haaien) verschillen dan ook van die van B&W als geheel (de kraakbeweging moet weer op haar plaats gezet worden).

Een burgemeester echter die voor zo'n emotioneel doel ervoor kiest de brenger van de slechte boodschap te stellen in plaats van de oorzaken weg te nemen, die burgers laat aftuigen, talloze rechtsregels negeert, zijn oor meer laat hangen naar de publieke opinie dan naar het recht en een heel overheidsapparaat op sleeptouw neemt en in de waagschaal stelt.....
Het is maar goed dat ie opstapt.

'Overigens verloopt het klachtenonderzoek voorspoedig'

Enkele aantekeningen bij de officiële versie van het politieoptreden op 11 en 12 oktober 1982.

Naar aanleiding van de rellen rond de ontruiming van de Lucky Luyk en later die van de Binnespiegel en de Paula Pot, is ook door de autoriteiten heel wat gerapporteerd en uitgelegd.

Polak leverde een week na dato z'n notitie in, waarin het politieoptreden werd geprezen als beheerst en verder het toepassen van de noodverordening gerechtvaardigd werd. Begin februari kwam hoofdcommisaris Valken met het politierapport, een stuk van 26 kantjes waarin alles nog eens dunnetjes over wordt gedaan.

Over dit rapport valt, mede aan de hand van scanner-verslagen, wel het een en ander te zeggen. Wat direkt opvalt is de gedetailleerdheid waarmee de gebeurtenissen beschreven worden, behalve die gebeurtenissen, die de politie in verlegenheid zouden kunnen brengen, en waarover in de talrijke klachten gesproken wordt. Die kunnen maar beter niet gebeurd zijn, en ze zijn dus niet in deze officiële verslagen terug te vinden.

Het grootste deel van het rapport wordt hierna besteed aan het "feitelijk relaas", waarin de belangrijkste gevechten, charges, aanhoudingen en traangasgebruik opgenomen zijn. Meestal wordt per geval begonnen met een uitgebreide beschrijving van het wapentuig van de krakers en hun zeer agressieve gedrag. Van de verhalen uit de klachten is dus vrijwel niets terug te vinden, en ook niet bij voorbeeld over de soms toch vreemde aard van de gemaakte arrestanten en slachtoffers. In de verslagen is iedereen aktievoerder, ook het kantoorpersoneel, de museumfiguren, en ook kinderen.

Na dit verslag komt een hoofdstukje "klachten", waarin niet veel meer wordt opgemerkt dan dat de politie, door langdurige blootstelling aan stress, wellicht soms harder heeft geslagen dan nodig was, en dat geweld tegen omstanders en derden meestal is voorgekomen nadat tevoren duidelijk gewaarschuwd was dat men zich diende te

verwijderen. Mensen die desondanks toch blijven, lopen de risico's bewust. Voortdurend wordt beweerd, dat tevoren duidelijk het publiek gewaarschuwd wordt, omdat zulks nadrukkelijk in de voorschriften staat. In relsituaties is het voor de ME en zeker voor de aanhoudings-eenheden echter taktisch meestal voordelig om zo onverwacht mogelijk op te treden om de "relchoppers" bij verrassing te kunnen arresteren. Dit gegeven staat op gespannen voet met de instructies. In de praktijk blijft de waarschuwing nogal eens achterwege en worden juist de onervaren omstanders verrast.

Omdat ook journalisten bij herhaling door toepassing van geweld of dreiging daarmee het werk onmogelijk werd gemaakt, moest ook daarover iets in het rapport.

Dus wordt opgemerkt dat de manschappen goed op de instructies betreffende de pers moeten worden gewezen, maar dat een journalist die bij een charge blijft staan, natuurlijk zelf risico's neemt.

Op de klachten wordt verder niet ingegaan; gasgranaten die bij panden naar binnen zijn geschoten worden niet gerapporteerd en zelfs botweg ontkend (Opstand), en pistolen werden alleen getrokken uit noodweer.

"Overigens verloopt het klachtenonderzoek voorspoedig."

Over de busjes met de Einsteinknokkers wordt geschreven, dat twee als politiebusjes uitgeruste vw-busjes gesignaleerd werden, waarvan de inzittenden verward zouden kunnen worden met de aanhoudingseenheden van de politie.

Ze hielden zich voortdurend op in de omgeving van de aktievoerders, maar er was nooit een reden om tegen ze op te treden. Bij de demonstratie op zondag 17 oktober werden ze overigens weer gesignaleerd en voortdurend in de gaten gehouden. Er werd waargenomen dat ze met twintig man onder het roepen van agressieve leuzen hard op de demonstranten afrenden, maar weer was er geen reden om tegen ze op te treden. In de loop van de avond werd een van hun busjes *"door de politie onder zich genomen en na afloop van de demonstratie teruggegeven."*

Het busje bleek, naast de knokkers, scanners, portofoons en persfotografen te bevatten.

Onder het kopje "schade" wordt vermeld, dat alle inge-

zette ME-voertuigen beschadigd werden, vooral de waterwerper. Totale schade circa f 650.000,-.

24 manschappen werden gewond, vaak door katapults.

Op vier breuken na waren het allemaal kneuzingen en bloeditstortingen.

De strategie van de politie was anders dan bij voorgaande ontruiming. Wijsgeworden door eerdere ervaringen trachtte men bankentochten door de hele stad te voorkomen door "vredessurveillances" uit te voeren: ME-ers in gewoon uniform surveilleerden langs de bekende banken routes, zoals Leidsestraat en Vijzelstraat, zonodig ondersteund door ME op de achtergrond. De vredessurveillance in de buurt van de Luyk wordt niet als geslaagd beschouwd, omdat men moeite had met uit de wagens komen. Alleen in de P.C.Hoofthoef bleef het rustig, maar volgens mij had dat meer te maken met de ruim twintig KMAR-busjes die daar stonden dan met patrouillerende petten. De surveillance op de buiten de VPC gelegen routes wordt wel als geslaagd beschouwd.

Voortdurend wordt in het rapport de nadruk gelegd op het zeer harde geweld van de kant van de aktievoerders en op de schietwaardige situaties (katapults en in het nauw gedreven personeel), waardoor grootscheeps traangasgebruik onvermijdelijk was. De impliciete konklusie spreekt uit de verslagen, dat tegen zulk zwaar geweld alleen zeer harde maatregelen kunnen volstaan.

De rel was onvermijdelijk geworden, dat was voor Polak net zo duidelijk als voor ons. Het enige wat nog leek te tellen was, wie de zwarte piet uiteindelijk zou krijgen. Om de verantwoordelijkheid voor het geweld niet bij de overheid te leggen wordt voortdurend gewezen op de vreedzame bedoelingen van de politie ("vredessurveillance").

De rel werd uiteindelijk uitgevochten in de VPC; het kan zijn, dat de surveillancestrategie in de bankenbuurt gewoon een verkeerde inschatting is geweest. De noodverordening was terdege voorbereid en bewust als strategie gekozen. De omstanders zouden weggehouden kunnen worden en de harde kern zou (eindelijk) kunnen worden gepakt. Daarbij zou een sterke grond voor latere veroordeling gekreëerd worden (art. 443 wvs). De oppakactie van de vrijdag voor de ontruiming,

bij de anti-betrekkingendemo, is een indicatie van die voorbereiding, evenals het al om twaalf uur 's middags tekenen van de noodverordening door Polak, terwijl op dat moment de uiteindelijke omvang van de rel nog in het geheel niet te voorzien was. Ook uit de groot opgezette juridische machine op het HB bleek de door-dachte opzet.

Op de eerste dag is de rel de politie bijna boven het hoofd gegroeid: zonder de 855 gasgranaten zouden ze de stad uitgejaagd zijn. Er zijn aanwijzingen te vinden, die er op duiden, dat bewust voor deze situatie gekozen is. De indruk moest worden bevestigd, dat de kraakbeweging een onredelijk, buitengewoon agressief monster is, dat enkel vierkante argumenten uitspuwt en waartegen alleen met uitgebreide bevoegdheden en zeer zware middelen kan worden opgetreden. De kraakbeweging was nu "duidelijk" de agressor: ze beheerste grote delen van de VPC, viel de ME op zeer harde wijze aan (denk aan de krantefoto's) en ging tegen alles en iedereen (lijn 10) tekeer. Dit waren geen mensen meer.

De noodverordening kon beproefd worden.

Volstrekt willekeurige mensen werden door een overspannen politieapparaat in elkaar geramd en soms gearresteerd. Die overspannenheid is volgens mij voor een groot gedeelte door de beslissingnemers bewust gekreëerd. Niet door een verkeerde inschatting, onervarenheid of kommunikatiestoringen. De politie moest slaag krijgen, het moest er heftig uitzien. De hele buurt lag vol bouw materiaal, dus een enorme puinhoop werd het zeker. De mobiele eenheden moesten vaak de aktievoerders de ruimte laten, terwijl de compagniescommandanten op straat zelf niet begrepen waarom (*"Die beslissingen zijn niet aan ons, jongen..."*)

Volgens het rapport was de aanvankelijk zwakke positie van de ME niet te wijten aan onvoldoende manschappen; er waren 13 pelotons, zo'n 600 man, beschikbaar. Gedurende de hele middag was het echter zo, dat enkele pelotons het zeer zwaar te verduren hadden, vooral de KMAR, terwijl er buiten het strijdgewoel in de stad meerdere pelotons alleen maar rondjes reden en patatten (Leidsestraat, Vijzelstraat).

'as wanneer even na driën de marechaussees op het

Museumplein letterlijk hun busjes ingeramd worden en het US-consulaat zo ongeveer bestormd wordt (vooral dat laatste) krijgen de compagniescommandanten toestemming hun manschappen uit de Vijzelstraat in te zetten. En dat terwijl er van de Kinkerbuurt tot ver in de Pijp overal verkenningseenheden concentraties "punkers" en kraakpanden in de peiling hielden. Zo'n dichte verkenning zou ruim voldoende zijn om verrassingsakties te voorkomen.

Ook andere politieakties passen niet in de door henzelf als vreedzaam omschreven doelstelling. Wanneer je het rustig wilt houden, ga je niet in de betreffende rust onder etenstijd de Vrije Keyser oprollen. Dat hierdoor ook daar, in de Kinkerbuurt, rellen en barrikades zouden ontstaan kon een kind voorspellen. En de radio was uiteraard een uur later weer in de lucht, dat konden ze ook verwachten, dus tactisch had het weinig effect. Volgens het rapport gebeurde de inval, omdat *"...in de loop van de dag bleek dat deze zender zich schuldig maakte aan belemmering van het politionele functioneren."* Maar anders dan bij eerdere rellen is er de hele dag niet een keer een klacht over de scanner opgevangen over frustraties van de politie op straat, doordat aktievoerders VK-informatie gebruikten. Tenslotte past ook het direkt uit elkaar rammen van de demonstratie op maandagavond niet erg in het "vreedzame" beleid, netzomin als het urenlange kat-en-muis-spelletje rond de Vondelbrug. Over het ontruimen van de Binnespiegel en de Paula Pot zullen we het verder maar helemaal niet meer hebben.

Terreur is het sleutelwoord, twee dagen lang. Duidelijk moest worden, dat de krakers de stad terroriseerden en vernielden, en de krakers moest duidelijk gemaakt worden dat de overheid geen middel schuwde om met hen af te rekenen. Polak was de baas in Amsterdam. Zij hebben ons de effecten van de noodverordening laten ervaren, die nu als APV voortdurend boven ons hoofd hangt.

* Alle citaten zijn gehaald uit het rapport van Valken aan de burgemeester, van 3 februari 1983.

De rol van de CPN

'Kronstadt part 2'

Een van de doelstellingen in dit stuk is om te laten zien, hoe de ontruiming van de Luyk tot stand is gekomen. Hoe is het "spel" van geweld aan de ene kant en argumenten aan de andere kant door beide partijen gespeeld? Wat voor rol speelde de CPN daarin?

voorprogramma

In het programma-akkoord dat de CPN tesamen met de PvdA, CDA en D'66 gesloten heeft staat: *"gemeentebestuur en de politieke partijen stellen zich tot doel, bij meningsverschillen en conflicten TOT HET UITERSTE te zoeken en te werken aan politieke en democratische oplossingen en het gebruik van geweld te vermijden."* Zo zouden PvdA en CPN conflicten oplossen. En wat die conflicten betreft, hadden we eigenlijk wel zo'n groot meningsverschil met de CPN? In 1981 diende de CPN een motie in, dat er een veel beter anti-knokploegen beleid moest komen. Ten tijde van de verkiezingen in '82, hing de CPN een spandoek op het pleintje van de Jakob Obrechtstraat met de tekst: *"stem CPN - tegen knokploegterreur"*.

In augustus '82 kwam er een delegatie van Laurens Meerten en Roel Walraven op de Luyk. Ze vertelden, dat ze voor jongerenhuisvesting waren, dat de Luyk uit speculantenheden gehouden moest worden en er geen gewelddadige ontruiming mocht plaatsvinden. Een volledig solidaire opstelling met de eisen van de bewoners dus. *"ook wisten ze dat leeg opleveren van de Luyk door de*

bewoners niet gepikt kon worden, want dan zouden de krakers instrument worden van de gemeente om zo goedkope woonruimte te verwerven, zonder strijdbare huurders." (citaat uit CPN-bezitters brochure).

Er volgden onderhandelingen met Walter Etty (PvdA), die ons het mes op de keel zette en regelrechte chantage politiek bedreef: óf de bewoners stemmen in met een sociale bestemming van het pand, met alle consequenties, óf de gemeente zet de knokploeg terug in het pand.

Daarmee is nu meteen duidelijk dat de gemeente niet hoeft te ontruimen. Door aankoop kan ze ontkomen aan de uitspraak van de rechter. De beslissing het pand al dan niet te ontruimen is haar eigen politieke beslissing geworden. Ze kán het pand aankopen en voor jongerenhuisvesting bestemmen, zo de knokploeg alsnog veroordelen en ons woonrecht erkennen.

Het dreigement: we voeren het vonnis uit en zetten de knokploeg terug in het pand, als jullie niet in ons straatje lopen, is steeds bewust uitgespeeld door de gemeente. Zelfs is deze constructie nog opgenomen in het raadsbesluit van 22 september: alleen aankoop, als de krakers er uit gaan. De gemeente heeft het zelfs gepresteerd, het knokploegontruimingsvonnis uit te voeren ten eigen bate, daarmee spaarde ze zich een proces tegen ons uit.

De gemeente hoefde het vonnis niet uit te voeren. Ze dreigde er echter wel steeds mee, om er haar eigen voordeel mee te behalen. Omdat het vonnis totaal onrechtvaardig is en de politieke partijen dat in meerderheid ook zelf vonden, is dit puur dreigen met geweld, geweld zonder rechtvaardiging en dubbel geweld: haar eigen ME-geweld en dat van de knokploeg.

De bewoners dachten dit geweld te kunnen bestrijden, door enerzijds aan die "sociale oplossing" toe te geven, anderzijds daarbij in hun achterhoofd te houden, dat zijzelf toch minstens de eerste rechthebbenden van die sociale oplossing waren. En ook dat de gemeente het nooit zou kunnen maken om na aankoop, wanneer Lúske uit de picture zou zijn, de Luyk alsnog te ontruimen.

De gemeente speelde het echter keihard: ETTY'S chantage had succes. Er werd een "overeenkomst" getekend. De beruchte brief van 21-7-'82. De handtekening was gezet, verdere onderhandelingen waren er voor de gemeente niet meer nodig. Ze is steeds onwrikbaar op dit standpunt blijven staan. Vanaf toen heeft ze er een prestigieuze kwestie van gemaakt, de publiciteitscampagne voor de ontruiming kon gestart worden.

de argumenten van de gemeente

Wat kunnen de argumenten geweest zijn van de gemeente om ondanks het uitstekend financieel haalbaar zijn van jongerenhuisvesting en ondanks het principiële recht op bescherming van krakers tegen knokploegen, toch tegen jongerenhuisvesting te kiezen?

1. De argumenten, die in de pers verschenen: a) krakers hebben beloofd de Luyk eventueel voor een andere sociale bestemming te zullen verlaten b) krakers zijn zonder meer niet te vertrouwen, betalen geen huur en de gemeente lijdt enorm renteverlies op de aangekochte panden.

Het punt onder b) was boerenbedrog. Het was de gemeente zelf die de schuld droeg, dat ze renteverlies leed. Dit is door de gemeente zelf, maar pas na de ontruiming van de Luyk toegegeven. Het punt onder a) is verwerpelijk, omdat ten eerste "de belofte" onder chantage is verkregen. Ten tweede de gemeente nou niet bepaald redelijk bezig is door mensen op een handtekening vast te pinnen. In zo'n penibele zaak als knokploegterreur, moet je de onderhandelingen met degenen, die recht op bescherming hadden en niet kregen, heropenen, als blijkt dat het resultaat van die onderhandelingen niet gepikt worden.

2. Het argument van de herkraak is nooit als argument in de pers verschenen. Het had het enige zinnige argument kunnen zijn, er had over gediskussieerd kunnen

worden. Het argument is door de PvdA echter nooit ter discussie gesteld, we zijn er veeleer dogmatisch mee veroordeeld. Volgens de PvdA waren we zelf een knokploeg! We mochten onszelf ook niet op die manier tegen knokploegen beschermen. Ook niet als politie en justitie niet optreden! Dat zou eigenrichting zijn en daarmee zou het verschil met knokploegen niet meer bestaan. (?!).

Dat we recht op bescherming tegen knokploegen hebben, is principieel. Dat als we niet beschermd worden door politie en justitie, dat we het dan zelf moeten doen, is evident en je bent wel erg parlementair wereldvreemd bezig, als je dat niet begrijpt. Alleen de manier waarop we het gedaan hebben, had ter discussie kunnen staan. Wat we zelf meerdere malen gedaan hebben.

Aan de ene kant treedt de PvdA zelf absoluut niet op tegen knokploegen, aan de andere kant, wanneer we het dan tenslotte zelf maar op een efficiënte manier doen, stelt ze zonder enige nuancering onze strijdbare zelfverdediging gelijk met knokploegengeweld en ontneemt ons dan op die grond. Op die manier bescherm je geen mensen tegen knokploegen, de PvdA beschermt zo knokploegen!

3. Machtspolitieke argumenten. De PvdA kon het gezien de machtsverhoudingen in Nederland niet maken om ons bij de Luyk gelijk te geven. Of ze nu vonden dat we gelijk hadden of niet. Gaven ze ons gelijk dan zouden ze heel rechts Nederland op hun nek krijgen, en dat risico durfden ze niet te nemen. De PvdA moest zijn machtspositie in het midden handhaven en koos er dan maar voor om geen van beide gelijk te geven: krakers niet en de knokploeg niet. Op zich is dit echter een teken van zwakte i.p.v. macht. Het kan ook niet: je kunt niet met een en hetzelfde vonnis beide partijen veroordelen. De knokploeg kreeg van de PvdA gelijk. Machtspolitieke argumenten zijn zowiezo vals. Hoe sterk rechts tegenwoordig ook is, als we gelijk hebben, heeft de PvdA dat maar uit te voeren!

4. Het GDH. De gemeente vulde het begrip "sociale bestemming" in met 4 GDH-woningen. Het argument was

dat die andere 60.000 woningzoekenden ook recht hadden op een woning. Niemand zal hun dat recht ontzeggen, zeker wij niet! Niemand van ons zal ontkennen, dat de gemeente haar plicht tot het verschaffen van goede woningen tov. hen verzaakt heeft. Maar ten eerste is het recht op een goede woning van de ene woningzoekende geen argument tegen hetzelfde recht van de andere woningzoekende. Ten tweede is het GDH een vals argument inzake de Luyk.

Het ging bij de Luyk niet om zomaar een aankoop van een pand door de gemeente. Het was een aankoop vanuit een achtergrond. De Luyk werd door de gemeente aangekocht om onder het knokploegvonnis uit te komen, om niet ten bate van Lüske te hoeven ontruimen.

Dan moet je consequent zijn en de oorspronkelijke bewoners in de Luyk huisvesten dmv. jongerenhuisvesting!

Het ging de gemeente niet om die 60.000 woningzoekenden. Ze wilde de krakers eruit hebben, daarom kwam ze met het GDH aandraven, om een eventuele ontruiming aan de publieke opinie te kunnen verkopen. Om ons verzet daartegen te kunnen criminaliseren en uitspelen tegen andere bevolkingsgroepen. Zo'n argument, dat voor iets anders gebruikt wordt dan waarvoor het bedoeld is, heet ideologie. Het is bedoeld om 60.000 woningzoekenden aan een woning te helpen. Het werd gebruikt om ons verzet, onze verontwaardiging over het knokploegoptreden en het niet optreden van politie en justitie dood te laten bloeden. Het werd gebruikt als ideologisch schild, als dekmantel om de aandacht af te leiden van onze argumenten, hun falen, de werkelijke konfliktpunten. Het werd gebruikt om te verbergen, dat ze geen rechtvaardige grond hadden om te ontruimen, om een ontruiming te legitimeren.

En het werkte! Bijna iedereen tuinde erin. Velen begrepen niet meer waarom die Luyk zo'n probleem was. Ons recht op bescherming tegen Lüske en zijn knokploegterreur werd vervalst tot een rancune tegen gemeente en het GDH.

Het is duidelijk: de argumenten die voor een ontruiming van de Luyk werden aangedragen waren of vals, of stonden in geen verhouding tot de zaak waar het om ging. Wij begrepen ze niet. Argumenten van de gemeente om de Luyk vrijwillig te verlaten evenmin, en vrijwillig wil per definitie zeggen, dat je de argumenten kunt billijken, anders is het onder dreiging van geweld, dus gewelddadig. Beloofd? Afgeperst! Onder dreiging van een gewelddadige ontruiming en de dreiging de knokploeg weer in het pand te zetten!

de CPN in het bijzonder

We hadden er lucht van gekregen, dat de CPN gezwicht was voor het PvdA geweld en tegen alle beloftes in voor het ontruimingsvoorstel: aankoop van de Luyk onder 2 voorwaarden, nl. 1. krakers eruit 2. GDH-bestemming van de Luyk, zou stemmen.

We besloten een open brief in de Waarheid te plaatsen en als die dat zou weigeren de persen te bezetten. Toen we daar aankwamen wisten ze niet dat hun fractie zo zou stemmen, zo goed schijnt bij hun de partijdemokratie te zijn. De brief wilden ze echter pas na enkele dagen plaatsen. Van bezetten zagen we echter af, omdat we gehoord hadden, dat er een bommelding was geweest en de mensen er nogal door opgefokt waren. Die bezetting hielden we nog even in petto. Tekenend was, dat een arbeider, die daar werkte, niet begreep wat we daar kwamen doen. De CPN stond toch achter de krakers en deed het toch goed bij de Luyk? Toen we hem uitlegden, dat de Luyk om een strijd tegen knokploegen ging en de CPN ons daaruit wou stemmen, wou hij zijn eigen fractie te lijf! *"De CPN is toch ook van mij?"*

Het raadsdebat. Na 10 minuten schorsing stemde de hele CPN-fractie unaniem, met Laurens Meerten als voorzitter voor het besluit. Meerten die nog in de Luyk

gezegd had, dat hij voor jongerenhuisvesting en tegen ontruimen was.

De CPN stemde voor de GDH-bestemming, terwijl ze vanuit haar historische achtergrond kon weten, dat dat ideologie was, een kapot maken van onze anti-speculatiestrijd, een kapot maken van onze verontwaardiging en strijd tegen knokploegen.

Volgens het raadsbesluit zou het pand alleen aangekocht worden, als de krakers eruit zouden gaan. Als de krakers er niet uit zouden gaan, zou het pand dus niet aangekocht worden, maar moest het ten bate van Lüske ontruimd worden. Dat wist de CPN en ook wisten ze dat wij er niet uit zouden gaan. Als je het raadsbesluit dus letterlijk neemt stemde de CPN dus voor teruggaaf van de Luyk aan Lüske en zijn knokploeg. Zoiets ging zelfs de gemeente te ver, de CPN kon niet daarvoor stemmen, het zou haar politieke ondergang betekend hebben. In de wandelgangen en geheime hokjes was er dan ook al iets anders bekonkeld: de gemeente laat in het aankoopkontraakt met Lüske zetten, dat hij het pand leeg moet opleveren. Lüske wordt daarmee zowel tot verkoop als tot ontruiming gedwongen. Wanneer Lüske ons dan ontruimd heeft, koopt de gemeente alsnog het pand. Met deze constructie spaart de gemeente zichzelf nog een proces uit tegen de bewonersters, wat ze had moeten doen, als ze het pand had willen ontruimen na aankoop. Deze hele constructie lijkt verdacht veel op de huidenstraattruc.

Toch heeft de CPN dit alles geweten en wel vóór het raadsbesluit. In die 10 minuten schorsing is ook tegen dwarsliggende CPN-raadsleden gezegd, dat als er niet voor het raadsbesluit gestemd zou worden, het pand aan Lüske teruggegeven zou worden!

M.a.w. de Luyk mag niet terugvallen in handen van speculanten door die paar halsstarrige krakers. Dan nog liever die krakers ontruimen.!??

Het gelul van Walraven en Meerten achteraf, dat ze niet wisten, dat stemmen voor het voorstel ontruiming van de Luyk betekende, is leugen en bedrog. Het zijn ervaren en geslepen politici! Enkele fractieleden beriepen zich op hun eigen politiek onbe-

nul. Ik vind dat ze daar maar hun consequenties uit moeten trekken. Al met al: de CPN-fractie en wet-houders hebben de Luyk verraden!

Het waren vroegere CPN-sympatisanten, die het affiche: "*CPN verraad Lucky Luyk tegen knokploegterreur*" maakten. De CPN verraadde niet alleen de kraakbeweging, die ze eerst beloofd had te steunen in al haar volgens de CPN terechte eisen. Ze verraadde veeleer haar eigen strijd, haar eigen principes, haar eigen geloofwaardigheid, haar eigen politiek, haar eigen achterban.

Frank van den Berg redakteur van de Waarheid, verwoordde het standpunt van de CPN op de forumavond in de groote Keyser over het verraad van de CPN aldus:

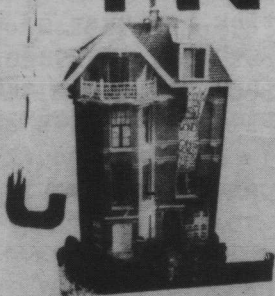
"De CPN wil best iets voor de kraakbeweging doen, maar om dat te kunnen, moet ze in B&W zitten. Het is ontzettend belangrijk, ook voor andere groepen in de stad, dat we die plaats behouden. Daarom is het soms nodig, wanneer een andere oplossing politiek onhaalbaar is, om compromissen te sluiten met de PvdA. Ook al zijn die compromissen ogenschijnlijk tegen de kraakbeweging gericht, in de toekomst kunnen we misschien weer iets voor ze doen."

Meerten noemde het een "loos gebaar", om tegen de twee alles beslissende voorwaarden voor aankoop te stemmen. Hij was naar zijn zeggen altijd voorstander van jongerenhuisvesting in de Luyk geweest. Maar omdat de PvdA daartegen was, was het politiek onhaalbaar geworden. En daarom was hij nu maar voor GDH-woningen!!!

De Luyk-zaak is niet niks, niet zomaar een politiek item. Het ging om een pand, dat net zo principieel lag als de groote Keyser. Ging het toen om de kwestie of de kraakbeweging überhaupt als anti-speculatiestrijd mocht bestaan, nu ging het om onze strijd tegen knokploegen, ons principieel recht op bescherming. Mogen we er zomaar uitgeslagen worden of niet? Heel principieel, daar ging het om. Daarin werd de CPN om steun gevraagd, die ze ons toch zou moeten geven, gezien haar eigen principes. En juist dat heeft ze niet gedaan!

CPN

VERRAAD
LUCKY LUIK TEGEN
KNOKPLOEGTERREUR

INA BROUWER

MEI
NOE STR. sta
COPY OF
COPYRIGHT
DEK BATE
TER E CPN
AHL

De CPN besloot haar plaats in B&W en samenwerking met de PvdA koste wat kost te willen handhaven, zelfs haar betrouwbaarheid voor de PvdA te willen bewijzen. Het is echter waanzin om je eigen achterban te verraden, om een bestuursplaats te behouden, die je juist wil hebben voor die mensen.

Ook het begrip "politiek onhaalbaar" heeft een bijmaak. Het gros van het eisenpakket van de CPN zelf is politiek onhaalbaar. Dat betekent niet dat je die dan moet laten vallen en er tegen moet gaan stemmen, dan zorg je maar dat ze wel politiek haalbaar worden. Zeker wanneer het om knokploegen gaat sluit je geen compromissen, praat je niet over politiek haalbaar of niet. En zeker noem je het geen "loos gebaar" om tegen knokploegen te strijden of er krachtig protest tegen aan te tekenen, ook al is het zgn. "politiek onhaalbaar".

historische achtergrond van de CPN

Van oudsher is de CPN een partij voor en door arbeiders. Ze steunt daarbij op een praktische en theoretische traditie, waarvan Marx, Lenin en Stalin de peilers zijn. Ze is begonnen in de arbeidersstrijd, aan de basis dus en heeft er hier in Nederland uiteindelijk ook voor gekozen haar strijd te verlengen en versterken langs parlementaire weg. Sinds de 70-er jaren breidde ze haar ledenkern uit naar andere groepen dan arbeiders, omdat ook theoretisch niet meer zo duidelijk was wie er in de huidige maatschappij nou precies arbeider is en wie niet. Zo kwamen er ook studenten, welzijnswerkers etc. bij. Het werd een partij vol interne tegenstellingen. Theoretisch ging het bij Marx alleen om de tegenstelling arbeid en kapitaal, uit dat fundamenteel conflict zou alles (wetenschappelijk) te verklaren zijn. De mens was naar de kern genomen arbeider en de arbeider was de motor van de revolutie. De rest was ideologie. Marx

had dit geheel in de vorm van wetenschap gegoten en Lenin en Stalin trokken daaruit hun consequenties. Stalin was daarin het meest extremistisch: alles was geoorloofd als het maar in dienst stond van de arbeidersstrijd. En wat in dienst van de arbeiders stond, kon wetenschappelijk of desnoods door de partijvoorhoede vastgesteld worden. Iemand die het daar niet mee eens was had een vals, ziek bewustzijn. Morele gevoelens, principes en democratie vonden ze nonsens en ondergeschikt aan de partijlijn, aan wat de partijvoorhoede wetenschappelijk goed vond voor de arbeiders. Slachtoffers van deze lijn werden de anarchistisch gezinde inwoners van Kronstadt en de 15.000.000 boeren die door Stalin afgeslacht zijn, omdat dat goed zou zijn voor het socialisme. Objektief noodzakelijk. De stalinisten cijferden alles weg, zichzelf, hun gevoel, hun individualiteit en de autonomie van anderen. Die totale zelfopoffering maakte hen enorm strijdbaar, met die instelling versloegen ze Hitler en het fascisme. Maar meer nog versloegen ze hun eigen volk. Het stalinisme is na het vertrek van Paul de Groot voornamelijk verdwenen uit de CPN. Toch blijkt de CPN nog vaak zo star vast te houden aan een "wetenschappelijk" arbeid-kapitaal dogmatisme, dat ze soms dwars tegen wat er in de buurten leeft kiest, vaak in naam van de werkgelegenheid. We denken hierbij aan de metro en de stopera. Tijdens de Nieuwmarkttoestanden was de CPN een van onze grootste tegenstanders. Er zijn echter veel nieuwe leden bij de CPN gekomen, die niet meer zo eenzijdig dogmatisch denken. Ze zien niet meer de arbeider als het ideaal van mens-zijn. Ze zien meer fundamentele tegenstellingen in de maatschappij dan alleen die tussen kapitaal en arbeid, bijvoorbeeld ook die tussen mannen en vrouwen. Voor hen zijn ook andere sociale bewegingen de motor van maatschappijverandering en staan er dan ook veel meer voor open. Bijvoorbeeld voor de vrouwenbeweging, kraakbeweging etc. Voor het gemak kunnen we de CPN dus in 2 stromingen opdelen, nl. de orthodox-marxisten, de dogmatische kern, die zich de "horizontalen" noemen en aan de andere kant de zgn. "vernieuwers". Deze 2 polen binnen de CPN staan

soms loodrecht op elkaar, wat ook bij de Luyk gebeurde. Deze indeling heeft niets met strijdbaarheid te maken. Bij beide stromingen heb je absurde parlementaristen. De horizontalen kunnen zeker bijzonder strijdbaar zijn, als ze achter je staan en daar zit hem nou net de kneep! Tot de horizontalen behoren Walraven en Meerten. De horizontalen worden weleens "stalinisten" genoemd, wat overdreven is, maar niet geheel zonder waarheid, wat m.i. bij de Luyk te merken was. Voor de horizontalen is de kraakbeweging geen arbeidersbeweging, we zijn hooguit een stelletje anarchisten, die de arbeidersbeweging meer schade toebrengen dan goeds. Dit soort communisten heeft altijd al een hekel gehad aan alles, wat maar naar anarchisme riekt. Alles moet in dienst staan van een door de partij georganiseerde arbeidersbeweging. Voor hen betekent een plaats in B&W een plaats voor de A.D.M., voor Ford, etc. Daar ligt hun strijd, hun solidariteit. De kraakbeweging is voor hen slechts een kinderziekte van de revolutie. Volgens hen vecht de kraakbeweging ogenschijnlijk wel tegen het kapitaal en speculatie, maar op een totaal verkeerde manier, die gedoemd is te mislukken, of nog erger het systeem veeleer in stand houdt (vgl. Sierksma). Steunen van de kraakbeweging heeft voor hen geen enkele zin, kan zelfs de arbeidersbeweging in gevaar brengen, zoals bij de Luyk die objectief noodzakelijke plaats in B&W. De PvdA heeft macht en daarmee heeft de CPN een verbond gesloten voor bijvoorbeeld de strijd voor behoud van de ADM. Als de PvdA vindt dat de Luyk ontruimd moet worden, dan kunnen ze als CPN niet al te veel problemen maken. Morele gevoelens en principes zijn uitvindingen van de bourgeoisie, dus ontruimen maar. Ook al gaat het bij de Luyk om knokploegen, ook al worden er bij de Luyk mensen hun leven lang verminkt, ook al krijgt Lüske gelijk, ook al bestaat er zoiets als een program-akkoord, alles moet maar opgegeven worden, voor dat ene doel: arbeidersstrijd gevoerd door de partij en die heeft beslist in B&W te zitten. Dus oogkleppen, oordoppen en een gespleten tong. De trukendoos uit de kast. Verraad? Het moet maar! De vernieuwers daarentegen hebben over het geheel geno-

men vermoedelijk wel oren en ogen voor wat er bij de Luyk gebeurde. Zij hebben wel gevoel voor principiële standpunten en zijn ook bereid, die in te nemen. Zij hebben kontakten met andere sociale bewegingen en hebben geen strakke theorie over arbeid en kapitaal, waarmee ze over principiële zaken als knokploegenterreur en verraad heen stappen. Ze waren wel degelijk gevoelig voor onze argumenten en voor ons verwijt, dat ze verraad aan het plegen waren tegenover ons. Veel krakers maakten ook deel uit van die vernieuwers, zodat de discussie daar intern gevoerd werd. Er volgde behoorlijke stampij!

de interne coup en het comitee tegen geweld

Het prille begin van de pleuris: het raadsdebat van 22 september. Tineke Klinkenberg en Roel Walraven waren de CPN-wethouders. Het standpunt van B&W is bekend. Laurens Meerten was voorzitter van de raadsfractie, zijn standpunt inzake de Luyk was 180 graden gedraaid: GDH-bestemming en krakers eruit. Omwille van de betrouwbaarheid van de CPN voor de PvdA en omdat dat traditie was, moest er unaniem gestemd worden, als eensgezind blok. Dit leidde tot enige spanning binnen de fractie. Op verzoek van de CPN werd er 10 minuten geschorst. De fractie bleek nauwelijks geïnformeerd. Het drong nu pas door (althans bij sommigen) dat het B&W-voorstel een ontruimingsvoorstel was. De partijdiscipline stak de kop op en ondanks enig intern geknars, werd besloten om niet verdeeld te stemmen. Na de schorsing stemde de gehele fractie voor de voordracht van B&W.

Het verraad was een feit. De harde kern in de CPN, Walraven en Meerten hadden hun slag geslagen. Partijdiscipline. De fractie was overrompeld en stemde in zijn geheel voor. Zonder overleg met de rest van de partij en vooral zonder de basisafdelingen. De coup was geslaagd.

Het raadsbesluit lag er, met een overweldigende meerderheid voor, alleen VVD, PPR en PSP tegen. De Luyk zou ontruimd gaan worden. Dit besluit was beslissend en niet meer terug te draaien.

De affiches CPN verraad verschenen. Er kwam een interview met krakers in de Waarheid, waarin dat verraad nog eens uit de doeken werd gedaan. De vernieuwers voelden aan dat er een totaal verkeerde beslissing was genomen. Maar dachten ze, misschien is er nog hoop. Er stond niet letterlijk in het raadsbesluit, dat er ontruimd moest worden. En de nieuwelingen tuinden daarmee nog eens in de kuil van Meerten en cs. Het zou bijvoorbeeld volgens hen kunnen, en dat compromis wilden ze later ook in brengen, dat de krakers even uit de Luyk zouden gaan, zodat de gemeente het kon aankopen, er GDH-woningen zou bouwen, waarna de krakers er weer in terug zouden kunnen keren. Dat de krakers er dan pas echt: onrechtmatig zouden zitten, moest dan maar als verzoenend gebaar een tijdje door de politieke vingers gezien worden. Zoiets schijnt n.b. gebruikelijk te zijn in de politiek! Een ander veel beter idee was, nu de politiek en de fractie verloren hadden, nu eindelijk eens de basis, de arbeiders te mobiliseren tegen het raadsbesluit, zodat dat gedrocht misschien zelfs weer ingetrokken zou worden.

Krakers, die lid waren van de CPN eisten een spoedvergadering van het distriktsbestuur, een overkoepelend parij orgaan. Zij eisten 1. dat de CPN zich openlijk zou verklaren tegen de motie die in het raadsdebat mede door de CPN was aanvaard. 2. De CPN stappen in de raad en B&W zou nemen voor aankoop van jongerenhuisvesting en terugdraaiing van het besluit!

Het distriktsbestuur reageerde met de volgende verklaring: *"Er is een gewelddadige sfeer rond de Lucky Luyk in Amsterdam-Zuid ontstaan. Dit pand is tot op heden aan de speculatie onttrokken, met name dankzij de initiatieven van de kraakbeweging. De CPN is en blijft solidair met de strijd tegen de speculatie in Amsterdam. De CPN blijft dan ook tegenstander van gewelddadige ontruiming. Geweld kan nooit een oplossing be-*

tekenen van maatschappelijke problemen of politieke meningsverschillen. De Lucky Luyk moet onttrokken blijven aan speculatie. Daartoe dient de gemeente het pand aan te kopen en de L.L. dient een sociale bestemming te krijgen, waarbij de CPN zoals bekend steeds haar voorkeur heeft uitgesproken voor jongerenhuisvesting. (sic!) De huidige meningsverschillen tussen krakers en de gemeente dienen opgelost te worden, door in overleg overeenstemming te bereiken."

Duidelijk? Naïef, hypocriet, vol voetangels? Of veelbelovend? Er staat geen woord over knokploegen in. Als je de brief leest, lijkt het alsof er niets gebeurd is, alsof er geen raadsbesluit en geen verraad is geweest. Concreet schiep het distriktsbestuur in ieder geval een comité van "verontruste burgers tegen geweld in Amsterdam" in het leven. Deze groepering mobiliseerde mensen in de stad tegen een gewelddadige ontruiming, oefende druk uit op Polak en het gemeentebestuur, verzamelde handtekeningen, wilde een openbare vergadering in American houden op maandag 11 oktober 5 uur en kwam een keer op het actie-centrum praten, waarbij ze ons vroegen of wij ons standpunt daar duidelijk wilden maken.

Op zich genomen sloeg dit initiatief van de CPN, dit comité tegen geweld, waaraan trouwens ook PSP-ers en PvdA-ers deelnamen, nergens op. Je kunt niet enerzijds voor het raadsbesluit stemmen en anderzijds zeggen dat er geen gewelddadige ontruiming mag plaatsvinden. Dat hebben de PPR en de PSP terecht de CPN verweten. Of je bent voor het raadsbesluit en dus voor ontruimen, óf je bent er tegen. Voor het raadsbesluit stemmen en dan maar roepen: "geen geweld", is politiek van Jan Lul bedrijven. Die ontruiming gebeurt dan gewoon toch. Ook wij krakers schieten daar niets mee op. Het geeft ons slechts hoop die nergens op slaat.

Je kunt wel zeggen, dat geweld nooit een oplossing is voor politieke meningsverschillen, maar dat had je voor het raadsbesluit moeten bedenken en er niet voor moeten stemmen. Of je probeert het raadsbesluit terug te draaien op grond van de conclusie, dat je verkeerde argumen-

ten had of dat de zaak nog lang niet uitgediscussieerd was. Maar alleen maar zeggen: "geen geweld", zonder verder naar de argumenten te kijken is waanzin en machteloos. De maatschappij is nu eenmaal in principe gewelddadig. De rechtsstaat, het gemeentebestuur en ook de krakers hebben in principe met geweld te maken. En wanneer de gemeenteraad eenmaal een beslissing genomen heeft, wordt die in de praktijk in dit soort gevallen, zonder meer met geweld doorgevoerd, daar helpt geen enkel lief comité'tje tegen.

de voorbereiding van het geweld

Het geweld dreigde dan ook van alle kanten. Polak en Ety sloegen dreigende taal uit op de T.V., zeiden dat de krakers beter eieren voor hun geld konden kiezen, want een ontruiming met ontzettend veel geweld kon elk ogenblik plaatsvinden. We mochten nog wel langs komen om te komen praten, dan zouden zij ons wel vertellen waarom we ontruimd zouden worden. Geen aanlokkelijk voorstel. In alle geheim waren ze het geweld aan het voorbereiden en dreigde en dreigde. Nou niet bepaald het toonbeeld van redelijkheid, ook bepaald niet een poging om met gesprekken en overleg uit het conflict te komen, zoals in het program-akkoord stond.

In de pers schreven ze ons kapot: *"krakers plegen woordbreuk, krakers dringen voor op GDH-lijsten, krakers zijn onredelijk en alleen uit op geweld, krakers betalen geen huur en zijn niet te vertrouwen"*.

Publicitair legden we het gewoon af. Onze argumenten kwamen niet eens in de krant. Waarom wij zo voor de Luyk knokten, tegen Lüske vochten, gewoon voor ons recht opkwamen.

Op die brief van 21 juli pinden ze ons gewoon vast.

Woordbreuk! Puur formeel. *"We hebben een handtekening, een kontrakt"*, schreeuwde Polak. Terwijl ze ons er in geluid hadden. Was dat een redelijke houding van de gemeente? De kraakbeweging verzette zich enorm tegen dat kontrakt, dat betekent toch dat er iets mis is gegaan tijdens die onderhandelingen.

Als je dan de politieke wil hebt, om zo'n zaak rechtvaardig en vreedzaam op te lossen, dan heropen je toch de onderhandelingen, dan vraag je je zelf toch af en vraag je aan de tegenpartij, waarom het zo mis is gegaan, waarom de tegenpartij het niet aan zijn achterban kon verkopen. Iemand zo op een handtekening vastpinnen, is iemand niet op zijn argumenten nemen, maar geweld uitoefenen, of het op een gewelddadige confrontatie aan laten komen.

De kraakbeweging kwam hierdoor in een enorm isolement te staan. Niet alleen door onszelf, maar ook door bijvoorbeeld de CPN, die maanden daarvoor nog riep: *"laat je niet isoleren!"* Alle politieke partijen die enige macht hadden stemden voor het raadsbesluit. De onderhandelingen met Etty waren in feite stukgelopen. Polak en Etty wensten geen overleg meer. De standpunten lagen vast en verhard. *"Wees nou verstandig, verlaat de Luyk vrijwillig, anders slaan we jullie eruit!"*

De bevolking en publieke opinie werd op grond van die "woordbreuk" en GDH-ideologie totaal tegen ons gemobiliseerd, terwijl tegelijkertijd onze argumenten aan de kant werden geschoven, zonder dat er antwoord op werd gegeven.

De kraakbeweging organiseerde haar verzet. Als er dan toch niet meer gepraat kan worden, moest het pand maar met geweld verdedigd worden. Misschien is de gemeente daar dan wel vatbaar voor. Volgens velen is de Groote Keyser ook op die manier behouden, dus kon het wellicht bij de Luyk ook. Er werden akties georganiseerd om de stemming erin te brengen, de paraatheid te verhogen, het mobilisatievermogen te vergroten. Ook om de geweldsdreiging, wanneer het pand ontruimd zou worden meer kracht bij te zetten. De gemeente wat voorproefjes te geven. M.i. liepen er 2 opvattingen over het gebruik

van geweld door elkaar. 1. dreigen met geweld en gebruik van geweld om de gemeente te dwingen naar je argumenten te luisteren, dat ze die zeer zorgvuldig overwegen. Dwz. je laat niet over je heen lopen en als ze niet willen luisteren, dan moeten ze het maar voelen. 2. dreigen met geweld en geweldsgebruik, waarbij het geweld zelf als argument voor de gemeente zou moeten tellen. De gemeente zou dan moeten zwichten voor het geweld zelf, niet voor de argumenten. Die tellen toch nooit.

Dit laatste is m.i. ook de opvatting van het Maf. Polak heeft zelf ook vaak aan dit argument meegewerkt, bijvoorbeeld bij de aankoop van de Groote Keyser. Hij wilde toen niet aan de ontruiming daarvan meewerken, alleen op grond van het feit, dat er weleens doden zouden kunnen vallen. I.p.v. openlijk toe te geven, dat onze argumenten juist waren en dat de bevolking achter ons stond, verkoos hij het te zeggen, dat hij voor ons geweld zwichtte, waarmee hij ons geweld criminaliseerde. Volgens mij gaat deze opvatting over geweld, waarbij geweld zelf het doorslaggevende argument is ten eerste in principe niet op. Je bereikt er geen vrije samenleving mee, het bestendigt eerder de onderdrukking.

Tevens kots ik van mensen, die voor geweld alleen zwichten, zowel van mede- als tegenstanders. Ten tweede gaat het in de praktijk niet meer op. Bij de Luyk is dat ook gebleken, de gemeente deinst er niet meer voor terug dat er eventueel doden zouden kunnen vallen, onder krakers of ME-ers. Dat moet dan maar. Zowel bij rechts als bij links begint het besef door te dringen dat je voor geweld alleen niet kunt zwichten.

De gemeente heeft alleen die kant van de geweldsdreiging willen zien en die in de pers breed uitgemeten. Geweld zou ons enige argument zijn. Waarop ze dan haar campagne voerde: *"de gemeente zwicht nooit voor geweld, wij zijn de baas in de stad"*, tenminste dat moest duidelijk worden.

Ondertussen stopte de gemeente de andere kant van de geweldsdreiging angstvallig weg, nl. dat onze geweldsdreiging wel op inhoudelijke argumenten was gebaseerd en daaruit voortkwam, dat er niet naar die argumenten

geluisterd werd, er geen antwoorden op gegeven werden. Ze verdoezelde dat het de gemeente zelf was, die onredelijk was, niet wou praten, chanteerde, niet naar argumenten wou luisteren en daardoor "rechtvaardig" geweld opriep. Het was juist de gemeente, die ons op basis van puur geweld en niet op grond van argumenten, wou dwingen "vrijwillig de Luyk te verlaten". Nogmaals: daarvoor zwichten betekent het licht doven.

Bij de stedelijke vergaderingen speelden beide opvattingen over geweld door elkaar. Omdat de gemeente eigenlijk niet meer wou overleggen, lag ook bij de eerste opvatting nl. dreigen met geweld om de gemeente tot werkelijke ipv. schijnoverleg te dwingen, het accent op de geweldskant. Hierdoor kwamen de geweldslijn en de wil tot overleg soms recht tegenover elkaar te staan. Ipv. elkaar aan te vullen leek overleg afbreuk te doen aan het dreigen met geweld en omgekeerd. De wil tot overleg leek soms nog slechts in autonome akties gerealiseerd te kunnen worden. De wil tot praten smeulde door, ondanks alle geweldsdreiging. De afschuw voor het geweld, voor de gewonden, die er weer zouden vallen, voor de dooien, die er konden vallen, was vrijwel bij iedereen aanwezig. Ook de dreigende nederlaag, lees: hetze, in de pers zette velen aan het denken. De Luyk moest hoe dan ook gewonnen worden, maar hoe? Er werd driftig naar uitwegen gezocht.

de CPN, de gebaren, de openingen

In de CPN breidde de pleuris zich verder uit. Sommige leden was het duidelijk dat het raadsbesluit fout was. Het regende afkeuringen uit de afdelingen, dwz. uit de arbeidersorganisaties aan de basis, die het eigenlijk voor het zeggen hebben, behoren te hebben. Onder die druk werd op allerlei manieren geprobeerd een ander standpunt in te nemen. Maar dat kon volgens het

bestuur niet zomaar... dat zou politieke zelfmoord zijn. De partij zou "ongeloofwaardig" worden (bij de PvdA, aan ons werd niet gedacht!) en de positie van de wet-houders zou ondergraven worden. Zo ontstond er paniek op het hoofdkwartier van de CPN in de Nieuwe Lelie-straat. Want hoe voorkom je ZONDER GEZICHTSVERLIES een ontruiming en vooral het daarbij behorende geweld? Hoe konden de gelederen van de partij weer gesloten worden? Hoe herover je het vertrouwen van de krakers? Het distriktsbestuur concentreerde zich op het comité tegen geweld. Anderen beseften echter dat zo'n comité machteloos was, want het sloeg nergens op. Er moest gewoon een nieuw standpunt IN de gemeenteraad ingenomen worden. En daarvoor waren "nieuwe politieke feiten" nodig, zodat de Luyk dan opnieuw in de raad kon komen. Dan zou de CPN fraktie "zonder gezichtsverlies" een ander standpunt, nl. tegen leeg opleveren van de Luyk in kunnen nemen.

Meerten werd aan de kant gezet, Sprey, Holvast en Saris gingen aan de slag. Alsof het spandoek op de Luyk -CPN verraad- er niet hing, belden ze aan, om met de bewonersters te bespreken of er nog openingen gemaakt konden worden, op basis waarvan de gemeente en krakers alsnog met elkaar konden praten.

Niemand van de bewonersters, binnenploeg en gasten, vertrouwden hen eigenlijk nog. *"Konden jullie niet lezen?"* Voordat je het weet hebben die politieke lui je er weer ingeluisd, verdraaien ze je woorden, verraden ze je, of heb je weer dingen gezegd, die je niet wou zeggen.

Voordat je het weet heb je initiatieven genomen, die niet in de lijn van de rest van de beweging liggen en als dat misbruikt wordt, krijg je alle kritiek en el-lende van heel de kraakbeweging op je dak en wordt je bovendien op radio STAD nog eens tegen je kameraden en vrienden uitgespeeld: *"met de bewoners is heel goed af-spraken te maken, maar ik zie steeds nieuwe gezichten om hen heen, die het gesprek overnemen, hen intimide-ren etc."* (Walter ETTY). Om kots en kots misselijk van te worden. Zoiets veroorzaakt onderling wantrouwen, speelt mensen, hier: bewonersters en stedelijke kraak-

beweging, regelrecht tegen elkaar uit en veroorzaakt niets anders dan het kapot maken van een beweging.

De CPN-ers, Meerten en Saris, waren doorgaans voorzichtiger met dit soort uitspraken, maar ook bij hen kromden je tenen. Tegenstellingen zijn er genoeg binnen de kraakbeweging, dat lijkt mij best gezond. Wanneer politici die echter tegen elkaar uit gaan spelen, kan er helemaal geen sprake meer zijn van overleg. In de eerste plaats niet meer naar de gemeente toe.

Wie van ons zou er nu weer zijn nek uitsteken naar al die linke soep, die politiek heet? Even horen wat ze te vertellen hebben:

"Polak gaat maandag (4 oktober, een week voor de ont-ruiming) naar New York, uit welingelichte kringen weten we dat de kans heel groot is dat hij de Luyk op grond van de openbare orde daarvoor nog ontruimt, door al die toestanden er omheen, zoals die jat-een-staalplaat-aktie. Er moet snel een gebaar vanuit de kraakbeweging komen om dat gevaar in ieder geval te keren. Daarna praten we wel weer verder."

Zo kwamen ze dus aan hun nieuwe politieke feiten. Chantage, een verkeerde politieke inschatting of een juiste inschatting van de grillen van Polak? Wie zal het zeggen. Het was in ieder geval duidelijk dat wij door hen, via hen, misschien wel voor hen, onder druk werden gezet. Er moest snel iets gebeuren, een gebaar, een brief. Nu was het wel zo dat het aktiecentrum en de bewonersters zelf al koortsachtig aan het zoeken waren naar uitwegen uit de malaise, naar voor ons mogelijke alternatieven en compromissen. Maar nu werden enkelen, de binnenploeg en de bewonersters, onder hoogspanning gezet om binnen 24 uur een gebaar te maken, een brief op te stellen aan de gemeenteraad. Weer kregen we geen tijd om dit alles uitvoerig met het aktiecentrum en de rest van de stad te bespreken. Weer isolering.

We staken onze nek uit. We schreven een brief waarin we 1. onze rechten en argumenten op een rijtje zetten, waarom we in de Luyk bleven zitten. 2. dat stomme gezeur over woordbreuk rechtzetten, zodat die hetze nu eindelijk eens ophield. 3. een gebaar naar de gemeente maak-

ten, dat tegelijk tegenover onze achterban en de rest van de stad verdedigd kon worden, nl. *"We willen praten, maar alleen over jongerenhuisvesting"*.

Een brief vol openingen, waarin puur formeel genomen niet veel nieuws instond. Het was echter een uitstekende poging uit de impasse te komen, gezien de hoogspanning. De CPN-ers gingen tevreden naar huis. Toch moesten ze nog even individuele krakers benaderen met de boodschap, dat dezen de 'nieuwe lijn' moesten bewaken. Er mochten geen nieuwe harde akties meer komen, want anders...

De kraakbeweging accepteerde de brief. Niet omdat men er nou zoveel heil van verwachtte, alswel omdat het geen kwaad kon dat mensen die op die manier iets dachten te bereiken, hun gang gingen. De geweldsdreiging bleef. Toch was er schijnbaar een perspectief bij gekomen. Het aktiecentrum draaide op volle toeren. Men bleef alert op een dreigende ontruiming en men bedacht initiatieven om compromissen te vinden met de PvdA. In gesprekken met de PvdA was namelijk gebleken dat hun argument de herkraak en onze houding ten opzichte van het GDH was. Hoewel die gesprekken uitzichtloos leken zochten we naar compromissen die aanvaardbaar zouden zijn voor heel de kraakbeweging. 's Maandags zouden er enkele brieven daarover de deur uitgaan. Gebaren.

Polak was op vakantie. De koningin haalde het in haar hoofd om juist in deze heksenketel op visite te gaan bij Jan Luykenstraat 1, het Rijksmuseum. Een regelrechte provokatie gezien het verleden.

10.000 krakersters alert bij de telefoon. 20 busjes ME cirkelden door de straten rond de Luyk. Kafka. Een demonstratie van 60 jongelui liep in de val, werd hermetisch ingesloten en preventief opgepakt. *"Als ze maar met hun poten van de Luyk afblijven"*, riep iemand die op het alarm was afgekomen.

Het wijkcentrum VPC kwam met het voorstel te bemiddelen tussen krakers en gemeente. Een rechtstreeks debat met de gemeente. Openbaar, zodat alle argumenten op tafel zouden komen, zowel voor de hele kraakbeweging, als voor de publieke opinie. Geen achterbakse perspropaganda, geen gezeur over woordbreuk meer. We voelden

ons sterk, we hadden goede argumenten. De Luyk was een rechtvaardige zaak. De argumenten van de gemeente konden we weerleggen. Eddy stuurde een brief dat zo'n gesprek zin had en gericht kon zijn op wederzijds begrip: " Hopelijk kan het debat ertoe bijdragen dat er het besef komt bij de bewoners dat gewelddadig verzet tegen uitvoering van dit raadsbesluit, dat aankoop ten behoeve van een sociale oplossing inhoudt, voor het College onbegrijpelijk is." Wij zouden van onze kant duidelijk maken dat het voor ons volstrekt onbegrijpelijk was dat we de Luyk moesten verlaten en hén wat besef bijbrengen. De gemeente zou komen. De toezegging van het debat was blijkbaar bedoeld om de verrassing van de overval te vergroten: 's maandags 11 oktober om 11 uur barstte het geweld los. Polak ontruimde met afschuwelijk veel geweld de Lucky Luyk.

Polak: " Gekonkludeerd mag worden dat er met succes naar gestreefd is het pand zonder vertraging en zonder gebruik van geweld te ontruimen. Het uiterste was gedaan om te voorkomen dat het gebruik van geweld in eerste instantie van de kant van de overheid zou zijn gekomen..... Het ging hier om de vraag of besluiten van de raad en rechterlijke uitspraken al dan niet moeten worden uitgevoerd, dan wel of er mensen of groepen zijn die menen dat zij zich buiten elke wet en regel kunnen stellen, en in laatste instantie om de rechtmatigheid van alle de overheid ten dienste staande middelen om het geweld dat van de andere kant wordt ontwikkeld, te keren/de kop in te drukken."

De demonstratie van zondag 16 oktober nav. de ontruiming van de Lucky Luyk en de noodverordening.

'deel 3'

waarom ontruimde Polak plotseling?

Over het politie-optreden tijdens de rollen wil ik twee dingen zeggen:

1. Ik weet nu wat knokploegen zijn, namelijk dat er aan hun geweld geen grenzen gesteld zijn, dat als ze je grijpen niet meer duidelijk is hoe je er je verdere leven lichamelijk en psychisch uit zult zien, doodsdreiging.
2. Ik weet nu wat razzia's zijn: dat niemand meer veilig is, dat je nergens meer veilig bent.

Iedereen ontkende iets van de ontruimingsoverval geweten te hebben. Het was Polak en Polak alleen, die daar de verantwoordelijkheid voor droeg. Hij heeft het gedaan buiten medeweten van de wethouders en de raad.

Het moest een verrassingsaanval zijn en dus moest de kans op uitlekken zo klein mogelijk gemaakt worden. Verder wilden enkele wethouders het uur 'U' niet weten, omdat dat een te zware belasting voor hen zou zijn.

Iedereen draagt de verantwoordelijkheid voor die ontruiming, niet alleen Polak, ook de wethouders en de raad. Ook de CPN. Een burgemeester kan normaal gesproken niet buiten iedereen om optreden. Tenzij men hem expliciet zijn vrije gang laat gaan. Wanneer de wethouders en de raad tegen Polak hadden gezegd: wacht met ontruimen want we zijn nog bezig andere politieke oplossingen te zoeken, dan was het niet gebeurd.

Het rommelde ontzettend binnen de CPN vlak voor de ontruiming. Er gingen zelfs stemmen op om de wethouders, Klinkenberg en Walraven, uit het college te doen stappen, als de Luik ontruimd zou worden. Walraven en Meerten, de fractievoorzitter, waren daar fel tegen. De wethouders zaten er voor de arbeidersstrijd, voor de ADM en moesten koste wat het kost blijven zitten. Na drie jaar was het

eindelijk gelukt om weer aan een progressief programcollege deel te nemen, dat kon niet zomaar weggegooid worden. Een ding is zeker: politiek gezien kwam de snelle ontruiming Walraven en Meerten uitstekend uit. Als het gelungel rond de Luik nog veel langer geduurd had, was de politieke schade voor de CPN niet te overzien geweest. Misschien was het wel tot een breuk binnen de CPN gekomen of waren ze gedwongen geweest uit het college te stappen. Ik zeg niet dat Walraven bij Polak heeft aangedrongen op een snelle ontruiming, dat zou slechts een stalinist in hart en nieren doen.

Eigenlijk is alleen Meerten het slachtoffer van de CPN-Luik-ellende geworden. Voor hem was na de Luik het politiek functioneren onmogelijk geworden. Ironisch genoeg kwamen zijn afscheidswaarden hierop neer: "*De CPN kent smerige praktijken om mensen met afwijkende meningen aan de partijdiscipline te onderwerpen*". Projectie?

Waarom ontruimde Polak plotseling?

1. Alle publiciteit was op zijn hand. Het was het gunstigste moment. Iedereen zat maximaal onder de plak van de GDH-woordbreukideologie. Wanneer er nu een openbaar debat zou komen, kon dat alleen nog maar afbreuk doen aan alles wat ze in de pers zo zorgvuldig hadden opgebouwd.

2. De discussie was voor de PvdA een week voor de ontruiming al gesloten. Krakkers konden alleen nog maar vertrekken. Aan andere gebaren hadden ze totaal geen boodschap. 'In die brief staat totaal niets nieuws'. Of zoals men over het initiatief van het wijkcentrum en dat van hun collegepartner, de CPN, namelijk het geen-geweld comité, dacht: 'Ach die kommunisten, zo naief. Krakkers maken daar alleen maar misbruik van om de zaak zolang mogelijk uit te stellen.'

3. Alle leden van het college van B&W waren in principe voor ontruimen. De PvdA uiteraard, de CPN niet echt tegen. Verder uitstel, verder praten, kon alleen verdere politieke ellende opleveren. Je kunt als gemeenteraad niet maandenlang bezig zijn met zo'n ellendige zaak als de Luik. De knoop moest maar eens doorgehakt worden, ook al staan er andere wegen open!

epiloog – de CPN demonstratie

De noodverordening heerste in de stad. Iedereen kon opgepakt worden. Zomaar, overgeleverd aan de willekeur van de politie. De Luik, Paula Pot en Binnenspiegel waren ontruimd. Daarbovenop kwam nog eens het geweld van t.v-piraat Einstein, die ons uit onze panden wou knallen. De CPN eerst actief in het roepen van 'geen geweld' wilde nu een einde maken aan de noodverordening. Ondanks het samenscholingsverbod riep ze op tot een grootse demonstratie tegen de noodverordening op woensdag 13 oktober 19u30. De basisafdelingen, waaronder delen van de arbeidersklasse, zouden gemobiliseerd worden. Het verzoek zou aan Polak gedaan worden om de noodverordening in te trekken. Polak zag de bui al hangen. Er hing een verdere eskalatie in de lucht. Hij liet het daarom op een deeltje aankomen. Hij zou de noodverordening om 19u00 intrekken, als de demonstratie niet door zou gaan! Zo wist Polak weer een demonstratie te verhinderen.

De CPN, eens zo strijdbaar, ging er godsgeklaagd op in en belde door dat het gelukt was en dat de demonstratie niet meer nodig was. De 200 mensen die toch nog kwamen werd door de CPN-ers hetzelfde meegedeeld: 'Mensen ga naar huis'. Enkelen waren duidelijk in feeststemming: het was gelukt. de kroeg in. Het was aan enkele vastberaden krakersters te danken dat er nog zoiets als een demonstratie uitkwam. Krakersters bedankt! Feest? Voor verschillende panden begon de noodtoestand pas goed. Een paar dagen later brandde een deel van de Keyser en een deel van radio Stad af.

Op zich genomen was het uitstekend om die noodverordening te bestrijden. Die noodverordening was afschuwelijk. Iedereen wordt erdoor vogelvrij verklaard. In principe elke burger in Amsterdam. Daartegen kwam de CPN terecht in opstand, het was inderdaad ook in haar eigen belang.

Haar eigen achterban, de arbeidersklasse en sympatisanten werden er in feite mee bedreigd. De kapitalistische staat toonde haar middelen, waarmee ze elke onlust uiteindelijk 'de kop in zal drukken'. Maar het verzet van de CPN was

enorm slap en toonde tegelijk haar dubbele houding tegenover Polak en de sociaal-democratie, met wie ze ook een bondgenootschap hebben gesloten en dus niet keihard konden aanvallen. De CPN dreigde slechts met haar macht om de noodverordening te doen ophouden. Streed voor het tijdstip. Niet tegen de noodverordening in zijn algemeenheid. Die demonstratie hoefde voor haar niet door te gaan. Wil je de noodverordening bestrijden, dan zul je het ook in verband moeten brengen met de zaak waar het in de eerste plaats om ging: de krakersters en de Luik. Dan moet je ook bestrijden wat ermee bereikt is. Er werd door de CPN nog wel in een machteloze verklaring geëist, dat de situatie zoals die voor de ontruiming lag, werd hersteld, maar daar werden weer geen konsekwenties aan verbonden, daar werd geen macht en geen grootse demonstratie aan gekoppeld. Hypocriet. Polak kon daarom ook zeggen dat de noodverordening een succes was geweest. Het pand was ermee ontruimd. Polak en niet hij alleen zal de noodverordening weer gebruiken als hij en de zijnen dat nodig vinden. Wij komen wel, als jullie aan de beurt zijn.

de bezetting van de Nieuwe Leliestraat

Tientallen mensen dakloos, 170 arrestanten, honderden mensen zwaar mishandeld, vele geestelijk en lichamelijk gewond. Een strijd, een symbool tegen knokploegen verraden. Aan dat alles was de CPN mede verantwoordelijk. Over het geheel genomen kwam haar rol daarop neer, dat ze voor een ontruimingsbesluit van B&W hadden gestemd en daarna tegensputterde met machteloze initiatieven, die eerder de functie hadden de partijlading te dekken dan om keihard tezamen met de kraakbeweging te strijden tegen ontruiming van de Luik. Er waren krachten binnen de CPN die dit van hun partij niet pikten. Krakersters en sympatisanten, die actief lid waren van de partij voelden zich verraden door hun

eigen partij, een partij waar ze lid van geworden waren omdat die macht had, op solidariteit kan rekenen van grote delen van de bevolking. Omdat die partij met die macht wil strijden tegen kapitalisme en speculatie. Die krakersters, die leden van de CPN, die de stemming binnen de kraakbeweging haarscherp aanvoelden, stonden voor de keus: uit de CPN stappen en daarmee de macht en die solidariteit voortaan als verloren beschouwen. Of er keihard tegenaan gaan en dit verraad als een miskleun beschouwen van een partij, die nog wel allerlei mogelijk heden in zich heeft. Een miskleun, die kwam omdat grote delen van de partij niet goed geïnformeerd waren, de interne partij democratie niet werkte of tegengewerkt werd, tenslotte omdat er een groot gebrek aan politiek bewustzijn bij de achterban is over waar de kraakbeweging nou eigenlijk mee bezig is, waar ze voor strijdt. Een ding was duidelijk: zomaar lid blijven van de CPN kon niet. Ook kon het konflikt daar binnen die CPN niet zomaar uitgepraat worden. Die krakersters hadden al weken lang geroepen en gediscussieerd dat de lijn van de partij moest veranderen. Praten alleen hielp niet meer, men werd steeds met halfslachtige compromissen en initiatieven onder tafel geluld, zonder dat er maar iets veranderde. De CPN is altijd een partij geweest die zei dat je zonder macht en akties kon lullen wat je wilde, maar dat er dan toch niets veranderde. Dat bleek nu perfekt van toepassing op haarzelf. Aktie moest er komen, maar dan binnen de CPN! De partij moest eens flink aan zijn oren getrokken worden. Moest zelf maar eens voelen wat de Luik betekende. Deze leden van de CPN, deze krakersters die de slachtpartij op straat hadden meegemaakt, die het gedraai en gekonkel van hun partij als krakerster en als partijlid hadden beleefd, besloten de Nieuwe Lelie te bezetten. Veel Nederlanders en krakersters, die geen lid zijn van de partij, zullen hun schouders voor een bezetting ophalen. We zijn al zo gewend aan bezettingen. Wat stelt zoiets nou voor? Zeker gezien wat er gebeurd is rond de Luik. Voor de meeste leden, vooral de oudere, van de CPN was het een nachtmerrie, dat hun gebouw bezet werd en

dan nog wel door eigen leden. Het was alsof je een heilige koe omver trok. Veel oud-kommunisten hebben de belegering van Felix Meritis meegemaakt in 1956 en de onderlinge solidariteit leeft in de partij als bij geen ander. (behalve dan bij ons!)

Het gebouw is hun gebouw, hun symbool. Voor hen is de CPN de enige echte democratische partij, waarin alle leden via de afdelingen mede bepalen wat de partij doet. Elk konflikt kan op de gewone democratische manier uitgepraat worden. Elk besluit is een democratisch besluit. Zelfs de 'royementen' van vroeger. De CPN is nog een van de weinige partijen, waarin die onderlinge solidariteit en strijdbaarheid leeft en samengaat met een gezonde dosis partijliefde. Fouten zijn er bij de Luik beslist gemaakt, konlikten zijn er te over tussen horizontalen en vernieuwers, mannen en vrouwen. Maar samen voor de partij, het gebouw en de krant!

De bezetters knalden daar dwars doorheen. Voor het oog van heel de Nederlandse pers bezetten ze het gebouw van de CPN, sloten kameraden partijleden buiten hun gebouw: 'je komt er niet in!' Met hun aktie toonden ze aan dat de partijdemocratie maar schijndemocratie was, stelden ze de partij op één lijn met andere rechtse partijen, terwijl de partij toch een enorme historische achtergrond heeft van anti-kapitalismestrijd, anti-fascisme strijd, arbeidersstrijd etc. Een bezetting van hun gebouw, dat kan niet. Dat is nog nooit voorgekomen, zelfs niet bij de Nieuwmarktrellen.

Maandagmiddag 18 oktober om half vijf bezetten ongeveer twintig kraker-leden van de CPN het distriktsgebouw van de CPN aan de Nieuwe Leliestraat. De ketting ging om het hek en de discussiestukken en verklaringen werden uitgedeeld! Het distriktsbestuur werd ingelicht en kameraden, die aan de poort verschenen om het gebouw binnen te gaan werd gezegd dat dat niet kon, omdat de boel bezet was. Tegen zeven uur 's avonds verzamelden zich steeds meer boze partijgenoten aan de ingang van het distriktsgebouw. Ze wilden naar binnen om te vergaderen. Binnen zaten drie distriktsmannen die de bezetters vertelden dat ze via de

telefoon vernomen hadden dat 'andere partijgenoten inmiddels zo waren doorgeslagen dat ze knokploegen aan het formeren waren om ons uit het gebouw te halen'. (citaat uit CPN-brochure van de bezetters).

Het gaat er mij niet om, deze knokploeg zonder meer moralistisch te veroordelen en gelijk te stellen aan knokploegen van spekulanten. Wel is het bijzonder interessant om te zien hoe de CPN en zijn achterban in woord en daad met geweld omgaan. Het verschijnsel knokploegen en orde diensten komt bij de CPN wel vaker voor.

In de eerste plaats komen ze voor om hun vergaderingen en demonstraties te beschermen. Om er zorg voor te dragen dat er rustig gepraat en gedisciplineerd gediscussieerd kan worden.

In de tweede plaats zijn bij hen de discussies niet altijd even rustig, er staan vaak grote belangen op het spel en ze maken in hun standpuntbepaling vaak vijanden. In de derde plaats is er bij hen, ook bij massale akties, geen scherpe en abstracte scheiding tussen woord en politiek aan de ene kant en macht en geweld aan de andere kant.

Op grond van deze achtergrond zou je toch kunnen zeggen, dat ze enig begrip en solidariteit op moesten kunnen brengen voor de strijd van de kraakbeweging en het geweld waar dat helaas soms mee gepaard gaat.

De Luik was een symbool tegen knokploegen. De bezetters bezetten de Nieuwe Lelie omdat de CPN dat symbool verraden had en niet tegen knokploegen was opgetreden. Deze mensen wilden de bezetters eruit rammen, beseften ze waar de strijd om de luik om ging?

Tegen één van die woedende CPN-ers buiten werd gezegd, dat de partij geëist had dat de Luik niet gewelddadig ontruimd mocht worden en dat dat in tegenstelling was met waar hij mee bezig wou gaan. Hij antwoordde: "Ja maar dat is wat anders, dit is GVD mijn eigen gebouw!" Blijkbaar heeft die achterban ook weinig gevoel voor de dagelijkse realiteit van krakersters: wij worden regelmatig gekonfronteerd met huiseigenaren, die denken 'hun' huis te moeten terugpakken met knokploegen.

Nogmaals ik wil hen niet vergelijken met spekulanten-beroepsknokploegen.

Misschien is er eerder een vergelijking mogelijk met de herkraak: wij pakten 'onze Luik', 'onze woning' terug. Blijkbaar moet het geweld en het dreigen met geweld toch beoordeeld worden naar de achterliggende motieven en argumenten. De een doet het om er geld aan te verdienen, te spekuleren ten koste van andere mensen. De ander om zijn clubhuis in te kunnen. Wij om te kunnen wonen, en om ons te beschermen tegen knokploegen.

De meer parlementaire tak van de CPN loopt daartussen te roepen: geen geweld, geen geweld, zonder naar de argumenten te kijken. Eist van de PvdA dat de Luik zonder geweld ontruimd moet worden, ziet dan machteloos en berustend toe, hoe diezelfde PvdA haar naait en verraadt door met een zeer gewelddadige overval de Luik te ontruimen. Terwijl die naïevelingen van de CPN, overigens terecht, nog bezig waren een politieke oplossing te zoeken. Het wordt tijd dat de CPN een ordedienst bij de PvdA neer zet.

De bezetters konden, weliswaar met een zeker gevoel van onpasselijkheid, enig begrip voor de geweldsdreiging van de mensen buiten opbrengen. Ik neem tenminste niet aan dat ze voor het geweld alleen gezwicht zijn. Een telefoontje naar het stedelijk alarm en de zaak was gepiept geweest. Ze schrijven: *"Naarmate de dreigementen serieuser werden, lieten wij ze binnen om hun vergadering te houden."* De bezetting werd voortgezet in een grote zaal van het gebouw.

De eisen, die de bezetters in de persverklaring hadden gesteld waren:

1. Fractie en distriktsbestuur moeten in het openbaar erkennen dat zij inzake de Luik-kwestie fouten hebben gemaakt.
2. kontakten die er vroeger bestonden tussen partijfunctionarissen en mensen die actief zijn in de kraakbeweging moeten hersteld worden.
3. Aktieve ondersteuning van het verzet tegen de huidige stadspolitiek, die funest is voor Amsterdam.
4. Indien het college van B&W niet erkent dat rondom de

Lucky Luik onjuiste beslissingen zijn genomen, en dat het instellen van de noodtoestand een verwerpelijke zaak is geweest, en dat Polak deze in de toekomst niet meer mag instellen, stapt de CPN uit B&W.

Toen kwamen de afgevaardigden van de verschillende afdelingen uit de stad: "Kameraden, wij stonden achter jullie tijdens jullie strijd om de Luik. We hebben voor jullie geknokt, om dat kleine beetje sympathie, dat jullie krakers in onze afdeling hebben, te behouden... Maar, kameraden, wat jullie nu maken, de Nieuwe Lelie bezetten, dat kan niet. We verzoeken jullie dringend de bezetting onmiddellijk op te heffen. En Walraven hebben we juist keihard nodig in de strijd tegen de bezuinigingen, dus die wethouder kan echt niet weg... Kameraden, succes!"

De afdeling Osdorp. De ene afdeling na de andere.

De druk was groot. Nu niet meer door middel van dreiging met fysiek geweld, maar door diep verontwaardigde partijgenoten. "GVD, nu is het weer zo dat wij naar hen luisteren in plaats van zij naar ons." riep een bezetter.

De bezetting ging door en er werd met het partijbestuur onderhandeld.

"Om tien uur begonnen de onderhandelingen. Het was een emotionele aangelegenheid waarbij partijboekjes dreigend omhoog werden gehouden. Dat duurde tot vier uur in de nacht. Ons werd voorgehouden dat de CPN een stapeltje moties in zou dienen. De inhoud stond 'ongeveer' vast, maar we mochten niets verder vertellen. Voor ons was de inhoud genoeg. Als de CPN in het raadsdebat die moties in zou dienen, zou de houding van de partij zó dubbel, zó tweeslachtig, zó tegengesteld aan eerdere uitspraken van 22 september zijn, dat de positie van de CPN in het college van B&W onhoudbaar leek.

Het openlijk toegeven van fouten die gemaakt waren door de partij werd ons die avond ook beloofd. Dat was voor ons voldoende om de bezetting op te heffen. Om half vijf 's ochtends konden we allemaal het gebouw verlaten. De bezetting had precies 12 uur geduurd." (citaat brochure)

Tijdens het raadsdebat viel Jeroen Saris, die inmiddels fractievoorzitter was geworden, in felle bewoordingen de beslissing van Polak aan om de Luik te overvallen, "ter-

wijl er nog genoeg andere diplomatieke oplossingen mogelijk waren." In een paar zeer diplomatiek gestelde zinnen gaf hij toe dat de CPN fouten had gemaakt en nog diplomatieker: "De CPN heeft altijd gevonden, dat vernielingen niet de juiste weg zijn om de maatschappij te veranderen." Op de knieën door een agressieve Polak. CPN, waar blijft in godsnaam jullie trots?

Frank Köhler van de PSP merkte tijdens het debat sneerend op dat de CPN totaal in verwarring heen en weer rende tussen het kamp van de anarchisten en dat van de sociaal-democratie. Waarschijnlijk rook hij verkiezingswinst. Maar laten we nu eens echt eerlijk zijn: wat heeft de PSP eigenlijk voor de Luik gedaan?

De CPN kon ons verraden, omdat wij iets van hun konden verwachten. Wat kunnen we eigenlijk van de PSP verwachten? Ik heb trouwens het idee dat de CPN heen en weer zwalkte tussen haar eigen program en dat van de PvdA!

konklusie

De CPN is niet echt solidair met ons. We hebben te weinig steun en sympathie in hun achterban. Dit komt aan de ene kant omdat er voor hen andere belangen liggen zoals werkgelegenheid en bezuinigingen. Aan de andere kant ziet die achterban ons teveel als groepering die teveel voor zijn eigen belang opkomt. Te weinig wordt onze strijd tegen woningnood, speculatie, stadsverkrotting en knokploegen als ook hun strijd, hun belang gepresenteerd. Om deze onderlinge solidariteit tot stand te brengen is er nog ontzettend veel politieke arbeid te verrichten, zowel door de kraakbeweging als door de CPN zelf.

Dit gebrek aan solidariteit leidde ertoe dat de CPN weigerde om haar macht voor onze strijd om de Luik in te zetten. Ze beperkte zich tot woorden en machteloze initiatieven. Met woorden stond ze vaak achter ons, maar

wat daden betreft was ze eerder bezig haar macht te versterken ten koste van ons. Ze weigerde haar achterban actief voor het behoud van de Luik te mobiliseren, grote demonstraties te organiseren. Extreem gezegd, haar geweldsmiddelen zoals solidariteitsstakingen te organiseren. Daar ligt momenteel de echte politieke onhaalbaarheid.

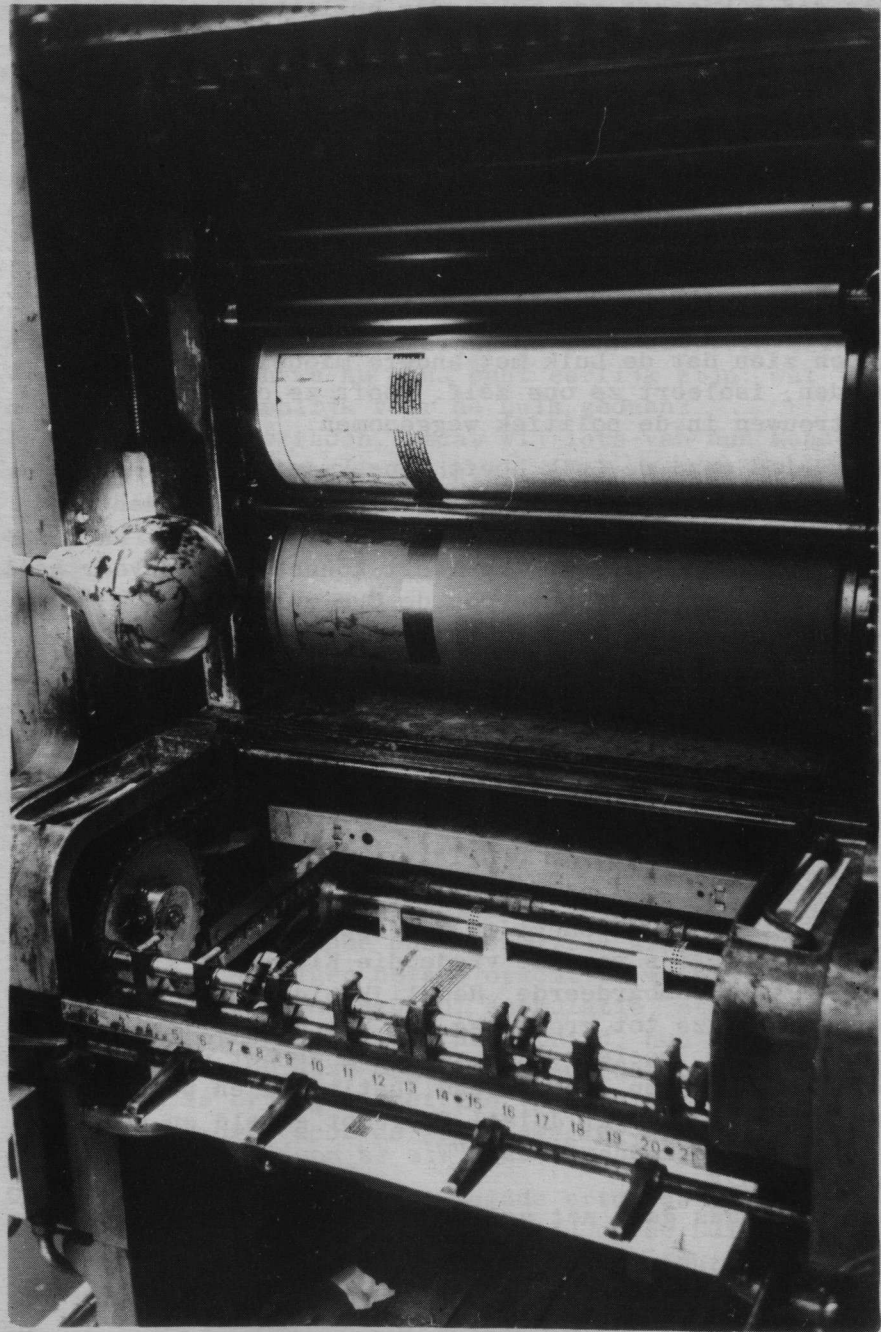
Haar woorden: " *Laat je niet isoleren, isoleer het MAF*" zijn daardoor dan ook door en door moralistisch. In plaats van opbouwende kritiek te leveren door haar eigen middelen voor ons in te zetten en daardoor te laten zien dat de Luik met andere middelen behouden kan worden, isoleert ze ons zelf. Heeft ze onderhand elk vertrouwen in de politiek weggenomen.

De strijd rond de Luik heeft consequenties, die verder gaan dan de Luik zelf. Het niet afdoende optreden tegen knokploegen, waar het bij de Luik op neer komt, het isoleren van de kraakbeweging heeft consequenties voor heel de linkse beweging, ook voor de CPN zelf.

Zoals de zaken nu liggen heeft de kraakbeweging weinig van de CPN te verwachten, ook in de toekomst. Dat kan pas veranderen als de CPN het belang van de kraakbeweging ook als haar eigen belang gaat zien. Als de kraakbeweging aktiever haar strijd als politieke strijd aan de arbeiders en verdere achterban van de CPN weet te verkopen. Het onderscheid tussen horizontalen en vernieuwers is daarbij lood om oud ijzer.

De PvdA liegt gewoon. Hun slogan: "*Het woord is ons hoogste wapen*" (den Uyl in Krasnapolsky) lijkt veel op de Nobelprijs voor de vrede die Kissinger kreeg, omdat hij Vietnam bombardeerde. Redelijkheid is wel het allerlaatste wat ze tot grondslag van hun beleid inzake de Luik maakten, veeleer: Hoe verkopen we het niet optreden tegen knokploegen, het falend justitieel en politiek beleid als redelijk? Juist! Door bot geweld en het instellen van de machtsvraag: "*Wie is nou eigenlijk de baas in de stad?*"

Maar een baas gaat net zolang te water tot wij hem laten barsten!

Media-offensief in oorlogstijd

1. De inleiding

amsterdam op herhalingsoefening de rest weet het niet meer

In twee kranteartikeltjes wordt in een klap duidelijk waarom wij bij alles wat er met ons gebeurt is:

TOCH zelf weer een boekje zullen moeten maken om ons eigen verhaal en onze eigen ideeën over de gebeurtenissen naar buiten te brengen;

TOCH dringend weer eens bij onze ouders langs zullen moeten gaan om te zien of zij in ieder geval nog een willig oor hebben. en vooral: hun twijfels blijven houden over de berichtgeving, tot het moment dat zij ons zelf gehoord hebben;

TOCH maar weer een analyse maken van de dagbladen: hoe zij over ons schreven, de media.

De 'objektieve' uitleggers, en daarnaast de televisie en de foto's als zichtbaar bewijs:

DAT ER DEZE KEER NIETS ANDERS GEBEURD IS

DAT ONZE AKTIES VERTROEBELD WORDEN DOOR RELLEN

EN VOORAL:

DAT WIJ ONZE PLAATS NIET MEER WETEN.

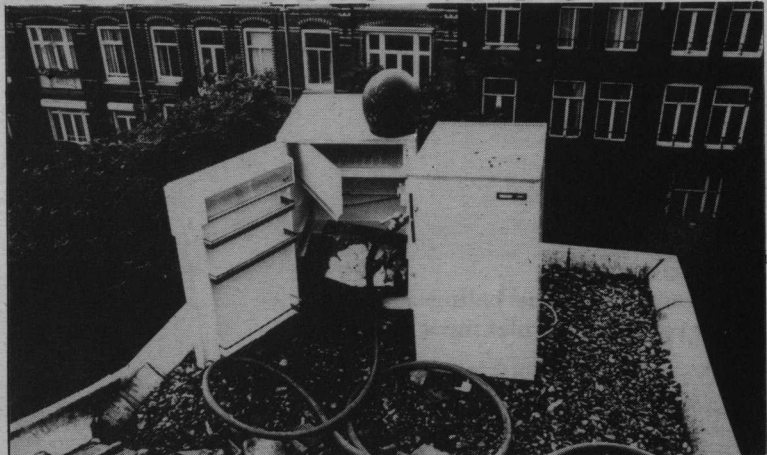
Waarom zouden we de uitleggers voor de zoveelste keer laten zien dat zij: tendentieus, bevooroordeeld, sensatiebelust, maar vooral

van ons geworden zijn

In dit hoofdstuk 'MEDIA-OFFENSIEF IN OORLOGSTIJD' een aantal ongenueanceerde stellingen.

Bekende beelden

Vertrouwde beelden. Een tijdlang dachten we dat Amsterdam weer een gewone stad was – zonder barricades, zonder traingas, zonder knuppels en schilden, zonder kapotte ruiten. Maar dat waren dromen. Alles wijst erop dat we binnenkort weer op herhalingsoefening moeten.

De krakers van de 'Lucky Luyk', het patriciërspan in Amsterdam-Zuid waar ooit ex-notaris Slis zou neerstrijken, zijn in elk geval op alles voorbereid. De burens, de Dienstenbond van het CNV die het voormalige kantoor van ex-notaris Slis heeft betrokken, trouwens ook.

't Is droevig allemaal. Niet alleen gaat er een grote dreiging uit van deze toestand. Het kost de gemeenschap ook heel wat geld: veel barricademateriaal is gestolen, er worden veel overwerkuren aan M.E.-ers uitgekeerd en de gemeente heeft gisteren de eerste maandelijkse termijn van 3000 gulden aan Luyk-eigenaar Bertus Luske uitbetaald. Dit laatste omdat de koop – dankzij de woordbreuk van de krakers – nog steeds niet rond is.

Grebbekrabbels Betuwse Courant

Onbekende personen, die in ieder geval iets te maken hebben met „Lucky Luik”, wat dat dan ook moge zijn, kladderden woensdagmorgen 25 augustus j.l. de voorzijde van de Rabo-bank op het Frederik van de Paltshof te Rhenen onder de witte verf. Zij brachten met grote letters op de glazen deuren het opschrift aan: „Die Lucky Luik pest terug”. De directeur van de Rabobank de heer Voorthuizen kon geen verklaring voor deze aktie vinden”. Ik heb met niemand moeilijkheden en dit komt bij mij onduidelijk over”, aldus de heer Voorthuizen. Het schoonmaakbedrijf „Bert Jan” uit Rhenen had geruime tijd nodig om de verf te verwijderen.

2. Journalistiek

alles is al gezegd

alles is al geschreven

Er wordt gezegd dat wij met de Lucky Luyk op het absolute nulpunt zijn terechtgekomen.

Er wordt gezegd en geschreven dat wij meer dan ooit behoefte hebben aan bezinning.

Er wordt gezegd dat onze argumenten tot klicheetaal zijn verworpen en onze rellen tot rituelen.

Er wordt gezegd dat de kraakbeweging nog bestaat bij de gratie van een harde kern.

Alles duidt op een journalistieke vermoeidheid. De mediawereld haakt af. De

mediawereld is naarstig op zoek naar een nieuw onderwerp, naar een nieuw item. We zijn leeggezogen, er gebeurt niets nieuws meer, er zit geen beweging meer in, geen onderwerp voor een lekker lopend artikel.

Eventjes leek het nog lekker te lopen. De bommen en de maf. Maar de overheersende tendens wordt door twee journalisten in een groot artikel naar voren gebracht: „Ze deden hun werk met gepaste journalistieke nieuwsgierigheid. Die nieuwsgierigheid is omgeslagen in weezin.”

Journalistieke weezin

De barricades van de Vondelstraat liggen al 2½ jaar achter ons. Zij vormden een begin van een reeks van zich herhalende ongereldheden tussen gewapende krakers en politiemensen. In de Amsterdamse straten groeide het geweld. De rellen rond de Lucky Luyk sluiten de serie voorlopig af.

Twee Parool-verslaggevers, CAREL BRENDEL en THEO GERRITSE, volgden de meeste ontwikkelingen op de voet. Zij zagen in het voorjaar van 1980 de eerste keien uit de grond gaan in de Vondelstraat. Zij zagen afgelopen maandag, tweehonderd meter verder, in de Van Baerlestraat een tram in vlammen opgaan. Zij slikten veel traangas en moesten talloze keien en wapenstukken ontwijken.

Ze deden hun werk met gepaste journalistieke nieuwsgierigheid. Die nieuwsgierigheid is omgeslagen in weezin. Hoe die weezin is ontstaan beschrijven zij in een persoonlijk getint relaas over 2½ jaar groeiend geweld met zijn randverschijnselen. De gerechtvaardigde woede van twee verslaggevers.

HOE DE KRAAKBEWEGING SYMPATHIE VERSPEELDE

---

door CAREL BRENDEL en THEO GERRITSE

De barricades van de Vondelstraat liggen al 2½ jaar achter ons. Zij vormden een begin van journalistieke nieuwsgierigheid waar elke andere beweging het bij aflegde. Nieuw waren de leuzen, nieuw waren de vormen van actie. Nieuw was de aantrekkingskracht: er was geen enkel zichzelf respektierend blad dat er niet over schreef.

De barricades van de Vondelstraat liggen al 2½ jaar achter ons. De journalisten liggen al 2½ jaar op zijn minst een half jaar achter ons. En elke keer proberen wij hen er opnieuw bij te trekken. Na elke rel nemen wij weer de moeite om de pers die informatie te geven, die zij zelf tussen de straatstenen zouden hebben kunnen vinden.

Waarom nog analyses van de pers maken? Uitleggen wat er nu weer niet klopte van hun kolommen? Waarom zouden wij dat nog doen?

HOE DE MEDIAWERELD HAAR KOLOMMEN VULT

door „WAAROM WILT U UW NAAM NIET NOEMEN”
en „NAMENS WIE SPREEKT U EIGENLIJK”

MAANDAGOGHTEND elf uur op de stadsredactie. De telefoon gaat. 'De Lucky Luyk wordt ont-ruid!' De stadschef polst de aanwezige redacteuren. Wie gaat er naar toe? Niemand reageert. Niemand heeft trek. Journalistiek plichtsbefes zorgt ervoor dat binnen en paar minuten toch enkele verslaggevers op weg gaan naar de Jan Luykenstraat.

De bekende beelden die Amsterdam al drie jaar krijgt te zien: vernielde bouwketen, brandende auto's, rondvliegende stenen, glasgerinkel, meppende ME'ers, twaalfjarige kinderen met kelen die ze nauwelijks kunnen vasthouden. Traangas waardoor de ogen dichtslaan, de wangen branden en je het gevoel krijgt van een verschroefde luchtplijp.

Dieptepunt van de dag: het uitbranden van een tram. Kosten voor de gemeenschap: één miljoen gulden. Tot diep in de nacht gaat het geweld door. En de schademeter tikt gestadig door.

Wie gaat er naar toe? Niemand heeft trek

Weer is daar die wrevel na dit telefoontje. Wat is er toch de afgelopen drie jaar veranderd? Waarom valt de journalistieke plicht zo zwaar als Amsterdam in brand staat? Tweeënhalf jaar geleden was dat nog anders. Niemand wilde de activiteiten van de kraakbeweging missen. De barricades van de Vondelstraat in februari/maart 1980, het kroningfeest van Beatrix en de Orwellachtige ontruiming van de Prins Hendrikkade waren gewilde evenementen. Ondanks de toen ook al voorkomende excessen en gevaren werd de kraakbeweging door ons als verslaggevers met een zekere journalistieke welwillenheid tegemoet getreden.

Maar met dat succes is het ook meteen de verkeerde kant opgegaan. Al in de Vondelstraat kwamen ook de minder aardige trekken van de kraakbeweging naar voren. Het

opportunistische begrip van de politici versterkte de vleugel van de kraakbeweging, die niets moest hebben van compromissen en die het vooral om *permanente strijd tegen het systeem* was te doen.

De spontaan opgeworpen barricades hadden ook een ander gevolg. De woede van de krakers werkte als een magneet op andere jeugdige groeperingen. Kansarme stadsjeugd ge-

bruikte de onlusten om zijn onbehagen te uiten via puur vandalisme, plundering en terreur.

De kraakbeweging heeft zich nooit van deze ballast willen ontdoen. Integendeel, de punkers, chatoten, F-siders en ander ongeregeld goed werden als welkome stoottroepen binnengehaald en bij elke dreigende ontruiming als wapen achter de hand gehouden.

Was er niet van het begin af aan al een kleine fout ingeslopen? Dat er dingen gedaan werden, die niet mochten, die niet gestraft werden?

Het is een analyse waard om bij elk dagblad na te gaan, wanneer zij vinden dat er iets niet in de haak is. Elk dagblad heeft eigenlijk van het begin af aan zin gehad OVER IETS VAN DE KRAAKBEWEGING. anneer wij daar geen oor naar hebben, maar zelf ons tempo en ons moment willen bepalen voor de discussies die wij zelf nodig en belangrijk vinden, dan geven de journalisten ons een koekeje van eigen deeg:

Wie is de baas?

Wie is de basis?

HOE kwam dat nou? Dat had te maken met de structuur van de kraakbeweging, of eigenlijk het gebrek aan structuur. Binnen de beweging bestond een sterke weerzin tegen centralistische leiding, en hechte men veel belang aan de opvattingen van de 'basis'.

Die basis was allerminst een eenheid. Aan de ene kant de gematigde vleugel, die bereid was tot overleg met de overheid, en aan de andere kant de 'nihilisten', die alleen heil zagen in de slogan: *Deze rechtsstaat is de onze niet*. Bij elk conflict werden de gematigden opzij geschoven door degenen die koste wat kost op een confrontatie uit waren. De gematigden wilden zich echter ook weer niet distantiëren, dus schoof de kraakbeweging steeds verder de radicaliteit en het maatschappelijk isolement in.

DOOR arrogantie, egoïsme en gebrek aan zelfkritiek staat de kraakbeweging inmiddels ver van de gewone bevolking af: Waarschijnlijk hebben de krakers zelf moeite om dat te constateren door het vele begrip van de plaatselijke politiek, die overigens ook al ver van de bevolking afstaat. Want daar ligt eigenlijk de grote fout. De jarenlange verwaarlozing van de woningnood onder jongeren is omgeslagen in het verwaarlozen van andere bevolkingsgroepen.

Dat alles heeft het plezier weggenomen om ook maar iets te schrijven over kraken. Een oorspronkelijk sympathieke en sociale beweging wekt nu alleen nog maar wrevel en irritatie op. Die irritatie bestaat niet bij stakingen van buschauffeurs of acties van verpleegsters tegen ziekenhuissluitingen of de strijd tegen het dichtgoolen van Ford en de NSM.

Aan de reportages van en rond de rellen werkten mee: Ronald Bartlema, Carel Brendel, Roy Buyze, Theo Gerritse, Frans Heddema, Tracy Metz, Bart Middelburg, Maria Sitniakowsky en Corrie Verkerk.

Hoe is het mogelijk dat wij met een volledig gebrek aan structuur ons zouden kunnen WILLEN ontdoen van punkers, chaoten, f-siders en ander ongeregeld goed???

Het komt er in feite op neer dat wij ons gewoon niet van elkaar willen distantiëren. Al vanaf de Vondelstraat niet. En dat is precies het gevaarlijke. In HET HEK MOET VAN DE DAM schreven we: „De manier van leven en van verzet in de Vondelstraat was gevaarlijk, een regelrechte bedreiging voor en provokatie aan de bestaande orde. En er was besmettingsgevaar. Daar hebben ze ons dan ook genadeloos op gepakt, dat werd afgepakt en kapot gemaakt: tot hier en niet verder.”

En onze journalisten gaan weer braaf achter de tiepmasjiene zitten. Zij schrijven hun kolommen vol. Wat zou er gebeuren wanneer bij stakingen buschauffeurs een tram zouden laten uitbranden. Om maar een voorbeeld te noemen. Het zou het dieptepunt worden genoemd van de staking van buschauffeurs. De buschauffeurs zouden arrogant zijn en bedwelmd zijn geraakt door degenen die kost wat kost op een konfrontatie uit zijn. Waarom schrijven journalisten nog??

Alles is al gezegd. Alles is al geschreven. De grenzen van de journalistiek zijn vastgesteld en de journalisten verstenen.

---

3. Sjabloontaal

arme kerels en hun strijd met het hoofdstedelijk gespuis

ARME KERELS OOK.

**S MORGENS NOG ONTWAAKT IN
HET VREEDZAME MAASTRICHT, EN
NU, LUTTELE UREN LATER IN EEN
MEEDOGENLOZE STRIJD VERWIK-
KELD MET HET HOODSTEDELIJKE
GESPUIS.”**

AMSTERDAM – Burgemeester Polak van Amsterdam maakt een zelfverzekerde indruk. Zijn reis naar Amerika; zijn terugkomst maandag en de ontruiming van de Lucky Luyk hebben geen sporen nagelaten. De kritiek die van veel kanten is gekomen op het feit dat hij noodverordeningen uit de gemeentewet heeft gebruikt om de stad rustig te kunnen houden, hebben geen indruk op hem gemaakt. „Laat die critici maar eens zeggen wat er dan had moeten gebeuren. Tjonge, tjonge, wat is het makkelijk om alleen te zeggen wat niet had moeten plaatsvinden.”

AMSTERDAM — De kraakbeweging van Amsterdam maakt een zelfverzekerde indruk. Haar reis naar Berlijn en Zürich; haar terugkomst maandag en de ontruiming van de Lucky Luyk hebben geen sporen nagelaten. De kritiek die van veel kanten is gekomen op het feit dat zij het gebied in de kortste keren had herschepen in een chaos door met bergen straattegels en -stenen barrikades op te werpen, heeft geen indruk gemaakt op de kraakbeweging. „Laat die critici maar eens zeggen wat er dan had moeten gebeuren. Tjonge, tjonge, wat is het makkelijk om alleen te zeggen wat niet had moeten plaatsvinden”.

Uit het hele land opgetrommeld voor het gevecht

AMSTERDAM - In de Alexander Boersstraat loopt een jongen van een jaar of twintig, gekleed in een spijkerbroek en een leren jack en kenelijk niet erg thuis in Amsterdam. Hij heeft tenminste een grote kaart van de hoofdstad in zijn handen en hij draait 'm nog maar eens om want zó vindt je het ook niet. Die Jan Luykenstraat, die is hier toch ergens in de buurt?

In de Alexander Boersstraat loopt een jongen van een jaar of twintig, gekleed in het blauw, met witte helm, gasmasker op, stok en schild in de hand, en kennelijk niet erg thuis in Amsterdam. Hij heeft tenminste een grote kaart van de stad in zijn handen en draait hem nog eens om en om, want zo vind je het ook niet. Die Jan straat, die is hier toch ergens in de buurt?

Eén van de vele rel-toeristen die gehoor hebben gegeven aan de oproep die de kraakbeweging het land heeft ingestuurd om zo snel en massaal mogelijk naar Amsterdam te komen, en waaraan op grote schaal gehoor is gegeven.

'We hebben het goed gedaan'

De wording van een sociale actie

Heeft er iemand van de journalisten
NIET naar de politie geluisterd?

Heeft er iemand van de journalisten
geprobeerd om de rel te beschrijven als
een feestelijke gebeurtenis?

De letterkast van de journalist is niet
meer in verwarring te brengen. Er is een
ontruiming en een rel. Er zijn krakers en
relschoppers. Er is Polak en er is een
harde kern. Het lint rolt vanzelf uit de
tiepmasjiene.

Tram uit rails

De honderden actievoerders waarden toen uit in de richting van het Museumplein en in westelijke richting, met name naar de Van Baerlestraat. Daar lieten de actievoerders op het kruispunt met de Willemsparkweg een tram uit de rails lopen, nadat een voorganger nog net op tijd weg had kunnen komen van het

strijdtonel.

Een vat met olie dat in de buurt lag in verband met werkzaamheden aan het wegdek werd omgekleperd en in brand gestoken. Ook de tram vatte vlam en brandde uit voordat de brandweer een eind had kunnen maken aan de glitzwarte en dikke rookontwikkeling.

lijn 10 tram nr. 689 komt aan terwijl op het midden van het kruispunt een barrikade in aanbouw is....

tram wil linksaf naar het vondelprak. de bestuurder wordt duidelijk, door meerdere mensen en herhaaldelijk gezegd, geduid en geroepen te blijven staan of terug te gaan; de tramdeuren waren open;

de bestuurder wimpelt alles af en trekt op.....

de barrikadebouwers zijn dan al minutenlang doende een aanhangwagentje gevuld met dieselolie aan te voeren en om te duwen....

nog als de tram rijdt gutst de olie over de weg,

en dan loopt het voorste draaistel uit de rails door de rommel die daarin en daarop lag al voordat de tram aan het kruispunt aariveerde.....

uit de rails::: muurvast en reddeloos.

het duurt nog minuten voordat de olie aangestoken raakt...
in die minuten is voor iedereen de onomkeerbaarheid duidelijk

men is er even stil van.....

zo verklaren drie ooggetuigen,
na te vragen tel. 23 14 64 of 72 12 81 postbus 11 0 32

opgenoteerd voor bluf 39, no toestand

VERBRANDE TRAM KOST 1 MILJOEN

AMSTERDAM - De aanschaf van een vervanger voor de gistermiddag uitgebrande tram van lijn 10 zal het Amsterdamse GVB ongeveer een miljoen gulden kosten. Verder is er, aldus adjunct-directeur Evers, een nog onbekende schade aangericht aan het werk aan de tramrails bij het Concertgebouw.

Vervanging van het stel kost het Gemeentelijk Vervoerbedrijf ongeveer twee miljoen gulden. Bij dat bedrag komen nog de kosten van

4. Argumenten en bakstenen het tribunaal en het grote gelijk

TRIBUNAAAL POLITIE OPTREDEN & OPKOMEND FASCISME

FORUM, DISKUSSIE, FILM, VIDEO, FOTOTENTOONSTELLING TOEGANG GRATIS

ZONDAG 25 OKTOBER PARADISO, 20.00 UUR

Dit is niet het eerste tribunaal geweest, waarin wij onze argumenten naar voren brachten. Dit is niet het eerste boekje, waarin wij onze argumenten naar voren brengen. Wie heeft er gelezen of gezien, dat er ook nu weer verklaringen zijn uitgedeeld aan alle amsterdamse mensen.

Het is ook niet de eerste keer, dat Polak zijn ongerustheid uit over het 'eigen rechter spelen' van 'steeds meer mensen'.

Wat moet Polak blij zijn geweest met de herkraak: dit was de duidelijkste keer, dat hij op geen enkel argument meer behoefde in te gaan en als 'openbare-orde-probleem-mannetje' alleen nog maar hoeft te blaten:

Polak: onrust over toename geweld

tribunaal bakstenen

Krakers luchten hun hart

De herkraak van de Lucky Luik heeft in de eigen gelederen meer diskussie, vraagtekens, verwarring, uitleg gekregen (zie wat dat betreft maar elders in dit boekje, neem dat nu maar even aan), dan waar dan ook.

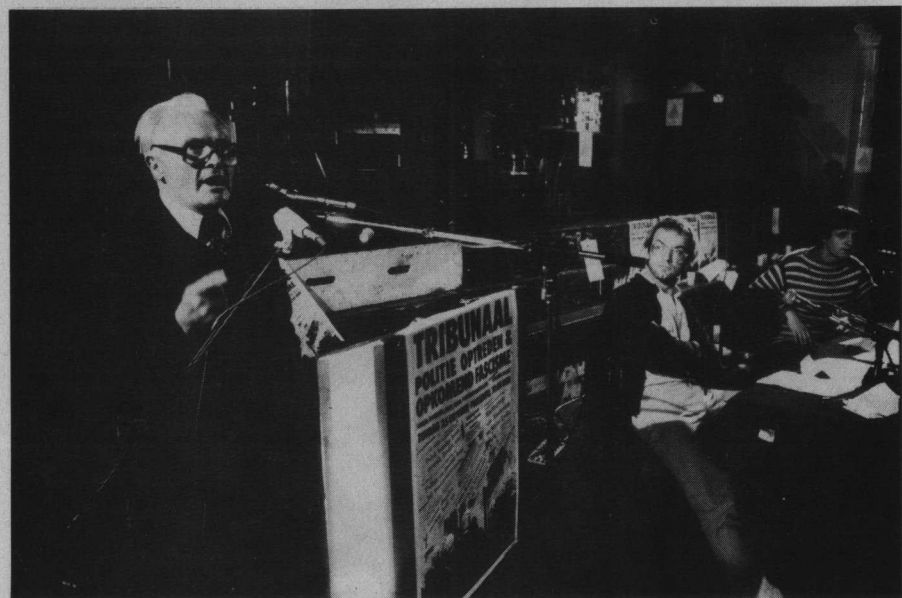
Een raadsman van de eigenaar van de lucky luik mag in de krantenkolommen kwijt, dat het „op dinsdagmiddag niet eens een knokploeg, maar een strak georganiseerde para-militaire eenheid was, die bezit nam van het pand.” En „dat technies gezien eenheden van de marechaussee of kommandoos de kraakbeweging niet hadden kunnen over-

treffen.”

Volgens Polak is er „een zeer explosieve situatie ontstaan: de villa dreigt een prestige-objekt te worden van groepen in de samenleving, die het met de regels van de democratie niet zo nauw nemen.” Moeten wij deze media werkelijk nog serieus nemen als zij over een tribunaal niets schrijven, helemaal niets of: „schreeuwende jongen door mikrofoon”, „een heel jonge spreker van zeven jaar”, kortom: **KRAKERS LUCHTEN HET HART?**

Vlak voor het eind van de avond grijpt ongevraagd een héél jonge spreker de mikrofoon. „Ik ben zeven jaar en ik woon in een kraakpand. Ik vind het fijn. En als ik later groot ben wil ik een vrij leven en ga ik naar Afrika,” roept hij, onder grote hilariteit van het publiek.

AMSTERDAM — „We-hate police!” Een lange, blonde jongen schreeuwt het door de mikrofoon. Hij houdt een papier met de tekst boven zijn hoofd. Vriendelijk wordt hij gemaand het podium te verlaten, waar net een band speelt. Het is zondagavond, en de zaal van Paradiso stroomt vol. Veel jongeren — punk, leren jasjes, buttons — zijn naar de Amsterdamse poptempel gekomen om het „krakertribunaal tegen politie-optreden, opkomend fascisme en knokploegen” bij te wonen.

Tribunaalbakstenen

WONINGNOOD?? IN AMSTERDAM?
HOE KOMT U ERBIJ?? OVERAL WAAR
JE IN DE STAD LOOPT WORDT TOCH
GEBOUWD???

ELKE KEER OPNIEUW AAN JOUR-
NALISTEN UITLEGGEN WAAR ONS
GROTE GELIJK OP GEBASEERD IS,
IS DAT GEEN WATER NAAR DE ZEE
DRAGEN, ALS DEZE JOURNALIS-

TEN NIET ZELF ZO NU EN DAN
EENS EEN KEERTJE GELUCHT WIL-
LEN WORDEN??

OVER WONINGNOOD GESPRO-
KEN.....

OVER SPEKULATIE EN KNOKPLOE-
GEN GESPROKEN.....

VOOR WIE SPREEK JE NOG???
WAAR, WANNEER, DOOR WIE???

Vonnis krakers

20 augustus 1980

1. POLAK EN DE ZIJNEN

schuldig aan:

- a. onbehoorlijk bestuur
- b. machtsmisbruik
- c. in gevaar brengen van de openbare orde
- d. verlating van hulpbehoevenden
- e. benadeling van rechthebbenden
- f. geluidsoverlast
- g. uitlokking van geweld
- h. overtreding hinderwet
- i. opruiing.

door onder meer:

niet uitvoeren van de woonruimtetewet, achterwege laten van een samenhangend vorderingsbeleid, bevoordeling van speculanten, weigering de woonruimteverordening te verscherpen, inzetten van para-militaire eenheden, het doen rondcirkelen van lawaaierige helikopters, het niet erkennen van sociale grondrechten, het afschepen van woningzoekenden, verdedigen van het regeringsbeleid, niet vervolgen van agenten.

2. TOORENAAR EN DE ZIJNEN

schuldig aan:

- a. overtreding politiewet
- b. overtreding wapeninstructie

25 oktober 1981

Het tribunaal over politieoptreden en opkomend fascisme, *konstateert* dat gedurende de laatste tijd steeds meer knokploegen optreden tegen diverse minderheden als krakers, buitenlandse arbeiders, homoseksuelen etc.

Konstateert dat de politie steeds meer het heft in eigen hand neemt door niet op te treden tegen de toenemende agressie, intimidatie en dreiging van knokploegen en hiermee verschillende minderheden als boven genoemd vogelvrij verklaart;

Konstateert dat justitie door haar trage besluitvorming om tot juridiese stappen te komen op deze manier een vrijbrief verschaft aan knokploegen om het recht in eigen hand te nemen;

Konstateert dat de gemeentelijke overheid door haar falende politieke beleid in tal van zaken, als narkotikahandel, woningnood en diskriminatie onverantwoordelijk bestuur voert en hiermee de democratische rechten van haar burgers uitholt en niet beschermt;

Konstateert dat burgemeester Polak onjuiste voorlichting heeft gegeven omtrent de ware toedracht rond de Lucky Luyk, dat Polak begrip toont en partij kiest voor de politie in overtreding, dat

- c. openlijke geweldpleging
  - d. zware mishandeling
  - e. huisvredebreuk
  - f. machtsmisbruik
  - g. verstoring van de openbare orde
  - h. poging tot doodslag
  - i. aantasting recht op privacy
  - j. bedrog
  - k. onrechtmatige vrijheidsbeneming
  - l. plegen van eigenrichting
  - m. vernieling
  - n. heroïnesmokkel
  - o. meeneed
  - p. bedreiging volksgezondheid
  - q. dierenmishandeling
- door onder meer:*

het niet verschaffen van hulp en bijstand aan hen die dat behoeven, het gebruik maken van vuurwapens bij ontruimingen en arrestaties, het inzetten van paarden bij demonstraties, het onrechtmatig ontruimen, het doen mishandelen van arrestanten, het verstrekken van onjuiste voorlichting, liegen bij de rechtbank, af luisteren van telefoons, gebruik van gifgas.

Polak konsekvent de kraakbeweging en andere aktiegroepen verdacht maakt door hen herhaaldelijk verstoring van de openbare orde te verwijten en door onze problemen af te schilderen als ordeproblemen in plaats van sociale problemen ons kriminaliseert, dat Polak de richtlijnen voor het optreden tegen knokploegen niet uitvoert en bovendien het bestaan ervan ontkent en dat Polak daardoor personen en groeperingen die daardoor bedreigd worden ekstra in gevaar brengt.

1980-1981-1982-19.....

DE MEDIA

ZIJN SCHULDIG AAN OVERTREDING VAN INFORMATIEPLICHT, KRIMINALISERENDE BERICHTGEVING, OPRUIING, AANZETTEN TOT HAAT EN DISKRIMINATIE

door onder meer:

HET AFSCHILDEREN VAN KRAKERS ALS WERKSCHUWE HERRIESCHOPPERS, HET VERDONKEREMANEN VAN DE OORZAKEN VAN DE WONINGNOOD, HET ZAKKERIG TERUGDRAAIEN VAN INGENOMEN STANDPUNTEN, HET REDUCEREN VAN KRAKERSMOTIEVEN TOT PERSONALISTIESE BORREL-PRAATJES.

1/4. De hetze

de media analyseren
wij analyseren de media

De media analyseren. Wij analyseren de media. Wie heeft er trek in een broodje mediamanalyse» Heb ik dat dan al niet eens eerder gelezen» Ik lees helemaal geen krant meer, dus geef mijn portie maar aan een ander. Ook deze keer hebben wij het afgelegd tegen de pers, zelfs zo vreselijk, dat diverse journalisten bereidwillig hebben aangeboden om ons te helpen: met hoe wij aan bod moeten komen. Ook met de Luyk is de pers weer rijp voor een analyse van hun hetzerige artikels en arrogante wijsneuzigheid. De Lucky Luyk is een apart item geweest, met pikante details zoals de herkraak op de knokploeg en de bommen. Een analyse waard. Maar hebben we al niet vaak genoeg de media geanalyseerd» De media uitgelegd» Wie weet het nou eigenlijk nog niet» En als iemand het nog steeds niet weet, hoe kranten in elkaar zitten, hoe wil zo iemand dat dan nog te weten komen»»T is allemaal allang gezegd:

de media

De psychologische oorlog wordt voor 99% via de media (radio/kranten/tv) gevoerd. Beheersing van de media is dus van het allergrootste belang voor de heersers om de heersers te blijven. Beheersing betekent dat het ministerie van justitie en binnenlandse zaken be-palen wat er in de kranten & op de tv komt, en op welk tijdstip ('t psychologies moment is erg belangrijk. Buback bv., officier van justitie en opgerold door de RAF zei over de rol van journalisten het volgende:

"Het gaat de bevolking niet om details, maar om opsporingsresultaten (...) We kunnen slechts dan succes hebben als de journalisten zich ertoe beperken bemiddelaar (doorgeefluik = dat) te willen zijn tussen politie of openbaar ministerie en de bevolking. Het werk van de persraad en de redactiechefs moet erop gericht zijn, dat pers & openbaar ministerie samenwerken." Journalisten aan de leiband van de staat dus.

De meeste kranten en tijd-

schriften in Nederland zijn zo gezagsgetrouw als de nete. Dat moeten ze ook wel. Ze worden gemaakt door grote uitgeverijen, zoals Sijthof, Elseviers, de Nederlandse Dagblad Unie, de Perscombinatie enzovoorts.

'T zijn nette bedrijven, met directeuren, kommissarissen, aandeelhouders en ondernemingsraden. Het gaat 'gewoon' om winstmaken, maar dan met nieuws. Die winst krijg je door zo hoog mogelijke oplages, door uitschakeling van de concurrentie en andere geintjes. Omdat het maken van kranten zo duur is (drukpersen, vaklui) is 't belangrijk om naast die

paar kwartjes per dag van de lezers ook nog allerlei geld uit advertenties van bedrijven te slepen, en staatssubsidies te vangen. Wat er op die manier overblijft van de onafhankelijkheid en de objektieve berichtgeving laat zich raden. Journalisten lopen als hondjes achter de autoriteiten en de woordvoerders van de gemeente aan. Geen perskonferentie wordt overgeslagen, uitspraken worden klakkeloos overgenomen, gezagsdragers krijgen in interviews volop de gelegenheid hun standpunt uiteen te zetten.

(uit: Ze zijn er weer...
van RAKET)

Natuurlijk hebben wij ook deze keer weer „onderzocht” hoe de kranten, de media, over ons geschreven hebben. En natuurlijk hebben we weer vaak aan de buis gezeten om onszelf te zien.

We hebben weer gekeken hoe objektief ze waren. Hoe onpartijdig en onafhankelijk. Hoe vrij en onverveerd.

We hebben onze meetlat weer gepakt en gekeken hoeveel meters kolommen er volgeschreven zijn over onze stenen en de luttele decimeters over onze argumenten.

We hebben geteld, hoeveel paginaas polak, de politie, en noem die autoriteiten maar op, bladvulling hebben verzorgd; tegenover de tussenzinnetjes die ons toebedeeld zijn.

We hebben weer gezien, dat de rel ons kapot geschreven heeft en dat de perfecte aangebrachte scheiding tussen de feitelijke ontruiming en wat er daarna

gebeurde nauwkeurig door de journalisten was gekonstateerd en begrepen.

We hebben kunnen zien op welke momenten kranten hun genuanceerdheid tentoon durven te spreiden met commentaarartikelen en opiniërende verhalen; we hebben ons weer verbaasd op welke momenten de dagbladen wel trek hadden in een lekker interview met een kraker, of liefst een kraker en een kraakster. Of liefst zo'n „krakerster”.

We zijn onszelf weer tegengekomen als 'reltoeristen', 'golven jongelieden', 'ordeverstoorders', 'relschoppers', 'punkers', 'chaoten', 'f-siders', 'stoottroepen', 'jongens in leren jekies, sjaaltjes voor de mond gebonden, gehelmd vaak, op hoge schoenen, met loden punten] KRAKERS OF GEPEUPEL»(Of zijn wij nu al zo ver gevorderd, dat ook wij de moeite waard zijn voor een gedetailleerd modepraatje»)

„Het duizendkoppig stenenspuwend monster” verdient deze keer wel onze grootste voorkeur. De prijs voor de smakelijkste reljournalist deze keer dus maar naar de Volkskrant»

Wij leveren smeug leesvoer. Moeten we weer de moeite nemen om na te gaan of de berichtgevingen juist waren» Moeten we kijken naar het nivo van de ingezonden brieven van een krant om aan te tonen hoe klakkeloos de abonnees van een krant de ideologie van haar medium overneemt? Moeten we het verschil laten zien in berichtgeving over de verwondingen van ME en de verwondingen door ME? Moeten we via de interesse van media aantonen, dat wij de grootste trendsetters zijn in het juristenwereldje en dat, als wij er niet meer waren, het hele juristenwereldje misschien vanzelf wel als een poederdoosje in elkaar zou klappen? Moeten we nog?

Moeten we de media ontmaskeren in hun kruiperige onderdanigheid naar het gezag, en hun trappende taal naar : een beweging, die ooit de vinger op de pols legde van een probleem, de woningnood, dat al sinds de tweede wereldoorlog niet is opgelost? Is het dan opgelost?.

Onze manier van leven wordt door media ook alleen maar kolommen waard gevonden als er weer een pand bedreigde

en dichtgelast is. Hoe kun je in een dergelijk pand nog leven?, vragen ze zich dan af.

Moeten we dan aannemen dat de kraakbeweging alleen nog maar bestaat uit een stelletje mensen die het voor de lol doet, voor de lol tegen knokploegen tekeer gaat, voor de lol haar eigen woningen dichtlast en er ook nooit meer uit wil komen? En daardoor notabene haar geloofwaardigheid verliest?

Wanneer durven de media openlijk te roepen om de sterke arm? De sterke man? We hebben ze ook deze keer weer geanalyseerd, die media. Je zou het nog beter kunnen doen. Nu was het toch al weer heel wat en verbijsterend genoeg. En natuurlijk zou het allemaal nog beter en beter geanalyseerd kunnen worden. Dan wordt het al gauw een bijvak in een studie. Of zelfs wel een doktoraalskriptie. Zoals we onlangs bijvoorbeeld constateerden, dat enige personen doctorandus zijn geworden op wat de journalisten van de Kroningsdag in 1980 van ons hebben gebrouwen. En dan, tussen haakjes, notabene het enige boek van onszelf, **HET HEK MOET VAN DE DAM**, niet eens gelezen hebben.

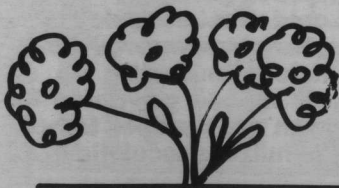
We hebben het allemaal al een keer gezegd. Zonder arrogantie. Met veel uitleg.

HET WORDT TIJD DAT WIJ IETS ANDERS GAAN DOEN

HET WORDT TIJD DAT DE MEDIA OPHOUDEN MET ANALYSEREN

HET WORDT TIJD DAT WIJ OPHOUDEN MET DE MEDIA TE ANALYSEREN

HET WORDT TIJD VOOR EEN GOEDE:

Pershetze

5. Het failliet de harde kern van de journalistiek

It weer

Harde wind

Vanavond en vannacht regen. Overdag enkele opklaringen, afgewisseld door een bui. Minimumtemperatuur omstreëks 11 graden,
Zon op 07.01, onder 17.51. Maan op 02.05, onder 17.04.

Verloedering

De harde kern van de Amsterdamse krakers en hun normale aanhang van ordinaire relschoppers hebben gisteren een belangrijke bijdrage geleverd aan de verrechtsing van het denken in ons land.

Ze hebben met hun vernielzucht in talloze huiskamers de roep om harder optreden duizendvoudig versterkt. Ze hebben de gemeente gedwongen een beroep te doen op een verordening die het gevaar van willekeur met zich meebrengt. Ze hebben de echte kraakbeweging een slag toegebracht waarvan ze zich nauwelijks kan herstellen. En ze hebben iedere vorm van burgerlijke ongehoorzaamheid in het diskrediet gebracht.

De gemeente wilde het pand Lucky Luijk aankopen om er drielokalewoningen voor woningzoekenden in te maken. Maar de krakers waren daarmee niet tevreden. Zij zelf wilden uitmaken wie er mochten wonen hoewel er — tekenend voor de situatie — slechts vijf krakers verbleven toen het werd ontruimd.

De gemeente Amsterdam is niet zonder schuld. Ze heeft haar eigen positie ondermijnd door bijvoorbeeld ten aanzien van de Grote Keyzer de toewijzing geheel over te laten aan de krakers hoewel het hek van de dam is als de gemeente de woningdistributie uit handen geeft.

Lucky Luijk was een symbool omdat het eens de trotse woonplaats was van de frauderende notaris mevrouw Slis-Stroom, die haar praktijken mede grondvestte op de woonellende in Amsterdam. Het is nu ook geworden tot een symbool van de verloedering van wat eens een terechtte strijd was tegen de schandelijke huizenspeculatie in de hoofdstad.

Verloedering

De harde kern van Nederlandse journalisten en hun normale aanhang van ordinaire meelopers hebben vandaag hun uiterste best gedaan hun voortdurende werkzaamheden ten behoeve van de verrechtssing van het denken in ons land voort te zetten.

Deze journalisten hebben met hun „scherpe en vooral genuanceerde analyses” in talloze huiskamers de roep om harder optreden duizendvoudig versterkt. Onder het toezien oog van hun schrijfbloc, pen en fotocamera hebben zij iedere vorm van burgerlijke ongehoorzaamheid in diskrediet gebracht.

De stap naar de roep om een sterke man is niet meer nodig, want die sterke man hebben zij al gevonden in de vorm van een gemeente die noodverordeningen uitschrijft, welke het mogelijk maakt om een ongecontroleerd politieel en militair bewind uit te oefenen op „het vrije volk” van nederland.

De nauwelijks verholde oproepen, in ieder geval de uitgebreide reclamekampagnes voor dit bewind, zijn het symbool van een verloedering bij elke journalist, die weigert zijn beroep, te weten „het uitoefenen van informatieplicht” uit te voeren. Zonder enige noodzaak van censuur stellen zij zich zelf voor honderd procent beschikbaar aan deze „nieuwe orde”. De journalistiek is failliet.

De Courant
Nieuws van de Dag

No. 25.135 89ste jaargang

dinsdag 28 september 1982

18 pagina's

Hoofdredactie: H. van der Kolk

**POLITIE WIL
HULP BURGER**

6. Getrouwd met de Groene een moeilijk huwelijk of een moeilijke echtscheiding

Er is beweerd dat wij het bij de Lucky Luyk wat betreft het beïnvloeden van de publieke opinie meer dan ooit hebben afgelegd tegen gemeente, justitie en politie.

Ef is beweerd dat wij de media-slag verloren hebben. Dat wij geen sympathie meer hebben kunnen bewerkstelligen bij de media-journalisten.

Hoe is het mogelijk? Een interessante vraag, op het moment dat je inderdaad denkt dat dat het geval is. Maar als het nou eens helemaal *niet* waar is???

Dat de kranten niet anders dan anders geschreven hebben. Dat zij hun journalistieke beleid ten opzichte van de kraakbeweging, welke zij ergens begin negentientachtig hebben opgebouwd, domweg voortzetten??? Dat zij even hetzerig zijn, dan wanneer OOK?

De Vondelstraat was een verrassing. Maar de verwarring die daardoor ontstond was vanaf de kroningsdag opgelost, zette zich door via een reeks ontruiming, waarbij de vorm van de ontruiming in feite nog voor de meeste nieuwswaarde zorgde.

En wij? Elk pand haar eigen persploeg? Haar eigen strategie naar de media? Haar eigen illusies dat de kranten het nu wel zullen willen begrijpen? Weer trippen op het incidentele goede artikel? En flippen op al die artikelen waarin ze op een afschuwelijke manier ons verdraaid hebben? Deze keer de rechtse media links laten liggen en ons alleen konsentreren op de 'progressieve media'? Welk medium is dan nog links? Of kunnen we dan alleen nog een potje breken bij Geert Mak van de Groene. Geert Mak heeft ons toch altijd geprobeerd te volgen, bij te blijven? Zo'n huwelijk kun je toch niet verloren laten gaan? Of hebben we het ook bij Geert Mak verspeeld?

Sociaal-bureaucratie kontra ego-socialisme

De mythe van 'het recht op woede'

GEERT MAK

Opnieuw een geweldsexplosie in de hoofdstad. En opnieuw daarna de kommentaren, de discussies in de kraakbeweging, het hergroeperen van de rijen, het sussen van de onrust. Ondertussen neemt de reactie toe. De politie vraagt en krijgt steeds grotere bevoegdheden, militair optre-

den bij ordeverstoringen wordt steeds normaler – ook in Amsterdam trad afgelopen week de marechaussee in groten getale op – en het gebruik van noodrecht wordt in brede kringen toegejuicht. De kraakbeweging likt morrend de wonden. Maar nu? Hoe verder?

Grote delen van de kraakbeweging lijken momenteel te leven in de roes van een deels gedwongen, deels zelfgekozen isolement waarin een aantal mythes welig tieren. De mythe van het recht op woede, bijvoorbeeld, die altijd en overal met geweld geuit mag worden. De mythe van het recht op individuele actie, zonder dat je je rekenschap hoeft te geven van het effect op anderen, of op de samenleving als geheel. De mythe van de eenheid, daartegenover. De mythe van „wij” tegenover „het systeem”, wat dat dan ook wezen moge en wat je eigen relatie tot „het systeem” dan ook mag zijn. De mythe dat geweld met geweld beantwoord dient te worden. De mythe van het ego-socialisme.

Nu is het een bekend verschijnsel dat extreme reacties vaak duiden op een sterke onderstroom die precies de andere kant op gaat. Die onderstroom moet zo als het ware overschreeuwd worden. Het is niet al te gewaagd te veronderstellen dat zoiets ook bij bepaalde groepen binnen de kraakbeweging momenteel aan de hand is. Want, laten we wel wezen, ondanks alle kabaal gaat het helemaal niet zo goed.

Ook bij veel krakers lijkt het geweld topic nummer één geworden te zijn, een drug waaraan er steeds meer verslaafd raken. Inhoudelijke acties zakken daarbij in het niet. Het wordt, kortom, hoog tijd dat er krakers wakker worden uit deze levensgevaarlijke roes. Wanneer in de middelen niet meer iets van de idealen doorklinkt, is het goed mis.

Heeft Geert Mak en daarmee De Groene, want zo simpel ligt het, het nu ook afgelegd? Of wil hij gewoon meediskussiëren in de Blufdiskussie, maar dan in zijn eigen blaadje??? Even uitproberen:

Maar 'de ziekte' heeft ook in eigen gelederen toegeslagen. We hebben het weer fout gedaan. Maar we

KUNNEN HET BETER!!!

En daar gaat ie weer:

TERUG NAAR DE MEDIA.

PERSGROEP

LUYKDIZZKUZZIE
IN DE GROENE
??

Er is weer een persgroep waarin mensen zitten uit 10 buurten. Na de verschrikkelijk slechte hetzerige pers in de eerste week na de Luyk, kwamen er van individuele journalisten van verschillende media reacties: ze vinden dat de andere kant (wij dus) toch ook aan bod moeten komen. Hieruit kwamen interviews voort met IKON radio en Popdonder en de Volkskrant. Tegelijk wordt er geprobeerd met zoveel mogelijk journalisten die nog aanspreekbaar zijn, om achtergrondgesprekken te houden waarin ons verhaal en hun positie ter sprake komen. Met Geert Mak is afgesproken dat we de komende 3 tot 5 weken 1 pagina in de Groene zelf vol mogen schrijven. Behalve dit wordt er een *Aan alle Amsterdamse mensen* geschreven en vinden er binnen en buiten de persgroep allerlei initiatieven plaats om zelf de mensen in te lichten over het hoe en waarom van onze acties. Want we kunnen moeilijk gaan wachten tot dat ooit misschien eens in de krant komt.

*(gewraakt fragment uit het
kommentaar van Geert Mak in
de Groene (29 december 1982))*

Wat is het nut en de logica van dit soort acties en demonstraties? Het mag iedere buitenstaander ontgaan, maar een doel hebben ze wel degelijk. Al moet dat niet extern, maar vooral intern gezocht worden. Veel van dit soort acties kunnen alleen worden begrepen vanuit de noodzaak voor sommigen om de kraakbeweging hoe dan ook als eenheid te behouden. En vanuit de noodzaak die bepaalde krakers voelen om

hun posities binnen de kraakbeweging te consolideren of te verstevigen. Posities die grotendeels in relsituaties zijn gegroeid en die dus geregeld relsituaties nodig hebben om in stand te blijven.

Ik kom bij een van de latere tendensen nog op dit bericht van de eigen persgroep terug. Laat ik het nu even bij het huwelijk met de Groene en Geert Mak met ons houden. Goed, hun gevel is verfraaid en ook met hem is gepraat en we mogen de Groene zelf volschrijven.

EN WAT ER DAN GEBEURT.....

Grrrrrr

Onafhankelijk weekblad sedert 1877

„Het wordt nooit meer goed tussen ons.” Op een herfstachtige ochtend vorige week stond dat opeens op de pui van de Groene. Is dat waar? De afgelopen weken na de Lucky Luyk stonden, kunnen we wel zeggen, zowel binnen als buiten de kraakbeweging in het teken van de Grote Bezinning. Hoe moeten we hierna verder? Wat moet er gebeuren, nu de kraakbeweging steeds meer in het defensief raakt? Hoe kunnen we de aan alle kanten eskalerende geweldspiraal een halt toeroepen? Wat kan hierin de rol van krakers, politici en

bestuurders zijn? Kunnen er nog bruggen worden geslagen? De komende weken wil de Groene aan deze discussie ruimschoots aandacht geven. Deze week bijt de persgroep van de Lucky Luyk de spits af met een betoog over het gebruik van geweld. Geweld is niet alleen emotionele woede, maar vaak stomweg pure noodzaak, schrijven ze. „Wij erkennen daarbij onze medeverantwoordelijkheid in de geweldspiraal.” Een niet representatieve visie vanuit de kraakbeweging, maar wel een belangrijke.

het teken van de Grote Bezinning

de
amsterdammer

En.....

DE GROENE KONSUMENT KRIJGT EEN ARTIKELENREEKS OPGEDIEND ZOALS ZIJ DAT GEWEND ZIJN. DEGELIJK EN OBJEKTIEF DUS. EN ALLE PARTIJEN KOMEN WEER AAN HET WOORD.

PvdA-wethouder Walter Etty onderhandelde namens de gemeente met de krakers van de Lucky Luyk. Etty, ooit zelf actief in de studentenbeweging van de jaren zeventig, is fors afgeknapt op de kraakbeweging. Maar hij heeft zijn optimisme niet verloren. Arnold Koper en Geert Mak interviewden hem. 2

De smalle marges

In deze aflevering stellen de krakers Rens en Jelle zich een aantal vragen over de strategie van de kraakbeweging op langere termijn. Beiden zijn actief in de Amsterdamse kraakbeweging en respectievelijk afkomstig uit de Staatslieden- en de Dapperbuurt.

over vrouwen ging het tot nu toe niet. Wat is hun positie in de kraakbeweging, in de maatschappij, hoe staan zij tegenover het geweld? „De ervaringen van vrouwen met geweld zijn fundamenteel anders dan de ervaringen van mannen”, stellen Laura en Silvia, beiden zeer actief in de Amsterdamse kraak- en vrouwenbeweging. 4

In deze aflevering van 'Het wordt nooit meer goed tussen ons' reageren de krakers Jaap en Frits op het interview met wethouder Walter Etty, eerder in deze serie, en geven ze hun visie op de rol van de sociaal-demokratie in de stedelijke politiek.

(6)

Strijdt de kraakbeweging voor idealen of komt ze vooral op voor konkrete belangen? Kan een op de dagelijkse praktijk gerichte organisatie als de kraakbeweging de overgang naar een bredere, meer ideologisch gerichte beweging aan? Een beweging die zich op meer richt dan enkel de woningnood, en die wellicht meer „ongrijpbaren” in zich verenigt dan enkel de krakers? Over deze vragen buigen de krakers Annegriet, Jan en Fike zich, auteurs van de interviewbundel 'Als je leven je lief is'. (5)

Frank Köhler,
PSP-raadslid
in
Amsterdam,

7

Hoelang blijven wij kolommen met illusies vullen? Hoelang twijfelen wij over een duurzame, maar verfrissende echtscheiding? Opnieuw bestaan er weer illusies, dat wij met dergelijke initiatieven een "bredere groep progressieve" mensen kunnen bereiken.....Toch maar echtscheiden!!!!

7. Het nieuwe item hoe journalistieke weerzin begeleid wordt en het ontstaan van een kasteelroman

Wanneer de kraakbeweging op de schroothoop is geschreven en de journalisten nog een paar kolommen volkotsen; wanneer wij dan eindelijk in eigen gelederen proberen onze eigen discussie te voeren.. De journalisten slikken gewoon hun weerzin weg en starten hun nieuw-gevonden item:

Oorlog in de Vondelstraat. Barricades voor de Grootte Keyser. Hoogwerkers aan de Prins Hendrikkade. Traangas in de Vogelstruis. Noodmaatregelen rond de Luyk. De spectaculaire hoogte- of dieptepunten van de sinds 1980 hoog opgelaide strijd in Amsterdam tussen kraakbeweging en de gevestigde orde zijn uitvoerig beschreven in kranten, tijdschriften en boeken.

De rellen en hun directe nasleep worden in die verslagen meestal op de voet gevolgd. Aan hoe het verder gaat met de omstreden kraakpanden wordt weinig aandacht meer besteed, zodra de zaak in rustiger vaarwater komt. Voor een kleine vijftig kraakpanden is dat rustige vaarwater bereikt. De directe dreiging van ontruiming is verdwenen dankzij aankoop door of plannen daartoe van de gemeente Amsterdam. Niet alle problemen zijn daarmee opgelost, maar ze vallen minder op dan omgetrokken bouwketen of pistolen trekkende stillen.

HET PAROOL zal in een serie artikelen een antwoord zoeken op de vraag hoe het verder afliep. Wie wonen er in De Vrije Vondel, waar 'alles begon'? Is wethouder Schaefer een slechte huisbaas? Of zijn de bewoners van de aangekochte kraakpanden egoïsten? Is de Grootte Keyser het 'Centrale Hoofdkwartier van de Onverzoenlijke Vleugel van de Kraakbeweging'? Ziet de gemeente ooit een cent terug van de in deze vorm van jongerenhuisvesting geïnvesteerde miljoenen?

Vandaag de eerste aflevering: leven in een beroemd kraakpand.

En weer stinkt er een 'breed opgezette' persgroep in om ook met Het Parool „achtergrondgesprekken" te houden. Ook met Carel Brendel en Theo Gerritsen is gepraat.

Vervolgens zijn zij op eigen gelegenheid naar het NRC-Handelsbladgebouw gegaan om een interview. Ze krijgen die. Omdat hun kollega Frank Heddema wel eens een keertje krities over Schaefer en de onderhandelingen heeft geschreven.

door CAREL BRENDEL
en THEO GERRITSE

Hoe het verder afliep met twee van weerzin vervulde reljournalisten.

AMSTERDAM - Om binnen te komen in het Handelsbladgebouw in het hartje van Amsterdam moet je goed kunnen tellen. Op het deurkozijn staan bij iedere bel een handvol en soms twee handvol voornamen. *Montik 10 x bellen; Niels 5 x bellen enzovoorts.*

Wat heeft een tochtige, nauwelijks warm te krijgen kamer in het Handelsbladgebouw voor op een modern ingerichte studentenflat op de grens van Amstelveen? Niets volgens de opvattingen van de beleidsmakers in Nederland. Alles volgens de bewoners van dit kraakpand zelf.

Het is er niet zo vies als in de studentenhuisen, er is meer saamhorigheid en gezelligheid en dat alles voor een bedrag dat op dit moment aanzienlijk lager ligt dan in de van rijkswegge verstrekte huisvesting. Je verkommert niet in een betonnen bunker in een buitenwijk, maar woont met je vrienden en vriendinnen in het brandpunt van de stad.

Juist het aan de laars lappen van

distributieregels bevordert de leefbaarheid. In een studenten- of jongerenflat worden allerlei anders gestemde bewoners bij elkaar geplaatst om vervolgens te ruziën over het gebruik van de douche, het leeghalen van de ijskast en het laten slingeren van vuilniszakken. In een een kraakpand verdedigt een groep gelijkgezinden samen het pand om het vervolgens op te knappen. Alle mogelijkheden dus om zelf de woonomgeving in te richten en zo de binding met het pand te vergroten.

De oplossing voor de jongerenhuisvesting lijkt hiermee voor de hand te liggen: koop als overheid gekraakte bedrijfspanden op en geef ze in gebruik bij de illegale bewoners. Dat aankopen kost echter geld. De overheid geeft daarvoor subsidie. En die subsidie komt alleen los als de gemeente een „verantwoord” bouwplan indient.

Het Handelsbladgebouw werd in het voorjaar van 1980 voor 3,7 miljoen gulden gekocht. De aankoop werd kort voor de kroning van Beatrix bekend gemaakt. Op dat moment was de druk van de kraakbeweging zeer groot. Tweeënehalf jaar later is er nog altijd geen bouwplan. De rijkssubsidie is derhalve nog niet binnen. Al die tijd is de gemeente Amsterdam er niet in geslaagd tot overeenstemming te komen met de krakers. Die hebben tot voor kort geen huur betaald aan de gemeente. Pas onlangs is de eerste 100 gulden (ingelijst in een Durox-blok) symbolisch overgedragen aan wethouder Schaefer, omdat er nu een oplossing in zicht komt.

Waarom moest dat allemaal zo lang duren? Op die vraag trachten we in de volgende aflevering een antwoord te vinden.

WANNEER LEREN WE HET AF

Carel Brendel en Theo Gerritse hebben een nieuw item. Voor hun was de kraakbeweging toch al dood. Nu alleen dat laatste restje krakersters onder de grond schrijven:

In deel 1 van dit weerzinwekkend feuilleton zijn wij aan het woord. Als probleemstelling. In deel 2 mag Schaefer alles komen uitleggen. Een

Nieuwe hetze

8. Mediaceensuur

zelfcensuur

en de macht van de publieke opinie

HET
PAROOL

VRIJ, ONVERVEERD

Radio, televisie, dag- en weekbladen hoeven niet gecensureerd te worden. In de meeste gevallen censureren zij zich zelf wel. „De publieke opinie” is het sleutelwoord om iedere journalist, die die sleutel niet aan zijn bos heeft hangen, de mond te snoeren.

We herinneren ons nog de kroningsdag, waarbij alle kritiek zich heeft toegespitst op vara en radio stad. Sonja Barend en Leo Jacobse hebben zich in alle bochten gedraaid om te redden wat er nog voor de publieke opinie te redden viel. Maar wie is die publieke opinie eigenlijk?? Ook nu met de Luyk blijkt de publieke opinie uit niets meer te bestaan dan uit JOURNALISTIEKE ZELFCENSUUR.

„Vijftig pop of een envelop” is de sleutel die past op de publieke opinie van de radiojournalistiek. De gemiddelde berichtgeving in dagbladen over welke gebeurtenis dan ook hangen rond hetzelfde nivo als het radioprogramma „vijftig pop of een envelop” ons informeert over het

dagelijkse leven van de nederlandse huisvrouw. Iedere individuele journalist, die dit boekje te buiten gaat, wordt, als hij niet al op straat tijdens de rellen een flinke klap heeft opgelopen van de M-E-lat, op zijn eigen redactionele buro wel op zijn vingers getikt.

Ieder redactioneel buro, dat niet zonder meer aan medium-zelfcensuur wil doen, maar er nog een open mikrofoon naast het duivennieuws op na durft te houden, wordt door de redactionele burelen van zijn kollegaas wel op zijn vingers getikt. Wij hoeven ons niet meer druk te maken om dit mediumwereldje. Ze muilkorven elkaar en de ingezonden brievenrubrieken doen de rest.

Is stad een uitzondering? Het huwelijk met 'deze eigen stadsomroep' nog niet op de klippen gelopen? Of kunnen we zonder al te veel moeite ervan uit gaan dat STAD zijn werk zal blijven doen: WAAR EEN REL IS, DAAR IS STAD?????

HET
PAROOL

VRIJ VERTAALD

Grove aktiezender

VOOR de zoveelste keer heeft STAD Radio Amsterdam een oproer in de hoofdstad op zijn eigen manier verslagen. Dat betekent bij deze lokale omroep, waar hoofdredacteur Leo Jacobs

nimmer nalaat te wijzen op „onze voorhoedefunctie”: opgewonden en zeer eenzijdig straatwerk aan de kant van „de krakers” van vooral verslaggever Stan van Houcke, partij kiezen

voor „de aktievoerders” in de studio door programmaleider Jan Carmiggelt en overtrokken „juridische” muggenzifterij in het belang van de door de burge-meester „onderdrukte en in hun grondwettelijke rechten bedreigde Amsterdamse burgerij” van Heikelien Verrijn Stuart.

Het effect van hun werkzaamheden op een dag als gisteren is niet meetbaar, maar mag zeker niet worden onderschat. Het taalgebruik en het eenzijdig interpreteren en uitleggen van feiten en verwachtingen heeft zeker opnieuw niet bijgedragen aan een natuurlijk verloop van de ontwikkelingen na de ontruiming van de „Lucky Luyk”. STAD Radio Amsterdam, overigens wettelijk nog altijd in een experimentele fase, heeft zich

ontwikkeld tot een grove aktie-zender. Het begrip gezag heeft binnen en buiten de muren van STAD Radio Amsterdam een verwerpelijke betekenis, zolang het niet ten dienste staat van „de krakers”, die bij STAD altijd en eeuwig gelijk hebben. Die daar ook vrijwel onbeperkt de gelegenheid krijgen om dwaze verklaringen voor te lezen of bedreigingen te uiten aan het adres van de stad Amsterdam, het gemeentebestuur, de banken, de politie en de burgerij — die geen rust zullen krijgen „voordat burgers in deze stad weer rustig kunnen leven”.

HANS D. DOELEMEN

Commentaar

De knop van radio STAD

Er is gisteren gebleken dat er iets aan de apparatuur van Amsterdams legale radiozender, radio Stad ontbreekt.

De knop om een programma weg te draaien... Fade out knop noemt men dat ook wel in radiokringen.

Als gevolg van het ontbreken van een dergelijke knop, slaagde een actievoerder, die aan een discussieprogramma met wethouder Etty had deelgeno-

De Courant Nieuws van de Dag

men, erin vlak voor zes uur op te roepen tot een grote demonstratie. Ook de vijf leuzen — één daarvan was de eis tot aftreden van burgemeester Polak — konden ongehinderd de ether worden ingestuurd. Op een dag als die van gisteren betekent dat olie gooien op het vuur dat op verscheidene punten van de stad reeds hoog opklaaide.

Radio Stad huldigt het principe van de open microfoon, waarin, naar al eerder is gebleken, iedere zwakbegaafde kan roepen wat hem op dat moment voor de voeten komt, wel wetende dat geen knop hem kan tegenhouden.

Mediacensuur in oorlogstijd

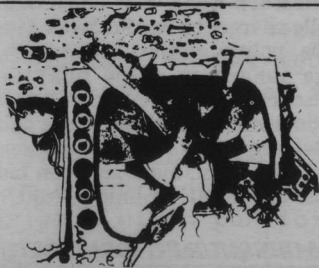
Met het uitroepen van de noodverordening en de daarbij passende maatregelen van Polak en consorten hebben wij een aardig voorproefje gehad van een oorlogssituatie. Natuurlijk is de ontruiming van de Luyk nog maar een oefening daarvoor. Maar we kunnen er wel uit afleiden wat ons dan te wachten staat. De eigen teevees en radio's zullen uit de lucht worden gehaald. Speciale BSB-eenheden zullen onze drukkerijen en

distributenetten in beslag nemen. Onze ruimten om bijeen te komen, zoals de kraakkafees, zullen leeggelaten worden. Het apparaat heeft ons geregistreerd. Het wordt tijd dat wij ons gaan oefenen. Het is zwak om alleen te reageren op 'ons recht op vrijheid, met onze eigen middelen'. *Ons recht is ook om illegaal te zijn, op die momenten, dat het wel oorlog lijkt. En oorlogstijd is nu al permanent afroepbaar!*

Uit een gesprek met dhr. Jacobs, directeur van de KTA, op vrijdagavond 15 oktober 1982 om 23.00 uur is gebleken dat de KTA op last van burgemeester Polak de kabel bij voorbaat moet afsluiten voor elke uitzending van de Vrije Keyser Televisie. Deze beslissing tot censuur zal gelden tot nader order van burgemeester Polak, ondanks de bezwaren die dhr. Jacobs tegen genoemde maatregel heeft geuit.

Op maandag 11 oktober zou de VKTV haar programma op de kabel verzorgen. Voordat wij op de kabel konden verschijnen werd deze door de KTA afgesloten op grond van art. 219 van de gemeentewet. Op woensdag 13 oktober werd 'om 19.00 uur de noodverordening opgeheven. Wanneer de VKTV op woensdagavond, na afloop van Duitsland III, op de kabel wil verschijnen, wordt de kabel opnieuw bij voorbaat afgesloten zonder dat wij zelfs een testbeeld hebben kunnen vertonen. Bij navraag bleek dat deze afsluiting gebeurde op last van burgemeester Polak en dat hij zich baseerde op art. 219 van de gemeentewet.

Het afsluiten van de kabel voor de VKTV is een vorm van censuur vooraf welke op één lijn staat met de aanval op radio de Vrije Keyser, waarbij de zender niet gevonden werd, op maandag 11 oktober; het onmogelijk maken van een uitzending van radio Stad door de verbinding te verbreken; het belemmeren van de pers door het innemen van perskaarten; het in elkaar slaan van fotografen en het belemmeren van het NOS-journaal om opnames te maken van het geweld door de ME bedreven op dinsdag 12 oktober.

Wie aan de Vrije Keizer komt, komt aanons! Wij eisen niet alleen het recht op vrije meningsuiting op, wij willen ook opruien als wij dat nodig vinden. En wij willen Polak aanvallen en het beleid dat hij voert en de gevolgen, de oorzaken, de uitwassen, de hele kankerzooi. **OP ONZE EIGEN MANNIER, MET ONZE EIGEN MIDDELEN.** Zonder

commercie & zonder censuur. Dat geldt voor VK-TV, VK-Radio, voor Bluf! en voor alle andere autonoomedia.

In het kader van de militaire oplossing van de kraakbeweging worden onze media niet ontzien. Ook de macht van autonome media moet gebroken worden.

Vrije Keyser aangepakt

AMSTERDAM - Op last van burgemeester Polak is vannacht een uitzending van de tv-piraat de Vrije Keyser op het Amsterdamse kabelnet afgebroken. De krakerszender zond beelden uit van de rellen die gisteren in de hoofdstad plaatsvonden. De burgemeester nam deze beslissing, aldus een korte verklaring uit het college vanmorgen, op grond van vrees voor verstoring van de openbare orde.

De bewoners van het kraakpand de Rode Tetter in Oud-West hebben geprotesteerd tegen de wijze, waarop 15 ME's de zender gisteravond om half zeven uit de lucht haalden.

Volgens de krakers drong de ME zonder huiszoekingsbevel het pand binnen. Bovendien is er, aldus een persverklaring, geweld gebruikt, waardoor een bewoner gewond geraakt zou zijn.

De berichtgeving van een medium, dat zich uit kollegiale 'betrokkenheid' goed heeft geïnformeerd...

de Jan Luijkenstraat. De bezetting van het kraakpand is een fluitje van een cent.

Vervolgens ontstaat een vreemde situatie. Niet politie op straat en krakers in een bezet pand, maar krakers op straat en politie binnen. De verrassingsactie van de politie lijkt geslaagd. Maar de tam-tam van de krakers heeft effect. Binnen een half uur hebben zich honderden strijdustigen in de Jan Luijkenstraat verzameld. Trottoirtegels worden losgewrikt, verkeerspaaltjes gaan omver en in een mum van tijd liggen er barricades in de Jan Luijkenstraat, aan twee kanten.

Geparkeerd staande auto's worden de weg op gesleurd en in brand gestoken. Honderden autobanden worden op een hoop gegooid en een molotov-cocktailtje zorgt voor de rest.

Monster

Het Museumplein wordt toernooiveld. Politie voor het Concertgebouw en achter het Rijksmuseum. De massa is inmiddels een meer dan duizendkoppig stenenspuwend monster geworden. Af en toe probeert de ME de stengooiers in te sluiten, maar ze vluchten de vele zijstraten in.

Brandhaarden rond het Concertgebouw, felle charges bij het Stedelijk Museum. De politie maakt arrestanten, maar wie vangen ze in die fuik? De echte relschoppers zijn te glad en te laf ook. Ze durven wel een ME'er die zijn schild verloren is van zeer dichtbij met stenen te bekogelen, maar ze lopen om het hardst als de ME in linie oprukt.

MEDIACENSUR IN OORLOGSTIJD

5/8. De bovengrondse pers het einde van een dubbelslachtige houding

"Meneer Keuner ontmoet meneer Wirr die de kranten bestrijdt. 'Ik ben een groot tegenstander van de kranten', zegt Wirr, 'ik wil geen kranten'. Meneer Keuner zegt 'Ik ben een groter tegenstander van de kranten: ik wil andere kranten.'
(bertold brecht)

In bluf nr. 31 van 19 augustus 1982, heeft een stuk over 'persguerilla' gestaan, waaruit hieronder enkele stukjes.

Autonomie kun je omschrijven als het streven naar het zelf bepalen van je leven, zonder inmenging door "het systeem". Maar dat is iets anders dan je niets aantrekken van pers, repressie, kritiek en andere omstandigheden. Autonomie betekent volgens ons dan ook een kritiese, soms agressieve aanpak van de media.

Elke actiegroep, organisatie en beweging heeft te maken met dit dilemma. Het begint ermee dat je je moet verkopen om aandacht te krijgen.

. de 0-optie = de pers bekijkt het maar, wij voeren onze aktie en hebben geen zin om dat uit te leggen aan de anonieme massa(-media). Zo doet MAF het, met als gevolg de jacht door politie en pers. De Blaaskop buite alle eigen middelen uit voor gerichte eigen publiciteit. Gevolg was dat de pers er

niets van begreep en de aktie kapot heeft geschreven.

. de woordvoerder= een bekend en als het kan welbespraakt persoon wordt als woordvoerder opgevoerd, namens de hele groep. Zijn of haar verhaal is de gezaghebbende versie.

. de persgroep= wisselend samengestelde persgroepen. Deze bepalen in overleg en met uitwisseling van ervaringen de manier waarop de pers te woord wordt gestaan. Ook hier ontstond de tendens van een klup deskundigen, die telkens weer wordt aangesproken, ook wanneer ze niet representatief waren en gecontroleerd werden door de achterban.

. bondgenotenpolitiek= bepaalde als betrouwbaar beschouwde journalisten worden uitgekozen voor reportages of interviews, tijdens of na akties. Deze aanpak werkt alleen als je echt iets te

bieden hebt. Het gevaar is dat je te veel koncessies gaat doen, bijvoorbeeld een aktie afstemmen op de zendtijd van radio STAD, omdat Stan het dan mooi direkt verslaat. En vergis je ook niet in de subtiele censuur door hoofd- of eindredakteuren.....

. gouden regels= bij een interview of 'informeel' gesprek bedenk je wat je hun te vertellen hebt, dat moet erin staan. Eis inzage vóór publikatie en het recht op wijzigen, schrappen, aanvullen of zelfs intrekken van het interview. Doe het in principe nooit alleen.

DE ALLERLAATSTE BEDENKSELS OVER DE BOVENGRONDSE PERS

Wanneer je je iets blijft aantrekken van de pers, wanneer je de illusie hebt dat de pers er OOI IETS van zal begrijpen, dan hier de laatste stuip trekkingen, de laatste aandacht:

'De Blaaskop buitte alle eigen middelen uit voor eigen publiciteit; gevolg was dat de pers er niets van begreep en de aktie ... kapot heeft geschreven'

'Jij bedenkt wat je hun te vertellen hebt, dat moet erin staan; eis inzage voor publikatie en het recht op wijzigen'

'De aanpak van een persploeg, individuele media-aktivisme, die bepaalde betrouwbare journalisten bewerken, werkt alleen als je echt iets te bieden hebt.'

Dat zijn de laatste drie rechtvaardigingsargumenten voor het erkennen van de bovengrondse media. Alledrie argumenten die over een iets langere periode dan die éne aktie, dat éne interview, een volstreckte illusie zijn. Struisvogelpolitiek. Afleidingsargumenten voor een eigen media-strategie:

DE TIJD VOOR EEN VOLLEDIGE PERSHETZE, ONDUBBELZINNIG; EEN TOTAAL OFFENSIEF VOOR MEDIA-MANIPULATIE, AKTIEVE EIGEN MEDIA!

Afgelopen maandag, bij de ontruiming van de Luyk zijn we weer vanaf Tetterode gaan zenden omdat we daar het beste bereik hebben. Vanaf ½12 tot ± 6 uur ging bij ons alles prima. Alle politieverplaatsingen en snode plannen werden doorgegeven. Blijkbaar met sukses want om ± 6 uur viel de stroom in de studio uit. Het werd duidelijk dat de ME pogingen deed om binnen te vallen.

Het verzet tegen deze inval was onverwachts groot. Het alarm werkte snel en goed. Vanaf het dak werden stenen gegooid en op straat verschenen bari-kades. Ze konden niet verdwijnen met de stilte waarmee ze gekomen waren.

9. De overgangsfase het 'redelijk alternatief' voor een offensieve perspropaganda

Er resten naast de volledige konsentrasie op de eigen media nog een páár middelen om ons bezig te houden met de bovengrondse media. Doe met ze wat ze van je verwachten, gebruik van ze wat je van ze kan gebruiken: *DE EERSTE FASE* in het redelijke alternatief: de eigen media.

prikakties

Akties direkt tegen de pers zijn vaker gevoerd. Beste voorbeeld is natuurlijk de bestorming van de Telegraaf tijdens het bouwvakkersoperoer in 1966. Recente akties zijn o.a. de bezetting van radio Stad na het weg-censureren van het journalisten-panel van Stan van Houcke wegens 'opruiing tot niet stemmen. Dit jaar kwam Sonja goed in het nieuws door de direkte aktie van vrouwen tegen een pornobaas die voor de kameraas in de verf werd gezet. Agressief	was ook de verbranding van de Stopera-maquette, het jatten van de NATO-propaganda-tentoonstelling en de vernieling van stadsvernieuwingspropaganda na de Blaaskopontruiming. <u>konstruktieve guerilla</u> Vervalsingen van bovengrondse media: affiches als "Hoe zou jij dat nou aanpakken", de lijn 3 stadsvernielingslijn van de Blaaskop "Vrouwen halen de Voorpagina in de Volkskrant", diverse nagemaakte proklamaties en Staatscouranten, etcetera.
--	--

getrouwd met PARADISO

ONZE MANIFESTATIES, DE TRIBUNAALS MAKEN MEER GESCHIEDENIS DAN WELKE GOED GEVULDE RELLENPAGINA IN WELKE KRANT DAN OOK. DE INZET IS HOOG, MAAR WAAROM LATEN WIJ ONS AFSLUITEN IN KULTUURPARADIJSEN, DIE WIJ NIET ZEF OPGEBOUWD HEBBEN?? OP 30 APRIL 1980 WAS HET PALEIS NOG VAN BEATRIX, MAAR DE STRAAT WAS VAN ONS. TWEE JAAR LATEN SLUITEN WIJ ONSZELF OP IN EEN OUWE KERK. IN DE BLUF VAN 23 APRIL 1982 IS TE LEZEN:

HET BEGINT NU TOCH WEL OPVALLEND TE WORDEN. ER KAN GEEN WEEK VOORBIJ GAAN OF ER WORDT IN PARADISO WEL EEN BENEFIEFKONSERT, MANIFESTATIE OF POLITIEK FORUM GEHOUDEN. DE KOMENDE TWEE WEKEN STAAN ER NOTA BENE ACHT(!) OP HET PROGRAMMA, WAARONDER EEN VRIJE KEYSER BENEFIET EN EEN KOMPLETE VERZETSWEK. VELE KLINKENDE NAMEN HEBBEN DIT VOOR JAAR AL HUN AVONDJES GEHAD, WAARONDER OKROUFT, BLUP EN VKTV. DA'S TOCH PRIMA ZOU JE ZEGGEN? NOU NEE, HET IS EEN BEDENKELIJKE ONTWIKKELING DAT ZOVEEL GROEPEN TEGENWOORDIG NAAR PARADISO STAPPEN.

Ik wil echter de illusie wegnemen dat paradiso van 'ons' is, een deel van de beweging als het ware. Dat kunnen we niet, financieel niet maar ook wat hun goede naam betreft niet.

Bovendien, doordat paradiso steeds vaker gebruikt wordt door de 'beweging' krijgen onze eigen vrijplaatsen (De schuilkelder, Viktoria, Weijers en in de toekomst wellicht NRC, Sleep-in, etc.) steeds minder kans om te bloeien (het was toch lente?).

Op 30 april gaat de vrije keyser raan en teeven een benefiet houden, hetgeen tegelijkertijd een centraal punt zou moeten vormen voor de aksiedag, die 30 april nou eenmaal is.

Een dag, waarvan je zou kunnen zeggen dat-ie symbolies geworden is voor het knokken op de straat, zou toch in de eerste plaats op historische plekken zoals het waterlooplein of de dam gevierd moeten worden, of desnoods in een groot kraakpand (het weijersfeest was toch leuk?), maar niet in zo'n ouwe kerk.

Maar als je iets wilt organiseren waar veel mensen op afkomen, ligt dat niet zo zeer aan de ruimte waar je het doet, als wel aan de (al of niet) flitsende opzet ervan.

GETROUWD MET DE GROENE EN
GETROUWD MET PARADISO!
ALLES WAT WE MAKEN, MAKEN
WE ZELF. OP ONZE EIGEN PLAAT-
SEN.
EEN LAATSTE OPROEP!!!

DE BEWEGING

klaar...

10. Mediageilheid en het M.A.F.

wie is hier nou maf

een sprookje over bommen

en meer onnoembaars

In het boek van Peter-Paul Zahl "*Die Glücklichen, Scheitleroman*", loopt door het boek heen een heel vervelend, nieuwsgierig italiaans 'mediummanneltje', Rossi geheten. In dit blijde boek is dit nieuwsgierige mediummanneltje op zoek naar de ONNOEMBAREN (hiermee worden RAF, Beweging van de 2e juni e.d. bedoeld). Eindelijk, als we al 16 hoofdstukken in het boek zijn, lijkt hij sukses te krijgen:

U hebt H.M. en W.S. persoonlijk gekend? vroeg een twijfelende Rossi. Jörg Hemmers en Gerd Ramsegg knikten.

Ten minste een, nee, meteen twee! zei Rossi blij. Niemand wil ze meer kennen, weet u. Het is alsof ze nooit bestaan hebben, alsof de mensen eerst dood moeten zijn om weer mens te zijn, in plaats van –

Onnoembaren, zei Ramsegg.

Precies, zei Rossi. Zou u akkoord kunnen gaan met een lang interview? Ik betaal ervoor, hij keek van de een naar de ander. laten we zeggen vijfduizend mark.

Laten we zeggen zeventuizend, zei Jörg Hemmers. Hoe lang? Welke voorwaarden? Welke garanties krijgen wij dat u onze uitspraken niet vervalst of verkeerd weergeeft?

Twee, nee drie uur, zei Rossi snel. Bandrecorder. Als u wilt, gaan we naar een advocaat of notaris, die.

U weet maar al te goed dat zoiets juridisch onmogelijk is, viel Gerd Ramsegg hem in de rede. Zoiets helemaal.

Andere garanties kan ik u niet geven, besloot Rossi, wat hulpeloos.

Wij hebben ons op de hoogte gesteld, zei Jörg. We kennen een paar van uw artikelen. We delen uw mening niet, maar we accepteren haar. Wanneer kunt u over dat geld beschikken?

Nu meteen, zei Rossi. U kunt meteen meegaan, hier in de buurt is vast wel een bank.

Drie, zei Jörg. Maar dat is ons te snel.

Ach nee, zuchtte Rossi nadrukkelijk dramatisch. Stel het niet uit! Alstublieft. Ik loop al weken achter bruikbare informatie

aan en mijn redactie wil dat ik morgen, op zijn laatst overmorgen, het vliegtuig neem.

In orde, morgen, zei Gerd Ramsegg. Negen uur, hier. We kunnen u alle antwoorden geven op vragen die het bestaan van de Onnoembaren in de legaliteit betreffen.

En - de illegaliteit? vroeg Rossi.

Wat zou u ervoor over hebben een live-interview met iemand van de Onnoembaren te hebben?

Wat? riep Rossi. Hij sprong op.

Pst, zei Jörg Hemmers. Niet zo opvallend. De bezoekers in de tearoom kijken al.

Tienduizend, zei Rossi snel. Handje-contantje. Op elke plaats ter wereld.

We doen wat we kunnen, zei Gerd koel en stond op.

Twee hoofdstukken later is het dan zover. (Tussen haakjes: het boek is in 1979 in Duitsland uitgekomen, en pas in 1982 in het nederlands onder de titel "De Gelukkigen" verschenen. We kunnen dus aannemen, dat Tom van Dijk van de Haagse Post nog steeds van niets weet.....)

Terwijl Gerd Ramsegg het putdeksel omhoog hevelde, leidde Jörg Hemmers de Italiaan, die ze nog in de vw-bus hadden geblinddoekt, aan zijn arm uit de schaduw van de auto, waarschuwde hem met zachte stem voor oneffenheden, dirigeerde de stappen de roestige, ijzeren ladder af, waarbij Rossi met beide handen elke tree tastend probeerde en zich, met de punten van zijn voeten voorttastend, aan de ondergrondse toevertrouwde. Jörg gaf Gerd de recorder van de journalist en sloot het putdeksel. De carbidlamp wees hen de weg.

Ten slotte namen ze de angstig in het donker stappende man de blinddoek af, duwden hem de recorder in de hand, wezen naar een gemetselde hoek van het rioolkanaal, draaiden zich om en verdwenen.

Rossi haalde diep adem. Uit het donker van de gang kwam een vermomde vrouw op laarzen en in monteurspak aanlopen. Ze wenkte hem met de kin. Rossi's hart begon razendsnel te kloppen. Dus eindelijk kreeg hij zijn interview met de Onnoembaren.

Hij volgde de vrouw en bereikte een karig verlichte ruimte, waarvan hij de afmetingen alleen maar kon schatten. Aan een tafel, onder een kale elektrische peer, zat een vermomde man.

Rossi aarzelde, liep toen vastberaden naar hem toe, zette de recorder op de tafel, maakte de hoes los, haalde de microfoon te voorschijn, drukte de opnameknop in, zag geruststellend hoe de wijzer in het groene deel van de opnameniveau-indicator bleef staan, liet zich op een oude stoel met rechte leuning zakken, plaatste de microfoon in zijn standaard, testte nog een keer het mechaniek van zijn apparaat, haalde hoorbaar diep adem en begon. Een, twee, zei hij. Hoe, denkt u, is het begonnen? De man achter het masker leunde achterover en trok aan zijn sigaret. Het is, begon hij, zo rond mei zeventig begonnen. Zoals alles wat een omwentelende praktijk tot gevolg heeft, begon het met.

En tóén kwam het MAF en de bom. En mét het MAF de mediageilheid. En met de geilheid de fantasie. Een van de koekjes van eigen deeg werd gebakken en een slachtoffer was gauw gevonden. We lezen het nog 'n keer uit bluf. Want het stond er allemaal in. Mét argumenten. En, jawel, mét een media-analyse.....

EEN BOM ONDER DE BOVEN GRONDSE PERS

**WAT WIJ DUS
MET DEZE AXIE
WILDEN...**

WAAROM TON VAN DIJK

Dat Ton van Dijk als slachtoffer voor onze axie werd aangewezen, is min of meer toevallig.

We hadden net zo goed iemand anders kunnen uitzoeken uit de bovengrondse persmuskietenbende. Ton is echter geen onbekende in de kraakbeweging. (hij is overigens de vaste kraak- en politieverlagger van de HP, en dat is deze week ook ruim te lezen, maar dat terzijde). In het voorjaar van '80 schreef hij regelmatig sappige verhalen over de axies rond de Grote Keyser en de Vondelstraat. Als geroutineerd journalist in het opsporen van sappige onderwerpen (Molukkers, Heroïnezwendel, Etherpiraten en Spektakulaire Bankroven) leek hij ons het meest geschikt om een interview met het MAF te maken. Temeer omdat hij

zich enkele maanden geleden, nog verdiepte in het probleem van de 'geflipte stadsguerilla' (HP-15/5/82- "BVD versus PSP - van guerrillero tot pacifist", over de ex-Rode Jeugd in Eindhoven die opging in de PSP).

Maar doorslaggevend was toch wel dat Ton al her en der op zoek was naar het MAF en dat we eindelijk eens (op een verkwikkende manier) van dat eeuwige gezeik afwilden van die meevoelende, ruimdenkende en o-zo-belangrijk-dat-er-over-geschreven-wordt-journalisten-, -als-er-weer-stront-aan-de- knikker-is. En het was mooi meegenomen dat-ie voor een groot links-doch-leesbaar-opinieweekblad schrijft: onze doelgroep als het ware.

AUTONOMIE IN DE MEDIA- FABRIEK MANIPULEER DE MEDIA ANDERS MANIPULEREN ZE JOU ALLEEN

Het heeft twee weken geduurd voor er schot kwam in het contact. De bemiddelaar kende het werk van de verslaggever, de verslaggever kende de bemiddelaar van Vondelstraat en Groote Keyser. „Ze willen,” luidde het telefoontje op zondagavond. „Ik kom nu naar je toe om de voorwaarden te bespreken.” Een half uur later stopte er een VW-busje voor de deur. De bemiddelaar kwam binnen met een lijstje in de hand: „Geen namen, geen beschrijvingen van uiterlijk, lengte, stemmen en dergelijke. Geen persoonlijke vragen. Geen bandrecorder mee. Geen vragen over de logistiek. De uiteindelijke tekst controleer ik voor ze.”

Een paar straten van mijn huis krijg ik de blinddoek voor, een zwarte langwerpige lap die met pleisters wordt vastgezet. Ik word verzocht op de bodem van de bus te gaan zitten.

We stoppen. Ik stap schuifelend uit, 'pas op dit tredje, hier is een stoep' en nog voor ik voorbij een deurpost ben komt de vochtige geur van oude muren en grondwater in mijn neus. 'Rechtsom, linksom, rechtsom, pas op gat, pas op puin, ga hier maar zitten,' ik word hoffelijk door de bemiddelaar begeleid. Een stoel, naast me zie ik het schijnsel van een lamp en voel ook de warmte. De blinddoek wordt afgedaan. Het schelle licht van een naast mij gemonteerde schaarlamp schiet in mijn ooghoeken. Als ik wat aan het licht gewend ben zie ik drie mannen? jongens? met zwarte kappen over hun hoofd, waarin gaten voor ogen en mond. Ze staan achter olievaten in overallachtige kleding. Ik zit in een vertrek van een oude loods of pakhuis, de lamp is op mij gericht, de gemaskerden blijven in het donker.

Hij aksepteerde de voorwaarden:

1. anonimiteit gegarandeerd
2. geen foto's of bandopnamen door HP (kunnen we namelijk zelf)
3. vijfhonderd pieken
4. maximaal een half uur interview
5. geen vragen over personen, organisatie en logistiek.

Van Dijk is overrompeld, voelt zich niet op z'n gemak. Hij stelt de vraag moeilijke vragen, gaat niet diep. Af en toe trillen zijn handen. Sommige vragen komen tien jaar geleden.

Baseren jullie je op ervaringen uit de geschiedenis, is er verbondenheid met de RAF, de Rode Brigades?

„Natuurlijk zijn er eerdere ervaringen opgedaan met het gewapend verzet. Daar hebben we veel van geleerd, we willen niet dat ons gewapend verzet wordt ingekapseld tot een gevangenisbeweging. Ik hoop en denk dat wij beter zijn voorbereid op de

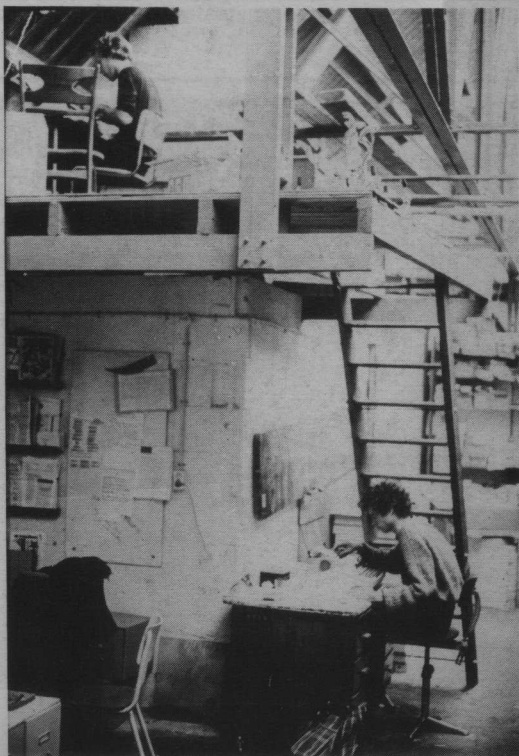
risico's die het met zich meebrengt.”

Hebben jullie een theoretische achtergrond, heb je een filosofie?

„Dat zijn persoonlijke vragen die in de praktijk weinig met de acties te maken hebben en bovendien vallen ze buiten de afspraak. Het geldt voor de een meer dan voor de ander.”

We gaan dezelfde weg terug, draaien links, rechts, links, puin, langs een gat, knarsend gruis of zand en dan de bus in. In de bus zegt de bemiddelaar: „Had je je vragen niet voorbereid? Ik dacht dat je wel wat meer over die aanslagen op het El Salvador-consulaat had willen weten, het is kennelijk

buiten de kraakbeweging begonnen.” Ik zeg dat het niet mijn beste interview was, toch wat zenuwachtig van al dat gedoe, meestal spreek ik mensen bij een kopje thee en een goed glas, zodat gezellige kout kan ontstaan.

11. De eigen media media-offensief in oorlogstijd

Neus tegen de lamp
Rug tegen de muur
Pandje dicht
Terugvechten
Vondel 36 blijft

op het toilet
in
café Opstand

We hebben ze in deze media-analyse al genoemd en vullen ze hier aan: de tribunaals; de pamfletten 'Aan Alle Amsterdamse Mensen'; de bezoeken aan ouders; een huis-aan-huis-krant; radio de Vrije Keyser; vervalsingen als de affiesjes 'Hoe zou jij dat nou aanpakken' van de amsterdamse politie; de bezetting van Radio Stad, de Nieuwe Linie en Sonja Barend; de Vrije Keyser T.V.; het jatten van stadsvernieuwingspropaganda, PMC-papers, ontruimingsvonnissen bij het GDH; de eigen vrijplaatsen als het Van Ostadetheater, de Schuilkelder, Viktoria, Weyers, NRC-gebouw, de Straat en de Dam, het Waterlooplein; de stencils; posters en affiesjes, Spok-uitgaven en Lont-uitgaven, muurkranten en muurschilderingen, kraakspreekuren; de films over onze akties; de Grachtenkrant en de Bluf; de eigen drukkerijen; de tentoonstellingen; Xinix; de fotoseries en diaserie; de buttons en spandoeken; de scholengroep; de arrestantengroep; de werkplaatsen, (uitleen)winkels en restaurants.

Wij voeren bondgenotenpolitiek met: het Anarchisties StencilStapelWerk en De Vrije; Rebel en Jongerenkrant Vrij-brief; Cineclub en Stadsjournaal; het Anti-Fascismefront; boekwinkel het Fort van Sjako; buitenlandse organisaties.

Het einde van de praatgroepen met de ME; het einde van de eigen persgroepen voor de bovengrondse media; het einde van het huwelijk met De Groene en Paradiso (en De Waarheid?).

Het einde van de 0-optie, dé woordvoerder, de bondgenotenpolitiek en de 'gouden regels'; het einde van de ongevraagde publiciteit, de persgroepen en de interviews; het einde van de afleidingsmanoeuvres door de media van het opbouwen van het brede skala van onze eigen media. Het grote offensief in oorlogstijd.

NIET WACHTEN

TOT DE NOODVERORDENING PERMANENT WORDT AFGEROEPEN

PEN

WE KUNNEN DE NOODVERORDENING ZELF UITROEPEN:

EEN MEDIA-OFFENSIEF IN OORLOGSTIJD

EEN OPROEP VOOR DE EIGEN MEDIA

WE KUNNEN DE VERORDENING BIJV. OP EËN JAAR STELLEN

Oproep voor de eigen media

Afstappen van onze eigen sjabloontaal, een eind maken aan onze 'eigen gekreëerde publieke opinie'.

We zullen onze letterbakken door elkaar moeten schudden. Want met de BLUF (om een voorbeeld te noemen) wordt je hoofd ook alleen maar dichtgesneden met lasbranderstaal. Als je zelf een momentje uit 'het circuit' stapt, een weekje of wat op vakantie bent, dan is de BLUF gelijk onleesbaar. Onze lay-out en onze letterbakken zijn natuurlijk autonoom, maar voor wie schrijf je nog? Of wordt dat ook aan de autonomie van iedereen overgelaten en een paar 'wilde' verkopers?

We zullen een start moeten maken met verfrissende uitwisselingen tussen bv. de Grachtenkrant en BLUF, de vrije radio en televisie; afstappen van het gezeur, dat onze eigen boekjes zo duur zouden zijn. Definitief stoppen om bij elke rel vóór-tijdens-en-erna het Parool, de Telegraaf, het NRC, de Volkskrant en wat weekbladen kopen.

Ons eigen gelijk op nieuwe affiesjetaal; manifestaties in onze eigen vrijplaatsen. Vrije media in oorlogstijd, zonder censuur en zelfcensuur.

P.S. En hij was er ook weer bij. Onze politie-fotograaf. Over fotografie in dit verhaal niet veel. Daar zullen we het de volgende keer eens genuanceerd over hebben.....

Halte Jan Luykenstraat

Stilstaan bij de Lucky Luyk en weer verder

knokploeg

herkraak

processen

onderhandelingen

bewoning

ontruiming

diskussies

Halte Jan Luykenstraat

Deel 1

AMSTERDAM – Burgemeester Polak van Amsterdam maakt een zelfverzekerde indruk. Zijn reis naar Amerika; zijn terugkomst maandag en de ontruiming van de Lucky Luyk hebben geen sporen nagelaten. De kritiek die van veel kanten is gekomen op het feit dat hij noodverordeningen uit de gemeentewet heeft gebruikt om de stad rustig te kunnen houden, hebben geen indruk op hem gemaakt. „Laat die critici maar eens zeggen wat er dan had moeten gebeuren. Tjonge, tjonge, wat is het makkelijk om alleen te zeggen wat niet had moeten plaatsvinden.”

AMSTERDAM — De kraakbeweging van Amsterdam maakt een zelfverzekerde indruk. Haar reis naar Berlijn en Zürich; haar terugkomst maandag en de ontruiming van de Lucky Luyk hebben geen sporen nagelaten. De kritiek die van veel kanten is gekomen op het feit dat zij het gebied in de kortste keren had herschapen in een chaos door met bergen straattegels en -stenen barrikades op te werpen, heeft geen indruk gemaakt op de kraakbeweging. „Laat die critici maar eens zeggen wat er dan had moeten gebeuren. Tjonge, tjonge, wat is het makkelijk om alleen te zeggen wat niet had moeten plaatsvinden”.